

**Orationes funebres quatuor in exequiis magnifici viri D.
Friderici Staphyli etc. Ingolstadii habitae. : His adiectae sunt
elegiae, quibus uitae genus, studia & mors ipsius dilucidè
explicantur.**

<https://hdl.handle.net/1874/427945>

ORATIONES

Funebres quatuor in exequiis
MAGNIFICI VIRI
D. Friderici Staphyli etc.
Ingolstadij habitæ.

*His adiectæ sunt elegiæ, quibus uitæ genus, studia
& mors ipsius dilucidè explicantur.*

August. lib. de cur. pro mort. ag. c. 4.

Martyri cuius animam dilectam commendat recordantis & precantis affectus, qui cum defunctis à fidelibus charissimis exhibetur, eum prodesse non dubium est his, qui cum in corpore uiuerent, talia sibi post hanc uitam prodesse meruerunt. Non sunt itaq; præmittendæ supplicationes pro spiritibus mortuorum, quas faciendas pro omnibus in Christiana societate defunctis, etiam tacitis nominibus, quorumq; sub generali commemoratione, suscepit ecclesia: ut quibus ad ista desunt parentes, aut filij, aut quicumq; cognati uel amici, ab una eis exhibeatur pia matre communi.

ANNO M. D. LXIII.

EPITAPHIVM FRIDE-

rici Staphyli quod ipse sibi fecit.

Vixi, fata tuli Staphylus, cursumq; peregi,
Dum leuo suppressum religionis opus.

Christe tibi fidens, dimitti crimina credo,
Exilium patriæ spe releuante meâ.

Esto memor fati, fatus tria uerba, uiator,
Quam lex certa mori, quam malè certa dies.

ANNVS, MENSIS ET DIES,

quo natus est sequenti continetur Disticho.

Nascitur has Staphilus fragiles mortalis in auras,
Nona ter Augusti lux ubi clausa fuit.

ANNVS MENSIS ET DIES

ipsius obitus sequenti continetur Disticho.

Exinctus fatis Staphilus concesserat arces
In superas, Martij lux ubi quinta fuit.

Vixit annos *L.* Menses *VI.* Dies *X.*

Vitus Iacobæus P. L.
Poëseos Professor.
CANDID

CANDIDO LECTORI.

ALVTEM IN DO-
mino. Naturam rerum omni-
um magistram, benigne Les-
ctor, si diligentius inspicimus,
consideramus longum usum,
ac perpetuum more obserua-
mus, citra magnū laborem aut

studium singulare cognoscemus: cuncta quæ Deus
bona creauit, & ad gloriam suam amplificandam illu-
strandamq; produxit, in id præcipue tendere, hunc ex
prima illa creatione habere propositum scopum extre-
mum, atq; ultimam metam: ut aut perpetuo se conser-
uent, aut si corruptioni sunt obnoxia similitudinem
quandam sui proferant, uel memoriam saltem æter-
nam ad omnem posteritatem transmittant. Res autem
gestas, præclaras animi dotes, præclara illustrium he-
roum facta, uitam deniq; innocenter actam, non alijs
medijs aliæue uia, quam signis, statuis, pyramidibus, co-
lumnis, colosis, sepulchris, uel ipsis demum literarum
monumentis posteritati consecrare posse, antiquitas
animaduertens: iam inde ab ipsarum literarum inuen-
tione,

tionem, quas etiam ante diluuium, Iosepho teste, fuisse credimus, in hunc usque diem, earum scientia & cognitione predicti uiri, hoc imprimis studuerunt, & in eo elaborarunt quam maxime: quod rerum preclare gestarum si non aliam quampiam insignem, uel literarum monumentis expressam, perennem relinquerent memoriam. Hinc ueri Dei notitia destituti Hesiodus fallorum Deorum *ἑογονίας* literis comprehendit, hymnos & laudes Orpheus, Hesiodus, Homerus, Callimachus, & id genus plerique alij magno studio decantant. Et ne quid antiquitatis depereat, Orpheus uanam gloriam, ambitionem, stupra, illicitos amores, parricidia, rapinas suorum Argonautarum, & studium diripiendi Aurei Velleris principio copiose describit: Museus Leandri et Ero uanos perturbatosque amores, ac tristes casus posteritati non illepedo carmine commendat: Homerus raptum Helenæ, iram Achillis, uersutias, dolos, fraudes longosque errores Vlysis, ad perpetuam rei memoriam literarum monumentis exprimit: prosequuntur alij ex antiquissimis, ut Berosus, Herodotus & Xenophon, principia, incrementa, tum interitum amplissimorum regnorum Babylonæ, Medorum & Persarum: alij ut Thucydides & Pausanias bella intestina atque exitiū felicissimarum rerum publicarum, totius Græciæ, testamento uniuerso humano generi, quod cautius sit in posterum, legant: Plato atque Aristoteles lumina mundi scientias, felicitatemque, quam humana ratio assequi potest, magno artificio, magnaque industria ad communem utilitatem mortalibus præscribunt.

Verum

Verum enimvero quoniam illa finem, qui naturæ
uires excedit, uerèq; beatos nos perpetua Dei cõtem-
platione efficit, non attingunt: Moses mitissimus &
amicus Dei literis Hebræorũ, & antiquitate, & celebra-
tate præclarissimis, ueram salutis uiam commonstrat,
antiquorum Patriarcharum & iustorum rectam fidem
sedulo insinuat, pia facta cõmemorat, atq; mercedem
magnam manentẽ eos, qui dicto Dei sunt audientes,
literis mandat. Quam ob rem studio se cõmendat plu-
rimam hostiam Abel, testimonium iustitiæ suæ per fis-
dem in uenturum Christum; iustissimi Melchisedech
rex Salem typicam oblationem panis & uini magno-
pere extollit: magnificat diligentiam & summã indu-
striam Noë in fabrica arcẽ construenda, futuram Chris-
ti Ecclesiam ex cunctis mundi partibus congregandã,
designante, ac singulas rerum creatarum species à di-
luuij interitu liberante. Commemorât item obediẽ-
tiam illam penè incredibilem Abraham offerentis filiũ
suum Isaac super altare, relinquentis terrã suam, & pe-
grinantis, ex mandato Dei, terra in aliena. Porro
mansuetudinem & lenitatem Isaac, humilitatem, pati-
entiam, tolerantiam Jacob, castitatem deniq; pruden-
tiam, sagacitatẽq; augende rei familiaris, citra cuiusq;
iniuriam, Ioseph, omni posteritati dilucidè ob oculos
ponit: non rapinas, adulteria, homicidia, ueneficia, &
id genus innumera alia flagitia, quæ ethnicorum libri
æternitati consecrarunt.

Et ut propius rem aggrediamur, quæ alia fuit causa

ipsis apostolis & apostolorū discipulis, statim sub in-
itijs rerum Christianarum, ipsam Christi saluatoris nos-
tri natiuitatem, uitam, res gestas, dicta facta, mortē no-
bis necessariā & cunctis mortalibus salutarem, ascen-
sionē quoq; gloriosam scripto cōprehendere: quā
ut tantorum beneficiorum erga humanum genus, per-
rennis extaret memoria: fides nostra confirmaretur,
exemplum haberent Christiani constans ac exquisitū,
quod perpetuū imitarentur. Matthæus & Lucas uo-
luerunt ne natiuitatē, prædicationem, confessionem
& mortem Ioannis Baptistæ, Martyrium Stephani, de-
collationem Iacobi fratris Ioannis, uincula Petri, pere-
grinationem, pericula in mari, pericula in falsis fratris
bus, famem, sitim, tribulationes innumeras Pauli, aliam
nobis ob causam descriptam relinquere, quā ut con-
fessionis fidei, patientiæ, tolerantie laborum, indeleb-
lis semper inter Christianos hæretet memoria. Apud
apostolorum uerò successores hæc quoq; non fuit mi-
nima cura, ut præter fidei sinceritatem ueritatēq; res
gestas martyrum conscriberent.

Vnde Abdias Babylonice episcopus, quem Iulianus
Africanus, cuius in plerisque locis, flores Gordiani tem-
poribus, facit mentionem Hieronymus, & Nicepho-
rus Callistus in sua ecclesiastica historia, in Latinam lin-
guam transferens, descripsit 10. libris uitam apostolis
cam: martyrum præclara facta insinuant passim Irenæ-
us, Iustinus martyr, Tertullianus, Cyprianus, memine-
runt Philon, Egesippus & Eusebius Cæsariensis. Deit
integros

integros, de horum uita, conuersatione, moribus, pietate, castitate, constantia, & id genus alijs uirtutibus Christianis, Græci et Latini ecclesiastici scriptores, composuerunt libros, ut Seuerus Sulpitius D. Hieronymo contemporaneus, tribus libris complexus est uitam Martini sanctissimi Turonensis episcopi. Ipsi D. Hieronymo id præ cæteris summæ curæ fuit, ut eorum, qui alios uirtutibus Christianis longè latèq̃ antecellebant uitam, ac mores eleganti stylo exornaret: & si in aliqua re delectabatur, uel hinc capiebat eximiam uoluptatem. Sic uitam Malchi monachi, uitam Hilarionis, uitam Pauli eremitæ: mortem Leæ, epitaphium Nepotiani, Fabiolæ, Marcellæ, Paulæ, laudes Asellæ nobis reliquit. Athanasius uitam S. Antonij, Cassianus sanctissimorum castissimorumq̃ monachorum Aegypti & Lybiæ conuersationē, in collationibus suis ad nos transmisit. Pro concione laudauit, dum exequiæ peragerentur, Ambrosius Valentinianum, Theodosium, Gratianum Imp̃p. Satyrum fratrem suum: Gregorius Nazianzenus patrem Gregorium, fratrem Cæsarium, & sororem Gorgoniam, magnum Athanasium, Basilium Magnum, sanctissimum martyrem Cyprianum: Basilium Magnum Iulittan, Barlaam, Gordiū, Mamanta, quadraginta martyres: Chrysostomus Babylam episcopum & martyrem, Ambrosius Agnetem, Protasium & Geruasium, Vitalem & Agricolam, Augustinus et Maximus Taurinensis episcopus patientissimū tolerantissimūq̃ Laurentiū. Gregorius deniq̃ Nyssenus
frater

frater Basilij Magni, præclaris orationibus ad popu-
lum habitis, Stephanum protomartyrem, Theodorum
& quadraginta martyres summis laudibus extulit: qui
orationes etiam frequentes in laudem Basilij Magni
amantissimi fratris, B. Gregorij miraculorū opificis, in
funere Pulcheriæ, Placillæ reginarum, & Magni Mes-
letij episcopi Antiocheni, habuit. Et ne desint nobis
antiquitatis exempla, Panegyricū, de obitu Celsi pueri,
elegiaco carmine descripsit sanctissimus Paulinus No-
lanus episcopus, heroico uitam et miracula Felicis glo-
riosissimi martyris Nolani per decē comprehendit na-
tales: *περὶ σεφάων* uariorum martyrum, uario carminis
genere Aurelij Prudentij huius contemporanei liber
extat. Ne igitur mirum cuiq; uideatur, si usitatissimo
omnis antiquitatis, ipsorumq; Christianorum maxime
exemplo, ad perpetuā, eximij uiri D. Friderici Staphyli
memoriam posteritati consecrandam, cuius doctissi-
ma scripta omnium uersantur in manibus, & uitam, mo-
res, conuersationem, mortem deniq; ipsam fortē non
ita exploratam habent; hasce orationes funebres et ele-
gias tristes, quibus uitæ genus, res gestæ, atq; interitus
illius breuiter et dilucidè explicantur, uoluimus in pub-
licum edere, ut & hinc uiri Catholici uiuum quodam-
modo exemplar uerè Christianæ uirtutis, quod sequan-
tur habeant, atq; benè Catholicè & Christianè cum eo
mori discant. Quibus omnibus ad ecclesiæ pacem fir-
mandam, studium nostrū qualecunq; et operam Chri-
stianam promptè deferimus.

Rodolphus Clencke Saxo D. Theologus.

ORATIO

IN FVNERE MA-

GNIFICI, NOBILITATE ERV-

ditione & dignitate eminentis. viri, D. Fri-

derici Staphyli, Theologiæ Doctoris, S. Cæs. M.

& Illustris. Ducis Bauariæ Consiliarij, &

Gymnasij Ingolstad. Superintendens

tis &c. Recitata à Martino Eisens

grein, Theologiæ Licens

tiato & Professore.

I QVANTVM IN ME

doloris est, tantum esset ingenij, tan-

tum eruditionis & facultatis dicendi,

Magnifice Domine Rector, Illustres

Comites, Generosi Barones, Reue-

rendi, Clarissimi, atq; ornatissimi uiri, Auditores hu-

manissimi, sperarem profecto, parem me Magnifici,

pietate, eruditione & dignitate eminentissimi uiri,

Gymnasij huius Superintendentis, D. Friderici Sta-

phyli sacrae Theologiæ Doctoris, Cæsareæ Maiestatis

& Illustris. Ducis nostri Consiliarij &c. laudibus ora-

tionem habiturum. Cum uerò ingenium, uel minus

etiam q̄ mediocre, eruditionis uix umbra, facultas di-

cendi plane nulla mihi sit; tantus in super mentem doz

A lor

ORATIO

lor opprimat, ut is uel maximi cuiusuis ingenij uires
 possit infringere: si acerbus iste & plusq̃ lamentabilis
 occasus præstantissimi, omniq̃ uirtutū, & eruditionis
 genere eminentissimi herois flendus & deplorandus
 est, nullus me magis idoneus. Sin uero præclarissimę, &
 omni posteritatis memoria lōgè dignissimæ, uiri huius
 laudes celebrandę, nullus ad eas sustinendas partes me
 ineptior reperiri potest. Sunt illæ quidem omniū cons
 pectui expositę, tamq̃ illustres, ut omniū piorū oculos
 in se trahant conuersos, ut nemo Catholicus sit, qui eas
 non uideat, & in cuius ore non uersentur. Quanc̃ aut̃
 hæc mihi perspecta sint, quoties tamen in mentem ue
 nit, ereptū nobis Fridericū Staphylum, ereptū Gymnas
 sio nostro Superintendentē, ereptum Ecclesię Dei pro
 pugnatorem acerrimum, & animus cōcidit, quæcunq̃
 dicere institui ē memoria omnia dilabunt. Dolere so
 lum, ingemiscere, lamentari, miserabilē Gymnasij nos
 stri faciem, infelicem Ecclesię, quæ tanto orbata est des
 fensore, statim, communē deniq̃ omniū nostrū fors
 tem deplorare, & ex animo quidem libet. Quid igitur
 agam? Succumbā mne doloris? Patiārne ita rationi pers
 turbationes dominari, ut in laudē tāti uiri, Superinten
 dentis nostri, piæ memoriæ, nihil dicā? Equidē non fas
 ciam. Ac opprimar licet doloris magnitudine, et ab ins
 tituto suo auocetur mens: dicam tñ aliquid & q̃ potes
 rit fieri breuissimē, & eò libentius dicā, quodd ratio uitæ
 ac studiorū eius, mihi ob quotidianā consuetudinem,
 à multis annis fuerit perspecta. Spero aut̃ (Auditores)
 uos qd' ago pro humanitate uestra dextrē interpreta
turos,

turos, & benignas aures præbituros esse: & si angustia temporis in quã sum inclusus, & doloris magnitudine prohibet^o, uel cõuentu hoc uestro ornatissimo, uel Staphylo nostro minus digna attulero, æqui boniq; cõsulturos. Quo aut me uertã: Quid primò dicã: Virde exordiar queſo: Longiorine & diserta oratione, ingentem animi mei dolore, quẽ ex obitu huius tãti uiri percipio, testatũ reddã: At nihil ea profecero, & qd' Regius ille Psaltes de obitu filij sui olim testatus est, nunq; eum in hanc lucẽ ullis lamentis querelisque reduxero, et ego uadam magis ad illũ: ille uerò nõ reuertẽ ad me. Leuẽmne animas nostras aliqua cõsolatione: At deuenit profecto Gymnasiũ nostrum, ne de tota hac Prouincia, de tota Germania patria charissima, de tota Ecclesia longẽ afflictissima dicã, deuenit inq; ob Staphyli nostri obitũ (meo sane iudicio) in eũ miserĩe statũ, ut cõsolationi uix locus esse uideatur. An uerò uirtutũ magnitudinẽ, sinceram pietatem, zelum religionis Catholice, ardens studium oppugnandi hæreticos, eruditionẽ incomparabilem, magnũ in hoc quondam Superintendẽte nostro rerũ usum, & admirabilẽ prudentiã prædicem: At hoc non à me nullius eloquentiã, sed à celebri aliquo oratore pro dignitate præstari poterat & debebat. Cõplurima enim sunt, quæ in uiro commendanda nobis forent, si de laudibus eius dicendũ esset. Innumeræ in eo dũ inter mortales ageret, uirtutes eluxerũt. In omni genere disciplinarũ nobis ad miraculũ usq; suspiciendus, aduersarijs, uerò fidei Catholice mirum in modum terribilis erat. Morũ aut eius integritas, fidei sinceritas,

ORATIO

religionis zelus, Hæresium odium, probitas genuina
 uita honestissimè pijsimèq; acta, plurimæq; aliæ uirtutes,
 quibus ornatissimus erat, sic orbi innotuere Christiano,
 ut nemo sit qui nesciat, et nemo bonus, qui non
 probet, suspiciat, summisq; ad cælum usq; laudibus eue
 hat. Quamuis nullius tantum flumen ingenij, nullam
 tantam dicendi aut scribendi uim, tantamq; copiã esse,
 quæ ijs exornandis par esse queat, omnino putem. In
 quibus cõmemorandis tantum, meo sanè iudicio, dis
 sertissimus quisq; obmutesceret: ac led omnia maiora
 in Staphylo nostro fuere, q; ut uerbis exprimi queant.
 Acut sine longioribus ambagibus recta ad rem ipsam
 accedã: Natus est Staphylus noster Osnaburgi, Vuelst
 phaliæ oppido, Parentibus honestis, pijs, Catholicis, ut
 si bona stirpe & honestis parentibus ortum esse, egres
 sia, quod ille ait, inter homines nota, liberisq; honoris
 ficum sit: hoc nomine meritò nobis cõmendandus ues
 niat, qui eos habuerit progenitores, quos uitæ hones
 tate insignes fuisse ijs nō est obscurum, qui eo in loco
 sunt aliquando uersati. Cumq; parentes optimi essent,
 ut filius quoq; suis insistentis uestigijs optimus reddere
 tur operã dedere: & à pueritia statim (quo in omnem
 usq; ætatem tenacius hærent) ijs quas nos in uiro &
 sene elucere uidimus, imbuendum curauere uirtutibus
 & disciplinis: ut cum domi honestè uiuendi, quod imi
 taretur paternū haberet exemplum, foris simul ac adul
 tior factus, in optimis disciplinis artibusq; liberalibus
 institueretur. Vnde nō mirum si mox ad tam altū eru
 ditionis peruenit fastigiū, ut complurimos alios longo
 post

Eurip. in
 Hecuba.

post se relinqueret interuallo. Adolefcens etiamnum (quod fide digni retulere) auctoritatē sibi conciliauerat permagnam, ualebat apud inferiores multum, apud superiores plurimum, semperq; habuit nō adumbrata, sed expressa summi ingenij signa. Ac in iuuenili quantumuis etate, efflorescebat tanq; in herbis animi maturitas: prodibant statim singularis industrię quidam stimuli. Omnes uoluptates, omnes illecebrę deliciarum, deficiãq; longè aberant. Aderat ei ardor perpetuus mentis ad discendas res plurimas, animus constans ad laborem perferendum, facilitas ad patientiã, natura ad temperantiam, sapientia ad moderationē cupiditatum effrenorũq; animi motuũ: ut uix aliquis in uitijs asperandis seuerior, in mollitia corporis negligentior, ea in etate constitutus, reperiri potuerit. Totũ illius animi robur in uirtute fuit, omnemq; adolescentię cursum in mentis contentione sic confecit: ut nunq; neq; quiete neq; remissione, neq; ludis à recta deflexerit uia. Quãtũ etiam temporis aliĩ in tempestiuis cõuiuijs, compositionibus nocturnis: quantũ deniq; aleę, quantũ pilę tribuere nonnunquam solent, tantũ ipse sibi ad studia liberalium artium discenda sumpsit. Quibus abs studijs ipsum nullo unq; tempore aut otium abstraxit, aut uoluptas auocauit, aut retardauit somnus. Ac ut paucis multa complectar, uigebat in eo adolefcente adhuc ingenium bonarũ artium, bonarũ literarum, bonorum uiroꝝ maxime cupidum, cuius etiã excolendi causa, Cracouiã, tanq; ad mereturam bonarũ artium, ac ad florentissimas Italię scholas, & tandem etiam Viteber-

ORATIO 213

gam proficifcebatur, cōmuni uulgi opinione, quæ tum
 ob nouitatē cuius natura auidi sumus, ac celebritatem
 Professorū, quam religionis nouitas pepererat, pluris
 mos dementabat, ipse quoq; deceptus, ac fraudibus do
 lisq; nouatorū opinionibus quibusdam, à fide Catho
 lica alienis, imbutus: quibus ipsis tamen, diuina aspiz
 rante gratia, q̄ primū per ætatē sentire licuit, contis
 nuo renunciauit, uela uertit, in stationem recurrit, an
 choramq; fixit eo in loco, unde eum ad extremum usq;
 uitæ spiritum, nulli hæresum fluctus, nulli quantumuis
 feroces aduersariorū insultus, nullæ infortuniorū, quæ
 ob ueritatis confessionē magna sensit, procellæ detur
 bare potuerunt. Qua sane cōstantia sua, maculā istam,
 quam, quod deserto ueritatis orbe, ad errorū asyla con
 fugerat, apud non nullos iusto rigidiores censores, cō
 traxerat, egregiè eluit. Quemadmodū enim inconstan
 tia fuit & non leue dedecus deficientis Petri, gloria autē
 & lætitia maxima reuertentis: quemadmodum quoq;
 Paulus Ecclesiā, dum errabat, persequebat̄ hostis, ean
 dem conuersus mox ut fidelis ciuis tuebatur: quemad
 modum etiā Augustinus, quoad Manichæus erat, pro
 hæresi propugnabat, & ecclesiæ obnitebatur: agnito
 uerò errore resipuit, eiq; semper castam fidem prestittit:
 & quemadmodum Osius Cordubensis præsul, fraude
 deceptus, Arrianorum imprudenter subscripsit Syrmis
 ensi synodo, admonitus autē ab Episcopo Alexandrino
 errorem correxit, ad Ecclesiā conuersus est. Sic & Sta
 phylus noster, quod nonnullis sectariorum opinionis
 bus circumueniri se in iuuenili ætate passus est, quo
rundam

rundam reprehensionem effugere non potuit. At uicissim una omnium piorum uoce, amplissimo grauis simoq; cunctorum Catholicorum iudicio, commendatur & prædicatur, quod in maturiori postea ætate, abiectis erroribus ueritatem amplexus sit, relicta synagoga malignantium, ad Ecclesiam Dei Catholicam, quæ columna est & firmamentum ueritatis resuersus. Quamuis annis plus decem, quibus Vitebergæ, ut penitus quæ Lutheri cum Ecclesia contentiones cognosceret, uersatus erat, ita uixerit (id quod de seipso quoq; uel inuitis maleuolis, publice scribere minime dubitauit) ut toto illo tempore nullæ de ipso delatæ quærelæ, nemo illum accusarit in iudicio, nunq; conspectus in consistorio, adeoq; uixerit honestè, inculpate, modestè, ut aduersarij & uoce & scriptis quæ etiamnum in promptu sunt, hæc testificentur. A quibus bona uenia, honorificis studiorum, & uitæ laudabiliter actæ commendationibus ornatus, tandem cum Schmalcaldicum bellum ceptum esset discedens, ad suos in Prusiam proficiscitur, Duci eius Prouinciæ operam suam addicens, primum ut esset in Academia Professor, & mox quoniam huic functioni renuntiabat ut consiliarius. Quas autem ibi hæreses in populo: Quas dissensiones inter Professores offenderit: Quam diuersa studia uoluntatū in cunctis ordinibus: ipse mihi sæpe cōmemorare solebat, repetere nunc nimis foret longum. Hoc tamē minime dissimulandum puto, eū etiam tum à magistris subdolis & aduersarijs fidei Catholicæ, in grauisimas acerbissimasq; contentiones

i. Tim. 7.

ORATIO

contentiones pertractum. Et certè dies me dicentē citis
 us deficeret, quam oratio, si, quàm magnū ei & difficile
 tum cum Hackio quodam, cum Gnaphæo, cum Poly-
 phemo, barbaris quidem & ignotis, sed nō fictis tamen
 nominibus, & perniciosis quinti Euangelij dissemina-
 toribus certamen subeundum fuerit comemorare uel-
 lem. Quas turbas Noriberga profugus Andræas Osi-
 ander, cū in Prussiam uenisset, plurimum adauxit. Is
 enim cū in Franconia naufragiū Vitebergensis Theo-
 logiæ fecisset, Marcionis arrepta scapha in Balthici ma-
 ris oram uectus, diu longoq̄ tempore sepulta Nestorij
 atq̄ Manichæorum placita secum asportauit. Statimq̄,
 quem causæ suæ plurimum obsuturum non ineptè au-
 gurabatur, Staphylum nostrū seditiosus homo inuasit,
 traxitq̄ in illud, quod diu antea quesierat, contumelio-
 sum certamen: nullam profectō aliā ob causam, quam
 quod à Principe interrogatus Staphylus de dogmatis
 bus Osiandri, ea Manichææ Nestorianæq̄ hæresibus
 finitima esse, sicuti reuera erant, affirmauerat. Quod
 Osiandro cū esset renuntiatum, cepit inde eam, quæ
 mox sequuta est, excitare in Prussia Tragediam. Ea au-
 tem in contentione grauissima, qualem uirum, q̄ con-
 stantem Christianæ ueritatis uindicæ se præbuerit, nos
 uerunt uiri boni plurimi: nec ullo tempore, quē de hac
 controuersia edidit, doctus et Christianus liber obli-
 rari sinet. Ceterum hanc occasionem nactus Staphylus
 noster, cū pene inuitus retineretur à Principe, nec
 ulla spes propter nouitatem Osiandrini dogmatis ap-
 pareret amplius restaurandę Ecclesiæ, fecit quod Chri-
 stianum

stianum hominē decuit, & quia animus à nouatorum
 dogmatibus abhorrescebat totus, corpore etiā ut abela
 set longè ab ipsis, operā dedit. Prusiam itaq; non absq;
 magna aliquot millium iactura reliquit, cognatos, affi
 nes, familiares deseruit, rem domesticam magno affe
 ctam detrimento neglexit, in Silesiā se suosq; transus
 lit, & ad tempus sedem Nissæ fixit. Vbi sane nō diu las
 tere potuit, Staphyli nostri uirtus, pietas, eruditio: re
 quisit statim operā eius Reuerendissimus loci istius
 Episcopus, quam etiam aliquot annorū spacio fidelem
 ac salubrem isti Ecclesiæ præstitit, scholamq; amplissi
 mam in Nissa ciuitate (ut plurima alia quę consilijs suis
 prudentissimis ibi effecit omittā) ut Episcopus institue
 ret author fuit. Requisit operā eius summus religio
 nis nostræ zelator, Reuerendissimus quondam Salis
 burgensis Episcopus Michael: requisit operam eius,
 eaq; usi sunt in hunc usq; diem pietissimi & Catholis
 cissimi, ut ita dicam, Principes, Imperator Ferdinandus
 & Dux noster Albertus clementissimus. Quorum in
 seruitijs, quot labores perferre, quot difficultates exor
 bere, quot periculosas peregrinationes in Austriam, in
 Bohemiam, ad uarias Romani imperij prouincias, ad
 comitia Ratisponensia & Augustana, ad tractatus, col
 loquia, conuentus, consilia religionis, ubicunq; loco
 rum habita, conficere coactus fuerit, si explicare nunc
 uellē, opus Iliade longius nasceretur. Staphylus enim
 fuit qui in grauissimis, quæ infelici hac nostra ætate agi
 tantur, religionis controuersijs, Cæsari, Illustrissimoq;
 Duci nostro adfuit, consuluit, auitam religionem pro

ORATIO

AA.S.

pugnandi, extirpandi nouam author fuit. Staphylus ob ardens hoc orthodoxam fidē propagandi studium, pericula plurima, corporis & fortunæ bonorum iacturam, acerbissimos aduersariorum insultus, cōiuitia, iniurias, cōtumelias, criminationes sustulit. Sustulit quidem sed honeste uitæ firmitate (qua nullum theatrum uirtuti maius) fretus, patienter infractoque animo, & quasi cum Apostolis gratularetur sibi ipsi, quod, qui ob confessionem Christiani nominis aliquid pateretur, dignus esset habitus. De quibus legimus in Actis. Et conuocantes Apostolos, cæsis denunciauerunt, ne loquerentur in nomine Iesu, & dimiserunt eos. Et illi quidem ibant gaudentes à conspectu concilij, quoniam digni habiti sunt pro nomine Iesu contumeliam pati. Certus enim erat, sibi que conscius, innocens se à nocentibus, honestum à sceleratis, ciuem Ecclesiæ Dei, ab hostibus & desertoribus eiusdem, sine causa, sine culpa, sineque omni merito traduci. Certus erat beneque sibi conscius, non obesse sibi turpem & nocentem, à qua semper alienus fuerit, sed honestissimè laudatissimeque actam uitam, quam semper uixerit se commendare, non se odio bonorum sed inuidia malorum premi: adeoque Sathanam tantis se uiribus oppugnare, non quod hoc uel illud scelus delignauerit, uel, eò audaciæ & impietatis progressus sit, ut uel ipse contempserit, uel alios contemnere docuerit, quod facere nonnullos hac nostra ætate, inaudita ante hac temeritate uidemus, omnes Ecclesiæ

Catholicæ

Catholicæ addictos, omnes pios maiores nostros, omnes etiam sanctos Patres, Ecclesiæ Doctores, uir-
ros ingenio, eruditione, industria clarissimos, Apo-
stolorum tum discipulos, tum successores grauissi-
mos, Ecclesiasticæ doctrinæ & assertores & propa-
gatores, tot martyres spiritu sancto plenos, tot con-
fessores quæstionibus probatos, tot insignes fidei
Catholicæ proceres, tot uirgines sacras, tot religio-
sas uiduas, atq; aded uniuersum illum, qui omnibus
seculis & locis dispersi, per orbem terrarum uiuere,
Christianorum cætum. Hoc est, inquam, audis-
tores humanissimi, quod Sathanas in Staphylo nos-
stro tolerare non potuit. Ob quod tantos irarum
æstus aduersus eum conceperat, plenissq; conuictio-
rum uelis in eum inuehebatur, quod dictos omnes,
non contemnendos, sed colendos, sed ueneran-
dos, sed in explicatione scripturarum audiendos
imitandosq; docuit. Staphylus nihil studij, laboris,
diligentiæ prætermisit, non uigilijs, non laboribus,
non propriæ ualetudini pepercit, prisca ut retineas-
tur fides, exterminetur noua: tradita à pijs maioris-
bus nostris dogmata conseruentur, explodantur ea
quæ sceleratæ malorum hominum factiones nuper
inuenerunt. Quod omnium est, quod Catholi-
cum est, quod orbis totius Christiani consensu ap-
probatum est, in eo acquiescendum, id uerum, id res-
ctum, id sine dubio amplectendum esse, rectè existi-
mauit. Reijcienda econtra esse, & tanq; nocentis-
simum uirus remis uelissq; quod dicitur, fugienda,

ORATIO

quæ nuper nata, nuper ab inflato aliquo sensu carnis
 excogitata, adeoq̄ ne temere ab eo discedamus, quod
 tanto omnium consensu, tot seculis receptum, ne ab
 orbe terrarum, quo Ecclesia Dei catholica secundum
 Prophetica et Apostolica promissa diffunditur, nos di-
 uidentes, in parte esse & pars dici uelimus, ne huius uel
 alterius magistri seu præceptoris, sed ut Catholicæ fidei
 confessionem Christianam unanimiter amplectamur
 omnes: ne reiectis patribus, contemptis pastoribus &
 Doctoribus, totius Ecclesiæ sensu & consensu ne pili
 quidem facto, nouatorū perniciosis dogmatibus nos
 addicamus, atq̄ adeo omnes omnium ætatum fideles,
 omnes sanctos, omnes castos, continentes, uirgines,
 omnes Clericos, Leuitas, Sacerdotes, tot confessorum
 millia, tantū martyrum exercitum, tantam urbium, tan-
 tam populorum celebritatem & multitudinem, tot In-
 sulas, Prouincias, Reges, Gentes, Regna & Nationes,
 totum postremo iam penè terrarū orbem Christo capi-
 ti per Catholicam fidem incorporatum, superstitionis,
 impietatis, idololatriæ grauisimorum certè criminum,
 accusemus. Sed ut uniuersos, Græcos, Illyricos, Italos,
 Gallos, Hispanos, Lusitanos, Germanos, Pannonios,
 Dacos, Sarmatas, Cymbros, Gothos, Nordmannos,
 Hibernos aliosq̄ undiq̄ Insulanos, & sexaginta illa
 regna Aethiopiæ, & quicquid in deserta Lybia, quicquid
 in uastissima Asia, quicquid in nuper inuentis terris,
 noui Christiani germinis &c. perfidiæ, hæreseos atq̄
 impietatis cōdemnemus, quos tamen Deus in semine
 Abrahæ Christo benedicendos promisit. Ne deniq̄
uelimus

uelinus esse paruuli fluctuantes, ne circumferamur ^{Eph. 4}
 omni uento doctrinæ, quodq; semel à maioribus nos-
 tris traditū accepimus, ab eo nos in aliud Euangelium ^{Gal. 1.}
 transferri ne patiamur: quin potius id constanter &
 mordicus retineamus, quod Episcopi Catholici lega-
 tione pro Christo fungentes, per manus quasi ab Apo-
 stolis, per longam Episcoporum & sacerdotum succe-
 sionem traditum acceperunt: quod Apostoli sanguine
 suo signatum nobis reliquerunt, quod miraculis pro-
 pugnarunt, atq; aded consonemus paci, cohæreamus
 unitati, acquiescamus charitati, credamus ueritati, cōsi-
 stamus firmi in lapide angulari Christo, in quo edifica- ^{Eph. 2. & 4}
 ti sumus in habitaculum Dei in spiritu sancto, cōtinea-
 mus nos in Archa, ne pereamus regnante diluuiio, ma-
 neamus in Petri nauicula ne fluctus nos absorbeant,
 perseueremus in ouili Ecclesiæ ne prædæ fiamus lupis:
 Firmi immoti, constantes, in matris nostræ fidelissimæ
 gremio nos cōtineamus, quæ nos lauacro regeneratio-
 nis spiritus sancti regenerauit, quæ salutarī fide imbuit,
 quæ sacrosanctis mysterijs excitat, quæ fideli uerbo per-
 petuacq; successione seruata confirmat, quæ catholica &
 ubiq; sparsa est, ab Apostolica traduce, per legitimos
 primates perpetuosq; successores huc usq; deriuata,
 constanti consensu stabilita, urbs fortitudinis, domus
 super firmam petram à Domino extructa, nulli Sathā-
 nicæ machinationi cessura: cuius iudicio Angeli sta-
 bunt, cuius autoritate steterunt Euangelia: quæ non
 Simoni Mago, non Ario & Donato, nec ullis hæretic-
 orum latratibus, quamlibet ingeniosis aut uiolentis:

ORATIO

Math. 18.

non Synodis quantumuis celebribus, neq̄ Cæsaribus quoq̄ heretica insania furētibus cessit. Quam qui non audierit, uelut Ethnicus & Publicanus Euangelio deputatur. In hoc Petræ ædificio, in huius Ecclesiæ matris nostræ fidelissimæ gremio ac uerè asylo ueritatis, ut immoti perstemus Staphylus noster strenuè grauitercq̄ laborauit. Hoc studium eius, hic labor, hæ cogitationes nocturnæ diurnæq̄ fuerunt, hoc unicum scriptis, hoc uiua uoce, hoc consilijs suis saluberrimis, apud Cæsarem, apud Principem, apud Episcopos, apud omnes eos, quorū intererat, & qui aures ei præbebant, egit, curauit, effecit. Ea in re totus, priuatis quoq̄ negotijs posthabitis occupabatur, & ita occupabatur, ut beneficio Dei nō pœnitendos huius suæ fidelis operæ prestite per Bauariam, per Austriā, per Germaniam, per Ecclesiā Dei, quacunq̄ orbis parte dispersam, senserimus fructus. Sensisti tu quoq̄ Architecte hæreseon nostri seculi, uim eius ingenij ac eruditionis: sensisti q̄ gnauiter ueritatē à te oppressam ab interitu uendicari, Euangelium à te corruptum pristino restituerit nitore. Ita enim dolos fraudesq̄ tuas, ita technas imposturasq̄, quibus miseram plebeculā circumueneras aperuit: ita te, ouina pelle detracta, immanem lupum toti orbi cognitum fecit, ut qui prima fronte ab Apostatis quibusdam, Helias ac Euāgelista colebāre, nūc fraude patefacta, Pseudopropheta et indubitatus Antichristi præcursor, ubiq̄ fermè terrarū agnoscere, & à proprijs quoq̄ derelinquere discipulis. Confinxeras (uti enim ingenij, sic doli plenissimus eras) nouæ Theologiæ tuæ,
noua

noua quoque principia, tanquam Dialecticaprædicamenta, Trimēbris
Theologia
Lutheri.
 sedesque Topicas argumentorum, unde, quoties disputandum esset, rationes desumi possent, labefactatis tamen prius, & postea etiam explosis quæ hactenus à Theologis usurpata erant semper. Quis uerò hanc fraudem tuam primum aperuit? Quis quæso orbi Christiano cognitam fecit? Staphylus noster, uel hanc unicam ob rem tam præclare & feliciter confectam, immortalitate longè dignissimus. Impegeras falsò Catholicis, ut quamplurimos, confictis licet criminatōnibus, à fide ueteri, ad tuam nuper natam abstraheres, dogmata quedam, de quibus nemo ex Catholicis Doctoribus, ne per somnium quidem cogitauerat unquam, ne dum ut quispiam, ita sicuti tu scribebas, docuerit scripserit uis. Quis uerò metaphysica hæc, uulgaria hominum mendacia longè lateque transcendentis calumnias, primò uidit reuelauitque? Staphylus noster, mendacij osor, ueritatis propugnator acerrimus. Confestim ubi tragediæ tuæ, Pater hæreticorum nostri seculi, Protasini esses exorsus, tumultuabar is sanè uehementer, & ut solet, sub initio Epitaphios tragicæ euenire, te in formas uarias turbasque uertebas, quo ad Atheismi tui corpus, aliquod & uentrem parares, ederesque tandem partum conceptæ pestis tuæ, ad cuius partus foeturam haud dubiè operam contulerunt suam, Draco uetus, ut pronubus, & septiceps illa bestia, & ipse Pseudoprophetes, ut parentes. Etenim ex ore istorum (ut in Apocal. 17.
 calypsi Ioannis est) prodierunt tres illi spiritus immundi Homologistæ, Sacramentarij, Anabaptistæ. Et quanquam
 hi ipsi

ORATIO

Iudic. 15.

hi ipsi tres immundi spiritus, tanquam uulpes Philistææ capitibus longè sint lateque disiunctissimi, tamè caudis ita sunt inter se (ut segetem Domini incendere possint) concopulati, ut nulla penè nunc reperiatur in tota Europa hæresis, quæ non aut Homologistarum, aut Sacramentariorum, aut Anabaptistarum caractere mentem gerat insignitam: ne si cupias cognoscere, queat deesse euidentis indicium ex istis tribus spiritibus, cui quis potissimum adherere mancipatus. Quis uerò hæc mutuas hæreticorum nostri seculi dissensiones, quibus non magis nobiscum, quam ipsi inter se digladiantur ac dissident, aperuit: Staphylus noster qui uel ideo locupletissimus est testis, quod & ipse præsens eas didicerat, & longo tempore inter eos uersatus, ad amussim nouerat oes. Depinxit is tam graphicè suis coloribus admirabilem illam dogmatum ac sententiarum confusionem, quæ in dies ac in horas quodammodo apud illos mutatur, totique mundo sectas tam dissectas proposuit legendas, ut nisi quis extrema sit mentis cœcitate percussus, Babylonice turris edificatores agnoscere facile queat, atque adeo perfectam Lutherane Theologiæ in tria membra distinctæ epitomen descripsit. Ad quam sanè Ecclesiæ Dei utilem & perque necessariam operam, diuinitus fuisse excitatum, quis est quæso qui inficias ire possit? Sumplerant iam uires ualde magnas hæreses, serpebant in dies longius latiusque remotissimas quoque orbis Christiani partes in undabant, usque adeo fraudibus dolisque suis Sathanas animos hominum occupauerat. Non poterat hanc tantam Ecclesiæ calamitatem, tot mille animarum

rum miserandum occasum, quæ est nunquã satis prædicanda bonitas eius, pater misericordiarum diutius æquis aspicere oculis. Quemadmodum itaque olim Israhelitico populo, in periculis uersanti, in dies excitauit & in subsidium misit, qui eum ab iniuria hostium mirando modo uindicarent: ita infelici hac nostra ætate Fredericum Staphylum, ueluti herosa quendam excitauit, per quem malo inualecenti mederetur, rebus Ecclesiæ afflictis succurreret, eamque a fraudibus, dolis, criminatibus hæreticorum uendicaret. Solet sic Christus Iesus promissi sui memor, dilectæ sponsæ suæ Ecclesiæ contra semen mulieris adulteræ, & insultus hæreticorum, cum omnium maxime inualuerint, adesse. Sic cum surrexisset Arius & non iam portuinculam quandam, sed penè orbem totum pestiferis suis cõtaminasset doctrinis, ut uniuersum postremo Rom. Imperium funditus concussum sit & commotum, ut monumenta ueterum testantur: excitauit herosas illos per quos Ecclesiæ afflictæ succurrit, Liberium, Athanasium, Hilarium. Sic cum exortus esset Macedonius, produxit in aciem contra eum Damasum, Gregorium Nazianzenum, Basilium, clarissima orbis Christiani lumina. Cum erupisset aliscunde Nestorius, emisit Cælestinum Rom. Pontificem, & Cyrillum Alexandriae Archiepiscopum. Cum emerisset è nescio quibus tenebris Eutyches, opposuit illi fortissimum Leonem. Sic aduersus Valentinum, Irenæum: aduersus Marcionem, Tertullianum: contra Celsum, Origenem: contra Nouatum, Cyprianum: contra Heluidium, Iouinianum, Vigilantium, Luciferos,

Vincentius
Lirinensis.

ORATIO

rianos, sanctissimum illum Ecclesiae doctorem Hieronymum. Sic contra Donatistas & Pelagianos, Augustinum; contra Monothelitas Agathonem: contra Iconomachos Tharasium; contra Berengarium Algerum; contra Henricianos, Petrobusianos, Petrum Abbatem Cluniacensem; contra Petrum Abailardum excitauit Bernhardum. Ac quocumque tempore haereses emerferunt, a quibus Ecclesiae Dei periculum aliquod immineret, semper singulari Dei beneficio excitati fuerunt aliqui heroes & uiri ingenio, doctrina, eloquentia praestantes, qui partim eas scripturarum authoritate, partim Ecclesiastica traditione confutarunt. Sic hoc nostro plusquam calamitoso saeculo, e Monasterio abiecta cuculla profiliit homo, cuius nomen in hoc sacro Monasterio, sine piaculo, uix dici posse existimo, qui primus omnium mortalium tempore nostro ausus est eam pacem, quae aliquot saeculis in orbe Christiano, uiguerat, labefactare, heresibus Ecclesiam perturbare, & illam Christi inconfutibilem tunicam, a quo facinore uel impij milites abstinuerunt, uarias in partes scindere, Christi corpus, quod illi in cruce integrum reliquerunt, diuidere. Et ecce Deus optimus max. pro inexhausta sua bonitate, ne Ecclesiae suae deesset, plurimos ingenio, eruditione, industria clarissimos uiros in arcem contra eum produxit Hosios, Cromeros, Canisios, Vuicelios, Cittardos Gressenicos, Zadesios, Fabros, Casalios, Medinas, Sirenios, huiusmodi quantos uiros? Et qui ob seruatam defensamque fidem, consummato cursu immarcescibilem illam coronam, quae parata est omnibus, qui multos ad iustitiam

tiam erudicere, à Deo omnis boni remuneratore iam percipere, lætiq̃ in sæcula sæculorum conspectu Dei æternâq̃ beatitudine fruuntur, Roffenses, Fabros, Nausæas, Merseburgenses, Eckios, Pighios, Cochleos, Emseros, Latomos, Sotos, Gropperos, Hofmaisteros, Ruardos, Lindanos &c. incomparabiles certe uiros & inuictos fidei defensores, inter quos tu o clarissime Friderice Staphyle, Præceptor charissime, non postremo loco iure meritoq̃ numerandus uenis.

Tu enim ad extremum usq̃ uitæ tuæ Spiritum, & quasi ad sanguinem usq̃, pro ueritate fidei Catholicæ contra deprauatores eiusdem fideliter pugnasti: tibi perpetuum & *ἀσπὸς ὀπί* cum hostibus Ecclesiæ bellum fuit: tu murum te pro domo Dei opposuisti: tu hæreticos nostri sæculi ingenijs, facultate dicendi, promissuæ plebis applausu, potentia principum munitos, uirili animo aggressus es, oppugnasti constanter, uicisti Christo duce & auspice gloriose. Tu Fabrum illum, contradictoriarum insanum conciliatorem, ex officina sua, ut Ecclesiã Dei & bonos uiros petulantia lingua incessat prodeuntem, malleo inuictorum argumentorum ita contudisti, ut uictus ipse, tibi uictori, non obscure omnium piorum iudicio, herbam porrexerit. Passus es quidem ob hoc tuum studium persecutiones plurimas, obrectabant, maledicebant, calumniabantur, omne genus conuictiorum in te euomebant hæretici: fingebant, mentiebantur, ut te saltem ueritatis tam præclarum Doctorem, exosum redderent: uerū passus es hæc omnia patienter æquissimo animo.

Ioan. 14.

Sciēbas enim te ob ueritatis confessionem, exemplo eius qui est ipsa ueritas, cuius causam etiam egisti, non ullam aliam ob causam hæc omnia patienter ferre debere, ut possis in cælesti patria cum eo regnare, si in his terris non inuitus cum eo iniurias aliasq; aduersitates sis perpeffus. Quam quidem patientiam tuam, & labores p̄ Ecclesia Catholica exantlatos, Deus Pater omnino potēs, quæ est bonitas eius, hesternæ die, liberaliter tibi remuneratit, quod te, cum satis laborū pro tuenda fide Christiana exhaustiffes, cum satis annorum etiam haberes, quinquagesimum nimirum annum egressus, cum satis dignitatum & honorū muneribus, apud summos Christiani orbis Principes Catholicos, perfunctus esses, non apud exteros, non foris, non in peregrinationibus, quas crebriores Reipublicæ & Ecclesie causa facere coactus fuisti, sed domi tuæ, rebus prius omnibus tuis cōfectis, riteq; dispositis, ex hac ualle lachrymarum ad beatissimam illam cælestemq; patriam, ad quam tot uigijs & laboribus aspirasti diu, morte tã felici & placida, benignè & misericorditer euocarit, in complexu charissimæ coniugis tuæ; in dulcissimorum liberorum tuorū, pro te agonizante deuotè flexisq; iuxta lectum, in quo decumbebas genibus, preces fundentium, conspectu, in præsentia deniq; tot hominum, amicorum, Professorum Gymnasij & Doctorū uirorum, quorum consuetudine cū delectarere, firma adhuc ualitudine, ipsi te cum morbo læthali iam conflictantem, minime deseruerunt, sed omnibus amicitie debitis officijs gratissimo animo eousq; donec in manus Domini spiritum

tum tuum commendares, prosequi uoluerunt. Quo quidem nomine non possum non gaudere potius, quā dolere, & ex animo tibi congratulari. Iam enim ut certō speramus & cōfidimus, diu desideratum portum attingis: iam metam ad quam contendisti, brauium pro quo certasti, præmium laborum tuorum dignissimum amplissimumque consequere: iam ad excelsum honoris & æternæ gloriæ splendorem extollere, iam te cū gaudio et iubilo gloriosus Apostolorum chorus, Prophetarum exultantium numerus, Martyrum innumerabilis populus ob cōfessionem fidei, quam tu quoque cum periculo uitæ scriptis, & uiua uoce profiteri non dubitasti, magnusque charorum numerus te excipiet: frequens & copiosa turba parentum tuorum, auorum, proauorum, atauorum tuorum, qui in hac quoque fide, quam tu docuisti, piè ex hac uita decesserunt: amicorum, fratrum, liberorum, in primis charissimus tuus primogenitus Albertus, quem superioribus diebus, ut uiam tibi præpararet, præmisisti, disertis, sano quamuis adhuc corpore, testatus uerbis, te breui eum sequuturum. Illi inquam omnes, magno desiderio, te ibi expectarunt hactenus, et magno cū gaudio & gloria te de deuictis hereticis triumphan-
tem sistent ante conspectum eius, quem hic coluisti, amasti, prædicasti. Illic sine fine uidebis, sine fastidio amabis, sine fatigatione laudabis, qui medius inter Angelos & Archangelos, Thronos & Dominationes, Principatus & Potestates residens, summæ admirationi & uoluptati tibi in secula sæculorum erit. Apud quem etiam, non mortem, non luctum, non lassitudinem, non infir-

ORATIO

mitatem, non odium malorum hominum, non hæreticorum persecutiones, sed summam semper securitatem, summam felicitatem, felicem libertatem, festiuitatem sine fine, æternitatem sine labe, serenitatem sine nube senties, planè quod illud quod oculus non uidit, auris non audiuit, nec in cor hominis descendit. Quis itaque non temperaret à lachrymis, ob mortem charissimi Staphyli nostri, præmaturam fortasse nobis, coniugi, liberis relictis, at ipsi tam utilem & salutarem? Quis non gratularetur ei potius, quod è miseris istis tam clementer liberatus, quàm optaret, reuocatum in hanc calamitosam uitam; præsertim cum excesserit ex ea, non subitan ea et insperata morte, sed uidiuturni morbi sensim exhaustus & consumptus: non præter spem & expectationem, sed mori paratissimus, & cū Apostolo dissolui cupiens & esse cū Christo. Excelsit quidem, sed cum peccata sua prius ritè confessus esset sacramentum charitatis & extreme unctionis uenerabile sacramentum summa cum deuotione percepisset: cum spem ac fiduciam omnem suam, se in merito Christi, in passione Christi, in cruce Christi collocatam habere cōstanter affirmasset sapius, cum imaginem crucifixi, in genua prouolutus, deuote adorasset, osculisque repetitis etiam cum uocis usu iam destitueretur protestatus esset, se propter hunc unicum redemptionis nostræ mediatorem, spem uitam æternam consequendi, animo suo conceptam habere. Cum denique in agone quasi iam constitutus, mihi ipsi quærenti, pluribus de hoc Gymnasio Professoribus præsentibus, nutu capitis res

Philip. 1.

tis res

tis responderit, quod ex animo detestetur hæreses omnes, in primis autem eas, quæ hoc nostro sæculo, sub specioso Evangelij titulo, prædicentur, mori autem uelit in ea fide quam maiores nostri piè tenuerunt, Ecclesia Catholica docuerit semper, ipse pro sua uirili scriptis & uiua uoce defenderit hætenus.

Quod si itaq; (auditores) uirtutes animi eximix, si uita in Ecclesia Dei, in qua sola est potestas clauium, & remissio peccatorum, piè honesteq; acta, si obseruatio recti, religionis, iusti, si zelus fidei Catholix, si labores innumeri pro Ecclesia Dei exhausti; si ardens studiũ propagandi ueritatem, extirpandi errores, si pericula, persecutiones, iniuriæ, contumeliæ, patientissimè propter Christi nomen tolleratæ: si deniq; omnis spes salutis in extrema mortis hora, in unico Domino ac saluatore nostro Iesu Christo collocata, beatam preciosamq; mortem efficiunt, nihil est profectò quod dubitemus, quin selecta illa Staphyli nostri anima, corporis nexum felicissimè reliquerit. Non itaq;

nimio luctu, non lamentis nimijs, non immodice profusis lachrymis (quod infideles, qui spem resurrectionis nullam habent, facere solitos Apostolus testatur) ob mortem clarissimi Staphyli nostri nos ipsos conficiamus: quin potius pijs uotis precibusq; animam eius ardentè prosequamur. Sancta enim & salubris est cogitatio uti sacrae testantur literæ, exorare pro defunctis. Ecclesiasticus quoq; à mortuo ne prohibeamus gratiam disertis præcipit uerbis.

1. Thef. 42

Amb. li. 28
Epist. 58.
ubi consolatur
Faustinum.
Eccle. 7.

Sic

2. Mach. 12.

Sic Iudas ille Machabæorum & Princeps pius, & Dux egregius, pro exercitu suo cæso orauit, magnamq; uim argenti misit Hierosolymam sacerdotibus, ut pro interfectis litarent, atq; sacrificia offerrent.

Sic ueteres illi uereq; sancti Patriarche, mortuis suis exequias celebrarunt, non aliam sanè ob causam, q̄s quod precibus uiuentium plurimum eos iuari posse minime dubitarent.

2. Reg. 1.

Cur enim Dauid super Saul, & super Ionathan filium eius, & super populū Domini, eò quod corruisset, se lachrymis & ieiunio afflixisset tantopere, si nullū inde fructū ad defunctos redundare credidisset? Cur idē

2. Reg. 5.

2. Reg. 13.

Regius Propheta eum omni populo scissis uestimentis, & sacco indutus, ante exequias Abner? cur cum omnibus suis seruis, filium suum Ammon multis diebus luxisset? Cur Iudæi quondā Saulis cadauer publico

1. Reg. vii.

luctu, in parte Galaaditanæ terræ, ieiunio septē dierum, omnis sexus, & ætatis indicto, planxissent? nisi opere ipso testatum reddere uoluissent, qd' literarum monumentis consignatum reliquerat Iudas ille Ma-

2. Mach. 12.

chabæus: Sanctam nimirum & salubrem esse cogitationem exorare pro defunctis. Ac ut plurima alia ueterum exempla eius generis silentio prætereā, in nouo quoq; testamento eandē ob causam Martham ac Ma-

Iohan. 11.

Luc. 7.

riam fratrem suum, ac uiduam unicū filium, defunctos defleuisse, quis est qui in controuersiam uocare audeat? Hoc certe nemo inficias ire potest. Quemadmodum Iudæi, qui hac etiam nostra ætate uiuunt, quantumuis in cæteris ueritati rebelles, salutarem hunc pro mortuis

orandi

orandi morē, à pijs maioribus suis, sanctis illis Deoq̄
charis Iudeis, quasi permanus acceptū, in hodiernū usq̄
diē mordicus retinent; ita etiā Christianos interceden-
di hanc pro mortuis consuetudinē, non nuper natam,
nec hominū superstitione introductā, aut quod non
nulli calumniari solēt, temporalis cōmodi lucriue causa
inuentā, sed ab Apostolis ipsis, per legitimos eorū suc-
cessores traditā, recte pieq̄ obseruare. Cōfirmat id lo-
cupletissimus sane testis Chrysostronus: Nō frustra ab
Apostolis sancitū scribens, ut in celebratione ueneran-
dorum mysteriorū memoria fiat eorū, qui hinc disces-
serunt. Nouisse enim eos multū defunctis hinc emo-
lumentum accedere, utilitatis multū, nec fieri facillē posse,
ut stante uniuerso populo, manus in caelos extēdente,
& preces pro defunctis fundente, cætu itē sacerdotali,
uerendoq̄posito sacrificio, Deus ijs non placetur.

Chrysostron in
c. 1. ad Phil.
Hom. 3.

Confirmat id Iohannes Damascenus, author anti-
quus, nec minus grauis, q̄ doctus, refutās sui temporis,
qui etiā hoc nostrum inuasit, errorē dum inquit; Sancti
autē Apostoli, discipuli saluatoris, qui huius uerbi et my-
stæ & testes oculati, ambitū orbis per tremenda & im-
polluta et uiuifica sacramenta uenantes, uiuū ceperunt,
memoriam eorū qui in fide obdormiunt, faciendā san-
ciuerunt. Quod etiam firmiter admodū citraq̄ contra-
dictionē à terminis terrarū ad terminos usq̄, indeq̄ ab
initio ad hoc tempus præsens, usq̄ ad mundi finē ob-
seruat, obseruabitq̄ Catholica & Apostolica Ecclesia.
Non inaniter hoc aut frustra neq̄ absq̄ certis rationi-
bus, quasi fortuito id sanciuissent. Etenim, quæ Chris-

Damascenus
in or. p. def.

D   stiana

ORATIO

Stiana religio erroris nescia suscipit perpetuoq; seruat
inconcussa atq; integra, hæc uana esse non possunt: ues-
rum sunt omnia utilia, sunt Deo grata, opemq; ferunt
& conducunt saluti nostræ plurimum.

Cōfirmat tantus ille Ecclesię Doctor D. Augustinus,
dum à patribus traditū, uniuersam obseruare Ecclesiã,
disertis testatur uerbis, ut pro eis qui in corporis Christi
communione defuncti sunt, sacrificiū offeratur: dum
non prætermittendas supplicationes p̄ spiritibus mors-
tuorum: dū animas defunctorū pietate suorum uiuenti-
um releuare, cū pro illis sacrificiū mediatoris offer-
tur, uel elemosynæ in Ecclesia fiunt, docet. Dū deniq;
ipsemet p̄ matre sua Monica, cū Patricio quondã eius
coniuge, defunctis, per quorū carnem introductus erat
in hanc uitã, sæpe, tamq; ardentem ad Dñi altare Deum
rogauit. Confirmat hoc quoq; D. Ambrosius sollicitè,
tamq; diligenter pro Gratiano & Valentiniano Impes-
ratoribus defunctis orãs, ut nulla die in orationibus &
sacrificijs suis se eos silentio præteriturū ipsemet affirma-
uerit. Ad hæc Dionysius Areopagita his omnib⁹ anti-
quior, et Pauli Apostoli discipulus, dum et modū oran-
di et preces pro his, qui sancta spe obdormierunt, utiles
esse, scribit. Cyprianus quoq; sanctus ille Martyr ad al-
tare offerri, preces fundi, aut sacrificium pro dormitio-
ne eorum celebrari prohibet, qui ab altari sacerdotē ad
secularia negocia auocauerint. Ita Gregorius Nazian-
zenus p̄ fratre defuncto intercessit. Epiphanius, Atha-
nasius, Tertullianus aliq; sancti Patres & Doctores
Ecclesiæ, quos in lege Domini die ac nocte uersatos
esse,

August. de
ver. Apost.
sermone
92.

Aug. de cur-
ra pro mors-
tuis gerēda.
ca. 4. & 10.
& 18.

Itē Enchir.
ad Lauren.
c. 110.

Lib. 9. c. f.
cap. 11. 17. &
ultimo.

Ambros. in or-
at. funebri
super obitū
Valēt. Imp.

Dion. Are.
Eccle. Hier.
cap. 7.

Cyp. lib. 11.
epistola 9.

Gre. Naz. in
orac. funeb.
fratris sui.
Epiph. li 3.
cōtra hęres.

esse, nec in eius uera intelligentia assequenda studiū, laboris, diligentiaē, quicquid pratermississe scimus. Hi oēs diuersis licet temporibus & longē latequē disitis locis uixerint scripserintquē: morem tamen hunc pro mortuis orandi scriptis confirmarunt, ipsique dum in corpore adhuc constituti essent, orarunt sedulo.

Et nos itaque sacris edocti literis, autoritate Ecclesiae, quae columna est, & firmamentum ueritatis, moti, sanctissimorum patrum exemplo et doctrina excitati, non tam fletu nimio & inutilibus lachrymis, quā ardenti oratione et salutari sacrificio exequias Staphylo nostro crastino die, qui primus inde dictus est celebremus. Celebremus eisdem septimo. Nam et luctum sapientis filii super mortuum septē diebus durare, & Ioseph cum fratribus suis fleuisse Iacob patrem in area Atad diebus septē sacrae constantur literae. Celebremus quoque tricesimo: siquidem filios Israel totidem diebus, triginta uidelicet, mortuum Moysen, Aaronem, Mariam, defleuisse legimus. Ac quoties reuoluuntur annus, toties ad exequiarum solennia redeamus, toties preces pro anima Staphyli nostri reintegremus. Nam & Iuda & Hierusalem cum Hieremia replicauerunt lamentationes, super mortuo Iosia rege. Apud Christianos autem anniuersarios defunctorum, magna deuotione, ante mille trecentos plus minus annos habitos, fide digni testantur scriptores. Nec fieri profecto potest (Audistores) cum Christus ex hac uita migraturus ad patrem suum celestem, nihil aliud nobis testamento reliquerit quam charitatem: cum non aliud sit patrem precatus diligentius, quam ut nos in uicem mutuo complecteremur amore: cum et mortis

Acha. q. 14.
ad Antiochum Princ.
Tertul. de corona militis.

1. Tim. 5.

Eccle. 25.
Ge. 50.

Deut. vlt.

Tertul. de Christiano milite.

Ioh. 15.

ORATIO

illius tam acerbæ, tam etiã ignominioſæ non alia cauſa fuerit, q̄ ut nos diſperſos uinculo mutuæ charitatis cõgregaret, & quali conglutinaret. Nõ fieri, in q̄, poteſt, ut is, min⁹ benignè accipiat, affectũ hunc charitatis noſtræ, quo etiam erga eos, qui iam è conſuetudine huius uitæ euocati ſunt, inflammati, curã eorũ gerimus, ſolliciti ſumus pro illis, conſultũ illis ex animo cupimus, ſalutem, refrigeriũ, requiem æternã illis precamur. Quib. ipsis tñ uotis precibuſq̄ noſtris, ſi ipſi iã diuino conſpectu, æternaq̄ beatitudine læti fruenteſ, non indigent fortãſſe, non fruſtra tamen fundi, ſed gratiarum actioſes eſſe D. Auguſtinuſ alicubi affirmat.

Aug in En-
chiridio ad
Laurentiũ
cap. 110.

Ut itaq̄ uel Deo patri miſericordiarũ, pro inexhauſta ſua bonitate gratias agamus, uel D. Staphylũ, quem uiuum amauiſimus, defunctũ nõ uideamur odiſſe, ſed affectũ charitatis noſtrę, etiam nũ erga eum, teſtatum reddamus: uel ſi fortãſſe opus ijs haberet precibuſ noſtris, ei nõ deſimus ex intimo cordis affectu, ad Deum patrem miſericordiarum clamemus.

O R A T I O.

Omnipotens æterne Deus, in cuius miſeratione anime fidelium reſquieſcunt, cuius clementia magna, cuius miſericordia æterna. Memenſto quæſo omniũ credentium, qui hinc Chriſtiane & pię obdormierunt: memento Friderici Staphyli noſtri defuncti, cuius exequias ſecundum ritũ Eccleſiæ tuę ſanctę iam ſumus celebraturi, & gratiam quam de te per Chriſtũ ſperauit, remiſiſ cunctis criminibus eius, propitiuſ tribue, & brauiũ pro quo, te vires ſuppeditante, dum uixit gnauiter certauit, pro inexhauſta miſericordia tua ei cõcede, eũq̄ tecũ in ſempiternã requiẽ & gaudiũ ſuſcipias, ubi te ſanctam Trinitatẽ, cum omnibus electis uideat & celebret, eaq̄ omnia feliciter percipiat, quæ hic firmiſter credidit, per mortem & reſurrectionem filij tui Ieſu Chriſti Domini ac redemptoris noſtri, **A M E N.**

Errata ſic corrige. Fol. 1. parẽ me Magn. ad. quondã Eod. cõcidit, quæcunq̄ ad. & quæc. Eod. ſtatim leg. ſtatũ. Fol. 5. requiſiuit leg. reſquiſuerunt. Fol. 7. primates leg. tramites.

ORATIO LVGVBRIS

Cum Septimus exequia=
RVM DIES D. F. STAPHY-

li celebraretur, habità Ioanne
Alberto Vuimpinense.

NOS HACTENVVS IN

luctu fuisse, & adhuc lugere, clarissimi Viri mortem, Domini Friderici Staphyli, & priuato nostro, & publico Vniuersitatis nostræ nomine, Magnifice D. Rector, Illustres ac generosi Comites atq; Barones, Amplissimi patres, ac reliqui auditores clarissimi, neminem uestrum esse qui ignoret arbitror. Vestra enim facies, animum uestrum eodem sensu nobiscum affici, testatur. Omnium enim tristis apparet; omnesq; mihi squalore afflicti: ac lachrymas uix continere posse, uide mini.

Ego itaq; oratione hac mea consolari uos debet rem: & aliquantulum animos uestros recreare: & luctum uestrum (quem acerbum esse quis non uidet?) mitigare. Sed quid faciam? Cum illius uiri mortem, quam lugemus, æquo animo nemo ferat: cum Senatus Scholæ nostræ lugeat: Ecclesiæ antistites mæreant: tota religio Christiana squaleat & afflicta: omnes

ORATIO

deniq; boni, tantum Ecclesiæ propugnatorẽ, religionis Catholicæ tantum defensore, propagatorem, columnam desiderent: Exclamare certè cogor: Odiẽ illum, Scholæ nostræ luctuosum, Catholicæ Ecclesiæ infoelicem, nobis omnibus acerbum, quo Staphylũ fata nobis eripuerũt. Quoties ego recordor, quã perniciosus toti Christianorũ orbi dies fueris: quantoq; gaudio Christi, eiusq; Ecclesiæ hostes, affeceris: & quantũ uirũ, quã pium, & quã doctũ, quãq; utilem, nobis abstuleris: totus totus exhorresco. Ego, Auditores, ego, si diẽ nobis tã infaustũ, hostibus Ecclesiæ tam exoptatum, aliquando præuidissem: ego si cũ Staphylus ualeret, proq; domo Dei murũ se poneret, prætitutum ipsi tempus moriendi præsciuissem: toto certè corpore nunq; non contremuissem.

Et quis bonorum non? Quis tam excæcatus, omniumq; rerum quæ hoc tempore geruntur, tam ignarus, qui non uideat, neq; intelligat, quanta nobis incommoda Staphyli mors (si is mortuus est, qui mortalitatem cum immortalitate commutauit) sectarijs uerò, coniuatis Ecclesiæ hostibus, quantas læticias, quantaq; gaudia, apportarit: Totam nostram Academiam lugere uidetis: lugemus nos omnes, lugent multi Principes, Ecclesia Catholica luget, quod hinc Staphylus auocatus sit. E contra uerò gaudent Osiandrii, lætantur Calviniani, exultant Illyricani, triumphant Philippiani: omnes deniq; Lutherani congratulantur sibi: quod Staphylus uita functus sit. Quis nõ ingemisceret hic: atq; condoleret, unius & eiusdem hominis

hominis interitum (si is dicitur interiſſe, qui naturæ
 communi fragilitate exuta, in cœleſte regnum abiit)
 tam diuerſas in hominum animis affectiones, genera-
 re poſſe? Cùm omnes ſimus eiſdem naturæ partici-
 pes, & ad imaginē Dei creati. Quam cauſam eſſe, Au-
 ditores, putatis? Cur Eccleſia Chriſtiana Catholica, cū
 hæreticis ob Staphyli mortem, non triumphat, exultat,
 lætatur, gaudet? uel cur non potius hæretici, nobiſcū
 cōtristantur, dolent, lugent? An nō ideo, Auditores,
 quia Chriſtiana Eccleſia, cū hæreticis cōmune nihil ha-
 bet? Cū illa Chriſti ductū ſequatur, ſeq̃ à diuino Spi-
 ritu regi permittat, hæretici uerò, à Spiritibus impuris
 exagitati, Chriſti uocē exaudire, in Eccleſia Catholica
 ſonantē, reſuſcitant. Vnum ergo, atq̃ idē iudiciū de eadē
 re habere, cū nō poſſint: & Eccleſia Catholica Staphyli
 mortem lugendā eſſe cenſeat: cur eā non lugeremus?
 Cur hac in re iudicio illius nō aſtipularemur? Sed uos
 ſatis lugere, nō ignoro: & necelle nō eſſe, ut ad mæro-
 rē uos cohortor, uideo: uerū potius, ut remediū luctui
 ueſtro adhibeā, uoſq̃ conſoler, opus eſſe, conſpico.
 Quod quidē ego facerē, & perlubenter facerē, ſi uxor
 uidua, ſi filij, parente iam orbati, quos hic lugubri ueſte
 indutos, aſpiciſtis, non obſtarent: ſi non animo meo
 obuerſaretur, acerb. ille dies, quo Staphylus ex hac uita
 migravit. Quis enim ueſtrū eſt, qui ſi puerulos iſtos,
 Staphyli filiolos, præclaris parentibus natos, patre (uti
 nouiſtis oēs) uiro eruditionis incomparabilis, iudicij
 acerrimi, prudentiæ perſpicaciſſimæ, authoritatis apud
 ſummū Imperatorē, ac Principē noſtrū Bauariæ Ducē,
 clemens

ORATIO

clementissimum, maximæ, iam piè uita functo: matre uerò muliere & honestissima, & ualde pia, & in ad ministrandare familiari diligentissima, adhuc diuina benignitate superstite, quis est, inq̃, qui si intueatur istos lugentes puerulos: et quanto parente sint orbat, recogitet: qui dolorem animo conceptum mitigari sinat: Minimum natu, Andream, intueamur: qui bonu à malo discriminare nondum nouit: & quem ab ipsis Angelis obseruari certum est: quàm egregius puerus lus, quàm liberali ac modesta facie: Et quid de reliquis duobus dicam: Fridericus atq; Ioannes, an non magnæ spei sunt pueri: moribus probatis, atq; pijs: Omnes certè dignissimi, & quos complectamur, & amemus, & iuuemus, institutione, doctrina, consilio, exemplo, admonitione, reprehensione, correctione, ijs deniq; omnibus, quæ ad eos informandos adhiberi poterunt. Digni sunt, auditores, & auxilio, & patrocínio uestro: neq; indigni, cum quibus condoleamus, unaq; parentis mortem defleamus: Defleuimus, & quidem acerbè, defleuit inconsolabiliter uxor, liberi, amici. Sed quid effectum est: Nos dolere, factò testati sumus, nos humanitatem non exuisse, ostendimus: præterea quid effectum sit, non uideo:

Quare licet uidua, à Staphylo relicta, obstet: licet filij, Patre iam orbat, reclamant: licet animus ipse meus repugnet: & nemo uelle consolationem admittere, uideatur: consolandi tamen omnes sunt, & uxor, & liberi, & nos ipsi, aliquid de mærore remittendū est: cogitandum tandem, nos homines, ea lege natos esse, ut omnis

ut omnibus ex hac uita, uel potius miseria, atq; morte, migrandum sit aliquando: nihilq; Staphylo accidisse, quod non omnibus sanctissimis, doctissimis, prudentissimis, olim usu uenerit: nobisq; omnibus expectandum sit. Paulus electum Dei organon dissolui cupiebat, & cum Christo esse: soluebatur quoq; cum Domino uidebatur opportunum. Et reliqui sancti patres, Ecclesie Doctores, eadem lege, qua Staphylus, omnes ex hac uita abierunt. Exempla si uellem, infinita possem adducere: sed angustia temporis impediri me, non ignoratis. Lex est ab ipso Deo omnipotente lata: & quæ reuocari nunq; potest: Omnibus hominibus statutum esse semel mori. Idem qui hanc legem tulit, humanæ uitæ dies quoq; numerauit, cum in hominum persona inquit, Dies annorum nostrorum, quibus degimus, septuaginta ferme annos esse, & si qui uis uidiore sunt, octoginta: quæ ipsorum excellentia, inter labores atq; dolores rectius numeretur. His ergo legibus cum omnes subiecti simus: cum hanc fatidicam uocem effugere, nequeamus: non est, quod nos ob mortem Staphyli nimium excarnificemus. Nec cum hæreticis gaudeamus: cum ideo illi gaudeant, quod sperent, sibi iam concessum esse, in domum Dei, sua usitata rabie petulanter irruere, & Leonis illius rugientis more, uerè Christianos deuorare, suisq; uenenatis dogmatibus inficere. Sed media ingrediendum uia: ita nempe dolendum, ut non obliuiscamur, Staphylum ex hominibus compositè sancte q; abisse, et in cœlestem patriam à summo

E reuocatum

ORATIO

reuocatum Deo esse: ita uerò minuendus dolor, ne ipsi
 annumeremur, qui neque resurrecturos esse mortuos,
 neque æternam credunt uitam: atque ideo cum suis inter
 ruisse existiment, inconsolabili dolore se cruciant. Dol
 lendum est, inquit, non quod existimemus, malè cum Staphy
 phylō nunc agi, ipsumque uita priuatum esse: cum opti
 mè cum ipso iam agatur, cum coelestis regni ciuis sit fa
 ctus, & uitam uiuat perfectissimam, & iam (ut spera
 mus) de bonis participet, quæ ipse Deus per filium su
 um sibi charis præparauit. Sed ideo dolendū est, quod
 illius opera in posterū uti non possimus, & quod tanto
 Doctore priuati simus. Non itaque Staphylum, sed nos
 lugemus: non illius miseriam, sed nostra incōmoda de
 ploramus. Cū enim Ioannes disertis uerbis beatos pro
 nunciet eos, qui in Domino moriuntur, Qui fieri po
 test, ut Staphylus noster infœlix iam sit: cū in Domino
 sanctè pacateque obdormiuerit? Beatos autē lugendos
 non esse, nemo est, qui inficias eat. Aut si in Domino
 mortuus non est, qui nam in ipso moriuntur? Num illi
 qui ab Ecclesia Catholica recedunt; armaturam ex or
 thodoxis ueteribus petitam, deponendam esse cen
 sent: Theologorum scholas despiciunt; authoritatem
 Conciliorum ac Pontificum contemnunt; consensum
 tot populorū, ac totius populi Christiani labefactant, et
 tandē, quod orthodoxi docuere: quod authoritas Ecclesie
 tradidit: quod populus Christianus amplexus est: quod
 scholæ defendunt, exitiabile uenenū esse Sathane, pro
 nunciant: Num illi in Dño mori, qui hæc impudenter
 profitentur, uobis, Auditores, uidentur? An non potius
illi,

illi, q̄ Christi mandato obsequētes (quo iubet, ut Ecclesiam audiamus, utpote quę columna sit, ac firmamentū ueritatis, superstructū, super fundamentū, Prophetarū & Apostolorū) in Ecclesia Christiana Catholica, quam in symbolo cōfiteri tenemur, manēt, scientes, se ab hac, sine salutis suę iactura, auelli nō posse: ea quę Orthodoxy patres sanctē docuerūt, amplectunt: Theologorum scholas obseruant; authoritatē Pontificum ac Cōciliorum sanctā, inuiolatamq̄ suspiciunt; cōsensum Ecclesię, conseruare, tueri, defendere, uoce scriptisq̄ conantur: Et tandē Christianam doctrinā, per Ecclesiam Catholicam propagatam, non exitiabile uenenū esse Diaboli, exitiabiliter eructant: Sed salutarem esse disciplinam, ab omnipotente Deo Ecclesię suę, uerbo atq̄ scriptis in hunc finem traditam, ut nos animarum nostrarum salutem, cum tremore ac timore operemur, nosq̄ in Christo, ac Christus in nobis maneat, reuerenter profitentur: Dicite hic mihi o Auditores, Ecclesię ne contemptores, an eiusdem obseruatores, in Domino mori existimatis? Dicite quid uobis uideatur: Ego illum, quem Christus ethnicū ac publicanum dicit, in Domino non posse mori, censeo: nisi agnito errore, eoq̄ abiecto, ad Christum reuersus fuerit. Qui autem Ecclesię authoritatem irrident: nec illam audire dignantur, Christus pro ethnicis ac publicanis habendos esse, mandauit. Quis ergo unquam dixerit, tales Ecclesię cōtemptores, ab ipso Christo reprobatos, in Dño uel mortuos esse, uel mori posse? Ex quibus intelligitur, quid de illorū morte censendū sit, qui Christi

ORATIO

præceptum uiolantes, Ecclesiã ipsius superbè contem-
 nunt: q̄ tyrannorũ more, libidini suæ homines obsequi
 debere cõtendunt: qui sequuntur bestiã istam, Cerberi
 progeniem, nõ adeo multos ante annos, à quibusdam
 furentibus spiritibus impulsam, & à proprijs animi sui
 perturbatis motibus exagitatã: quam omnes uos nõ
 uistis, & quæ in hoc sacro loco nominari non meretur:
 & quæ pro impudentia, publicè profiteri nõ est uerita,
 omnes sanctos perñsse, si ita senserint, uti scripserint:
 Quid hac uoce Christianis auribus indignius esse po-
 test: Sed hic iam exclamare nõ libet: hoc tantummodo
 dico, si Staphylus noster ex eorũ numero fuit, qui hanc
 bestiam ducem sequuntur, quiq̄ illam, Euangelistam,
 Heliam, sanctumq̄ uirum appellantes, colunt (ut ho-
 die quamplurimi reperiuntur) neq̄ in Domino mor-
 tuus, neq̄ beatus, sed in foelicissimus est.

Verum enim uerò, quis pro Catholicæ Ecclesiæ au-
 thoritate, ualidius Staphylo propugnauit? Quis huic
 bestiæ fortius Staphylo restitit? Quis illius dolos ma-
 los, machinationes, prauaq̄ studia, Staphylo nostro
 dilucidius retexit? An non hic huius bestiæ doctri-
 nam erroneam esse, ex proprijs illius libris ostendit?
 An non firmissimè extra Ecclesiam Catholicam, nul-
 lam salutem esse demonstrauit? An non doctrinæ
 consensum, in Ecclesia Dei necessarium esse, conui-
 cit? Deniq̄ in id totus, an non incubuit, ut doce-
 ret, Christum extra Ecclesiam reperiri non posse, neq̄
 extra hanc quærendum esse, sed in hac ipsa inueni-
 ri, & quæri debere? Neq̄ scriptis modo professus est
hæc

hæc, sed factò quoq; suo confirmauit. Cùm enim se grauius ægrotare perentisceret: neq; tamen contumaciter adhuc decumberet: in primis sacrum celebrari sibi curauit: peccataq; sua Sacerdoti confessus, more Catholicorum, de cœna Domini participauit: postea uerò, Sacro oleo unctus, res omnes quæ ad breuim morturos pertinent, ritè sanctèq; composuit: omnibusq; mundanis atq; caducis repudio misso, diuina meditatus est: totumq; se Christi misericordiæ commendauit. Cum itaq; corde credatur ad iusticiam, & ore fiat confessio ad salutem: quis dubitat Staphylum nostrum salutè consecutum esse? Ore enim beatificam doctrinam Catholicam, quam corde credidit, confessus est, cum in hac ad extremum usq; sensum constanter permanerit: & hanc non solum uerbis, sed gestibus nutuq; professus sit. Ipsum itaq; piè sanctèq; in Domino ex hac uita discessisse, nemo dubitare potest.

Ob quam ergo causam nos lugemus? Quod ipsum amiserimus. Quid enim? An nō liberis suis profuisset? An non Scholæ nostræ ornamento, Ecclesiæ aut Dei cōmodo fuisset? Liberos certè suos ad suum ipse exemplum instituisse: ueram uirtutum uiam, quam optimè per spectam habuit, ipsis commonstrasset: eosq; in uirtutis studio & confirmasset, & retinuisse. Ipsi uerò liberi, morem parenti suo charissimo gessissent: in uirtutis studio magis atq; magis profecissent: & quod maximum est, domi nunq; non uiuum exemplar uirtutum, coram in spexissent: nec aliunde ipsis bone literæ cœquirendæ fuissent: sed ex parente, tanq; ex ubero

ORATIO

rimò bonarū disciplinarū fontē haussissent: & hoc tanto perfectius, quāto in ipso doctrina perfectior quā in alijs fuit. Iam uerò cum Staphyli filioli, omnibus istis sint commodis priuati: ut de cæteris quæ non minora sunt, taceam: non immeritò tristes sunt, ac lugubri ueste induti. Et certè si intelligerent, quanta bona cum morte parentis ablata simul essent: multo tristiores efficerentur. Dolemus ergo nos: & filiorum causa, & tanto magis dolemus, quanto magis nos, quam ipsi incommoda uidemus, quæ patris abitus attulit. Quid uerò de Schola nostra dicam? Si Staphylus huic ornamēto nō fuit, nescio quid sit, quod ipsam ornare possit. Clarus enim fuit & doctrina, & exemplo, & autoritate, & fama: Philosophus acutissimus, Theologus subtilissimus: in Galeno quoq; bene uersatus: neq; ea quæ Hippocrates atq; Dioscorides habent, ignorauit: & iuris prudentiam non parum degustauit: ut nullum penè literarū genus sit, in quo ipse non exercitatus esse uisus fuerit. Mores in ipso fuerunt graues, placidissimi tamen: autoritate apud præcipuos Germaniæ, & totius ferè Europæ Principes, maxima fuit: fama deniq; nulli nō notus. Hæreticorū turba ad illius nomen est exterrita: omnes in hunc suos coniecerunt oculos: oēs hunc suis nocere cōuenticulis, suosq; detegere errores posse, sensere. Quotquot etiam inter ipsos celebriores sunt, hunc scriptis clam palam uè oppugnarunt: nullus non illorum suam de Staphylo sententiā dixit: omnes illius doctrina ac iudicio, tanq; diuina quadā ui perculsi, ipsum extimuerunt, ac execrati sunt. An nō hæc manifesta

nifesta sunt signa, ipsum Ecclesie fuisse, et acerrimū defensorē, & constantem propugnatorē, & hæresium euersorem: An non hoc ipsum scripta, quæ in publicū prodire permisit, partim testantur: partim illa quæ doctissimè quidem inchoata, sed nondum perfecta sunt: nec in hominum manus hactenus uenerunt? Et ut rectius loquar, de Staphyli iudicio, eruditione, ac in rebus Theologicis peritiā, ex scriptis quæ typis sunt excusa iudicari non potest: quæ etsi perfectissima uidentur esse: tamen cum ad pennam ab ipso tantum dictata sint, nullumq; ex ijs ab ipso elaboratum sit, umbram ingenij Staphylini potius, quàm ingenium ipsum monstrant. Hi audiantur, qui quotidie cum ipso familiariter uixerunt ij de illius eruditione testimonium ferre possunt. Quid dicunt? Reconditam ipsum habuisse eruditionem: Virum prudentissimū fuisse, & in omnibus disciplinis excellenter uersatum.

Tuum itaq; Caluine, iudicium, de Staphylo, falsum est, uirulentum, hæreticum, & ex tuo rabioso cerebro profectū, ad perniciē Ecclesie Dei, & tuos in errore retinendos: maledicentia tua, omnib. est iam manifesta: furor tuus conspicuus: effrenata libido nota. Quid? An non Staphylus noster, uestras pestilentissimas dissensiones, toti Christianorum orbi detexit? An non uos homines seductores esse, cauteriatam habentes conscientiam, ostendit? An non demonstrauit, fieri nō posse, ut Ecclesia Christi apud uos sit? Vos mutuo de rebus grauissimis, & in quibus salutis nostræcardo uertitur, dissentire, negare non potestis: libri uestri
sunt

ORATIO

sunt in promptu, qui uos accusant, ac contra uos dicunt
 qui de iustificatione, de predestinatione, de Sacramen-
 tis, uos, uos inq̃ sectarios, dissentire testantur. Cum er-
 go de præcipuis Christianæ doctrinæ capitibus, aduers-
 sa doceatis: Ecclesiam Christi quo iure uendicare uos
 bis potestis? Dic Caluine, dic. Quod cum uideres à
 Staphylo egregiè ostensum esse: ac fortè quosdam, qui
 tuo ueneno nondum sunt læthaliter infecti, à uobis
 ad Ecclesiam Christi metueres abduci: neq̃ tamen Sta-
 phylo resistere posses: eum tuo more calumnijs discer-
 pendum esse, duxisti. Et tu Bullingere, iudicium de
 Staphylo breue quidem tulisti, sed uanum atq̃ falsum.
 Et quid de alijs maledicentissimis hominibus dicam.
 Quibus nihil nisi, quod non est Catholicum placet.
 Quid de Zangero homine impuro, & indocto, &
 quem ipsam maledicentissimam maledicentiam appel-
 lare posses: Quid inq̃ de hoc nugigerulo dicam? Qui
 Theologum quidem se profitetur, sed calumniatorem
 se exhibet. Et quid facit iste? De hominib. bonis men-
 titur: illorum famam bonam, ore suo impuro, corde
 uirulento, stultiq̃ loquacitate, obscurare conatur: li-
 bellos quosdam conuertit, & cudit, tam insulsos, men-
 daces, & ineptos, ut ipsam stultitiam superare possent.
 Et tamen se Theologum profiteri non ueretur. O
 Theologe. Si maledicere, calumniari, bonos uiros
 proscindere, bonam illorum sententiã peruertere, &
 nihil non moliri, quod Catholicis atq̃ pijs uiris odium
 conciliare potest: si inq̃ ista facinora perpetrare, est
 Theologum agere (audias quæso quid dicturus sum

Zan g e

Zangere) tu Theologus es: sin uerò ista scelera, in quibus tu uoluntaris, in bonum uirum non cadunt: dic mihi quis sis? Quæras ex te ipse, quo animo uirus istud tuum (nosti quale putem) euomueris. Sed quid te, cum ago, cum talis sis, qualem te scripta tua produnt? Staphylo religio Christiana, semper cordi fuit: quod tu de ipso scripsisti, uanum est. Sed quid scriberes, cum nihil nisi uanitati studeas?

Hæreticorum itaq; iudicijs, Auditores, quæ de Staphylo feruntur, minime moueamur: ipsum salutare Christi organon fuisse certò scimus, & pro domo Dei murum se posuisse: & hæreticos ualidissime oppugnasse, nouimus. Cur itaq; optime Deus, Ecclesiæ tuæ, quæ iam undiq; affligitur, ipsum diutius nō concessisti? Cur tanto defensore unicam tuam orbare uoluisti? Cur nos tuos filiolos, Ecclesiæ tuæ obsequentes, Christi q; tui crucem in pectore portantes, dolore: hæreticos uerò, tuos aduersarios, Ecclesiæ tuæ coniuratos hostes, contemptores, irrisores, crucisq; Christi inimicos, gaudio affecisti? An nos dolere, mœrere, lachrymari: illos uerò, gaudere, lætari, exultare uoluisti? Dolemus nos itaq; gaudere illi: mœremus nos, lætantur illi: nos lachrymamus, illi exultant. An uero aliam ob causam ipsum auocasti? Certè propterea, quia nos tanto doctore indignos esse iudicasti: quia ipsum peccatis mundi amplius defatigari, noluisti. Quia ipsum liberare: nos propter malè facta nostra punire uoluisti.

Quare, Auditores præstantissimi, cum uideamus Deum iam surrexisse, ad iudicandū genus humanum,

F maloscq;

ORATIO ALBERTI.

malosq̄ puniendum, uitam nostram improbam, cum
Christiana piac̄q̄ commutemus: uetere homine exuto,
nouū induamus: armaq̄ lucis assumamus, ut tentatio-
nibus resistere in die malo possimus. Dies malus iam
adeſt: Diabolus per sua membra, Ecclesiā Christi con-
turbat, eam euertere conatur, et electos seducere. Ores
mus ergo nos, Dominum patrem misericordiarum, ac
omnis consolationis fontem, ut Ecclesiæ suæ adesse: ac
in uineam suā operarios mittere dignetur. Melsis certe
iam multa est: operarij autem fideles pauci: clamemus
ad ipsum serio, neq̄ cessemus, qui promisit, se nos in tri-
bulatione exauditurum esse, nos exaudiet: tribulamur
iam, affligimur, coangustamur. Quorsum itaq̄ nobis
fugiendum est: cuius, cum aduersus spirituales nequicia-
as nobis pugnandum sit, auxiliū implorandum: Chris-
sti, qui suis promisit, se ad consummationem usq̄ seculi
apud ipsos mansurum. Et quid poterit nos à charitate
seperari: Qui doli, quæ fraudes, fidem Catholicam por-
terunt labefactare: Inferorum portas aduersus Eccle-
siam Dei non preualituras, sacræ literæ testantur.

Nos itaq̄ simus animati: Deus Ecclesiæ suæ
doctores dabit fideles: efficiet tandem,
ut hostes suos, uerbo diuino pro-
stratos, conspiciamus. Quod
Deus faxit Optimus
Maximus.

ORATIO

ORATIO FVNE

BRIS IN TRICESIMO MA-

gnifici & amplifs. uiri D. Friderici Staphyli, quondam
 almæ Ingolstadiensis scholæ Præfecti etc. à Ros-
 dolpho Clencken Saxone, SS. Theologiæ
 Doctore, Professore, & I. V. Licen-
 tiato, amoris & obseruan-
 tiæ ergo recitata.

VM PRÆSENTEM

miserandam & lugubrem rerum mes-
 cum expendo faciem, Magnifice Dñe
 Rector, Illustres, Generosi, in dylitico
 mites & Barones, Reuerendi Patres,

Nobiles, amplifsimi & clarifsimi uiri, usu mihi uenire
 uideo, quod olim sanctissimo Prophete Hieremiæ usu Hierem. 7.
 ueniebat, quem Dominus ipse insigni alioquin enco-
 mio adornans, Priusquam, inquit, te formare in ute-
 ro noui te: & antequam exires de uulua sanctificaui te,
 & Prophetam in gentibus dedi te. Ad tantum nanq;
 munus, tamq; eximiam uocationem indignum se esse
 putans, alta uoce exclamat A, a, a, Domine Deus, ecce
 nescio loqui, quia puer ego sum. Sic & ego iure nunc
 exclamare possum & debeo A, a, a, Domine Deus, nes-
 scio loqui: quia circundederunt me dolores mortis, & Psal. 17.
 torrentes iniquitatis conturbauerunt me. Dolores in-

ORATIO

Pfal 114.

fervi circumdederunt me, præoccupauerunt me laquei mortis. Circumdederunt me dolores mortis, & pericula inferni inuenerunt me: imò uel cum ipso Græcorum disertissimo uate dicere,

ὃ δ' ἔι μοι δέκα μέρυ γλώσσαι δέκα δεσμάσ' ἔιερ,
φώνη δ' ἀρρηκτοσ χαλκωσ δέ μοι ἦτοσ ἐν εἰκ,

Hierem. 9.

Eph. 6.

exprimere possem, aut declarare animi moerorem, tristitiam mentis, membrorum cōcussionem, spiritus tribulationem & angorem cordis, quem præter omnem expectationem Magnifici Superintendentis nostri, præceptoris & conterranei longè amantissimi, cuius manibus bene precamur, & hodie tricesimum publicè peragimus, in sperata mors mihi peperit attulitq̃. Quid faciam autem, expetam ne cū Hieremia, Quis dabit capiti meo aquã, & oculis meis fontē lachrymarū, & plorabo die ac nocte interfectos filios populi mei: Deplorabo ne Catholicæ Romanæ uicē Ecclesie, quæ fortē hūc, uigilantē, strenuūq̃ amisit ducē, indutū armatura Dei, habentē succinctos lumbos ueritate, circumdatū lorica iustitię, calceatū pedes in preparationē Euangelij pacis, in omnibus sumentē scutū fidei, galeã salutis, & gladiū spiritus, qd' est uerbū Dei, in quo oīa tela ignea nequissimorū hæreticorū & schismaticorū extinguere posses: Huius ne uicē deplorabo, defleã ne nostram propriam insignem calamitatē, damnū ingens, ac noxã penē irreparabilē: an consolatiōnē accipiã, blandē me, quem admodū Rachelē de immatura morte infantū, sic nūc apud Hiere. de calamitoso Staphyli exitu, alloquēte Domino. Quiescat uox tua à ploratu, & oculi tui à lachrymis,
quia

quia est merces operi tuo ait Dominus, & reuertentur de terra inimici, & est spes nouissimis tuis ait Dominus, & reuertentur filij tui ad terminos suos. Solamen id sane magnū est, quod huic nostro fortissimo athletę constantissimōq; parta uictoria contigisse, magna fiducia speramus: ita ut uocem lamentationis in excelso auditam, luctum & fletum Rachel plorantis filios suos & nolentis consolari super eis, quia nō sunt, nō nihil mitigare, moderari, lenire queamus: singultus, eiulationes, aliāsq; uehementiores animi affectiones aliquantulum posthabere: & potius ad magnas Staphyli nostri animi ingenijq; dotes, quibus benignitas Dei eum diuinitus afflauit, paulisper orationem conuertere uolumus. Ita me hercle fiet, ut his diligenter ponderatis & expensis mentem recreemus, refocilemus animum subristem, & dolorem immoderatum deponamus.

Ne autem cuiquam, qui plus sapere uult quam oportet, neq; iubente Paulo sapit ad sobrietatem, mirum Rom. 12. uideatur, cur hosce dies publico in luctu transegerimus, defuncti manibus per septem integros dies publicis supplicationibus bene precati fuerimus, sacrificia altaris corporis & sanguinis dominici ad animę salutem obtulerimus: demum sacrificijs laudis, orationum & precationum, quantum in nobis erat, subuenerimus: si quis talis adest, is huius rei rationem breuiter sic accipiat. Nos hac in parte nihil fecisse noui, nihil ab humanitate alienū, nihil à naturę scriptaq; lege & sacris literis dissentaneū. Ad iusta persoluēda exequiaq; celebrandas

ORATIO

celebrandas defuncto Patriarchę Iacob, tota Aegyptus
 conuenit: Principes, Duces, Proceres, primates Regis
 Pharaonis, unã cū senioribus Israël funus uenerandū,
 magno comitatu ex Aegypto in terram Chanaan des-
 ducunt, prosequuntur: plangunt septem diebus, adeo
 ut & loco hinc inditum sit nomen, plangtus Aegypti.
 Deflet populus Israël per cunctas familias suas luctu &
 Num. 20. planctu publico mortem in speratam Aaronis Sacera-
 dotis triginta integros per dies. Lugent filij Israël in-
 teritum ducis sui & moderatoris Moysis, dum in cam-
 Deut. ult. pestribus Moab cōsistunt, totidē per dies. Luget Ho-
 norius Imp. pijsissimi & Christianissimi parentis Theo-
 dosij mortē: celebrat quadragesimū sacris altaribus as-
 sistens, sacra faciente Ambrosio, qui hanc rem in sua
 funebri oratione de obitu Theodosij Imp. ita descri-
 bit. Eius ergo Principis, intellige Theodosij, & proxima
 me conclamauimus obitum, & nunc quadragesimū
 celebramus, assistēte sacris altarib. Honorio Principe.
 Quia sicut S. Ioseph patri suo Iacob quadraginta die-
 bus humationis officia detulit, ita et hic Theodosio pa-
 tri iusta persoluit. Et quia alij tertiū diē, & trigessimū, alij
 septimum & quadragesimum obseruare consuerunt,
 quid doceat lectio, intellige sacrae scripturae, confide-
 remus. Defuncto, inquit, Iacob praecepit Ioseph pueris
 sepultoribus ut sepelirent eū. Et sepelierunt sepultores
 Israël, & repleti sunt ei quadraginta dies. Sic .n. diuis-
 merantur dies sepulturae, & luxit eū Aegyptus septua-
 ginta diebus. Hæc ergo sequenda solennitas, quam
 præscribit lectio, Sed etiam in Deuteronomio scriptū
 est,

est. Quia planxerunt filiū Israēl Moysen diebus triginta, & consummati sunt dies luctus. Vtraque ergo observatio habet auctoritatem, qua necessarium pietatis impletur officium. Bonus itaque Ioseph qui formam pio muneri dedit, quem amabat pater, cui dixit: Adiuuet te Deus meus, & benedicat te benedictione terræ, habentis omnia, propter benedictionē mamillarū & uulvæ, benedictionis matris tuæ, & propter benedictionem patris tui. Pij patris soboles bona. Celebrat ergo & iste quadragesimā, patris Iacob supplantatoris illius, & nos celebramus Theodosij quadragesimā, qui imitatus Iacob supplantavit perfidiā tyrannorū, qui abscondit simulachra gentiū. Hęc Ambrosius. Quā speciē Iesu bone aut impietatis, aut irreligiositatis, ut ita dicamus, habet? Quomodo cū lege naturæ, quæ humanis mentibus, infixæ est & immutabilis, pugnat? Quomodo scriptæ eneruat? Quomodo primitivæ laudabilē Ecclesiæ cōsuetudinē infringit? Si dilecta cōiunx, dulcissimi liberi, quantumlibet per ætatē de rebus integrè iudicare haud queant, si amici, clientes & familiares, Staphylo marito percharo, amantissimo parenti, amico gratissimo, conterraneo suavissimo, præceptori colēdissimo, patrono observādissimo, atque familiari iucundissimo iusta persoluāt, inferias agant, celebrēt exequias. Staphylo in quā supplātatori recēs natorū dogmatū, exterminatori falsarū opinionū, indici & monstratori latentium tenebrarū, & occultati uenenī, passim in nouatorū libris, ad inescādos simpliciū animos, subdolē sparsi. Cur nō hic Iosephū typū Christi, populū electū Dei, monēte naturæ lege

ORATIO

ræ lege imitaremur: Cur nõ sequeremur uestigia Chris-
 tiani Imperatoris Honorij: Cur nõ niteremur autori-
 tate religiosissimi et sanctissimi Episcopi Ambrosij, qui
 singulari Dei prouidētia, regnante Arii pestifero dog-
 mate, ad munus episcopale uocatus est: et hunc sup-
 plantatorem nouatorum pari pietatis studio lugere-
 mus, plangeremus, atq; Ioseph supplantatorem Iacob,
 Honorius & Ambrosius supplantatorem idolorum
 Theodosium, piè & religiosè luxerunt planxeruntq;.

Augustinus porro Ambrosij discipulus in q. super Ge-
 nes. septimum diem in scriptura autoritatē habere cõ-
 tendit, & præter hunc Genes. locū Ecclesiasticū quoq;
 introducit. Luctus mortui septem dies: fatui autem &
 impij omnes dies uitæ illorum. Septenarius nanq;
 numerus propter sabbati sacramentū præcipuè quies-
 tis indicium est: unde meritò mortuis tanquam requies-
 centibus exhibetur. Eodem modo interpretatur Ra-
 banus Maurus Moguntinensis Archiepiscopus lib. 4.
 in Genes. quamuis in Numer. de tricesimo, quo luxer-
 runt filij Israël Aaronem sacerdotem aliud uelle uis-
 deatur, secutus Isidorus & Bedam præceptorem suū,
 quos postea & Rupertus imitatus est: à qua sententia
 etiam ipse Chrysostomus & quidam alij ex Græcis &
 Latinis non abhorrent. Præter hunc autem publicum
 luctum, quem aut per septem, aut triginta dies perage-
 re solemus, quod & sacrificia propitiatoria corporis &
 sanguinis Dominici, tum orationū siue laudis, ad pœ-
 nas temporarias, si quas patitur anima defuncti mitis-
 gandas, atq; quandoq; etiam planè tollendas, piè & re-
 ligiosè

q. 172.

Eccle. 22.

Lib. 4. c. 16.
 Lib. 3. c. 1.
 Rup. de op.
 trin. in
 Num. c. 14.
 Chr. in
 Gen. hom.
 ult.

ligiosè offerimus, Epiphanius, Damascenus, & Rabanus ab Apostolis traditum esse locupletes testes sunt, quorū sententiā deinde posteriores, ut Beletus et Durandus in suis diuinis officijs, ipsum quoq; Isidorū allegantes, sunt per oīa secuti. Idē sese offert apud Chryso-
stomū hom. 69. ad pop. Antioch. apud sanctissimum illum Paulinū Nolanum Episcopum: & hunc fuisse perpetuum usum offerendi supplicandiq; pro defunctis, attestantur Basilius & Chrysostomus in suis Liturgijs Græcis: tū Chrysostomus in 1. ep. ad Corinthios, Augustinus passim: præcipuè tñ in lib. de cura pro mortuis agenda. Gregorius in dialogis, & hom. 37. in euangelia: deniq; Cabasilas Græcus in sua Liturgica expositione, & reliqua turba antiquorū Catholicorum scriptorum, quorū sententias recensere neq; hic locus postulat, neq; tempus suppetit, atq; aliās hanc controuersam quæstionem multis explicauimus enodauimusq;. Quamobrem mirari desinant, si qui publicū hunc nostrum luctum diligentius, secundū sacre scripturæ normam, expenderit: septimus, tricesimusq;, quæ ratione à nobis peragatur, intellexerint: certò apud se statuentes & legi naturæ, quicquid huius egimus, probè congruere, & cū sacris literis esse consentaneum: tum traditionem, iam inde ab Apostolorum temporibus, ad nos usq; propagatam.

Vt autem ad id unde digressi sumus reuertamur, & Staphyli nostri, magnas ingenij dotes, uti fidē, nos esse facturos, dedimus, parumper explicemus: uitæ genere, studijs, cōditione, rerum gestarum serie, morte deniq;

Epiph. hæc
rel. 55.
Damas. in
or. pro def.
Rab. li. 2. de
inst. cl. c. 44.
Beletus. in
rat. c. 160.
Epist. 1. ad
Amand.

Hom. 41.
c. 2. & vlt.

ORATIO

ipsa, ab alijs reuerendis & clarissimis uiris, tum nostra
 Germanica exegesi, eleganter et disertè explicata: uel pri-
 mum industria magna et preclara in hoc uiro nobis sese
 offert. Nā tenera adhuc in ætate existens, per Eberhar-
 dum Birckman̄ auunculū suum, ex ipsa Vuestphalia an-
 tiqua Saxonia, ciuitate Episcopali Osnaburgo, quæ à
 mea patria Brema undecim tantū distat milliaribus, hos-
 nesto patre Ludeken Stapellage patrio, & antiquo Sax-
 onico idiomate sic dicto, liberaq; matre Anna pgnas-
 tus, in Hollandiā Amstelredamensem ciuitatē perduci
 tur: ubi nauim cōscendens cū auunculo, Hamburgum
 antiquam sedem Archiepiscopalē proficiscitur, atq; in
 ostijs celebratissimi Saxonie fluminis Albis, naufragiū
 patitur. Inde explicans se à periculo maris, Gedanū ces-
 leberimum Prussiae emporiū, magnis itineribus con-
 tendit, reliquos auunculos & amittinos, diuites mercas-
 tores salutaturus. Hęc enim est consuetudo Vuestphas-
 lorum, ut sua industria, sedulitate, tolerantia laborū, &
 patientia famis, sitis, caloris & frigoris in Prussia, Lio-
 nia, Lithuania cæterisq; finitimis regionibus, honestis
 artibus, honestoq; lucro opes cōquirant. Gedanū non
 multo post relinquēs, recta Caunā Vilnāq; celebri-
 res magni ducatus Lithuaniae ciuitates auunculo coha-
 bitaturus pergit: apud quē paruo tēpore insigni illa sua
 industria, quæ Vuestphalis, præ cæteris Germaniæ ho-
 minibus penè peculiaris est, in lingua Rutenica et Lith-
 uanica plurimū inter se distantes, tm̄ pfecit, ut alteram
 Rutenicis literis, non nihil cū Grecis cōmune habentis
 bus, ut cunq; exararet; alterā uerò plebeculę cōmunem,
neq;

acq̄ literis cōprehensam, rectē exprimeret, cumq̄ eius
 gentis hominibus loqueretur, illū intelligerent, & ille
 quoq̄ ab eis uicissim intelligeretur. Habet namq̄ Ger-
 mani hoc pro more, qui ibi inter peregrinos uersant, ut
 has duas linguas p̄miscuē perdiscāt, quō & inter nobis
 les aut honestiores, qui lingua utunt̄ Rutenica, et inter
 plebē rudē simplicemq̄, uernaculæ linguæ Lithuanicæ
 deditā, utiliter cōmorari possint. Duabus his linguis co-
 gnitis ad maiora statim per unicā industriā aspirat, et ne
 apud auunculū Caunę diuti⁹ delitesceret, aut iuuentutē
 suā ad capeffendas disciplinas facilē, ipse negligeret: ce-
 leberrimā illā inclite Polonię scholā Cracouiensem cus-
 pidē uisitāt: ex qua & hic, amplissimi populosissimiq̄ re-
 gni, amplissimas, clarissimas, illustres & antiquissimas
 Tentzeniorū, Roseszarzouiorū, Ziolecconū, & Op-
 polinensiu families corā intuemini præsentes. In ea
 alma uniuersitate, doctissimorū, p̄ffessorū crebris lectio-
 nibus atq̄ priuato studio, celebriorū linguarū Græcę et
 Latinæ, barbaris illis priorib, quantūlibet & necessarijs
 & utilib, adiicit cognitionē. Porro insigni illa & præcla-
 ra industria, celebriores Ch̄riani orbis regiones, Italiā
 & Gallias plustrat, pbē memor isti⁹ Homeri, quo tan-
 toperē inter cętera πολυτρόπος δδυσσεύς encomia laudēsq̄
 celebrat:

πολλὰρ τῶρ ἀνδρῶν ἰδερᾶεία, καὶ νόον ἔγω.

Romæ aliquanto tēpore, Reueren. Episcopo Lubecēsi
 Ioanni Hoffilter Vuestphalo, et cōterraneo suo aman-
 tissimo, uisendi discendiq̄ gratia adherens: Paduę dein
 celebratissima illa & frequentissima in schola, M. Sentē-
 tiarū Petrū Lombardū episcopū Parisiēsem scholasticē

G

2

enarratum,

ORATIO

enarratum, magna animi attentione audiuit. Inde pro-
 sperè reuersus, auunculus q̄ Caunæ habitabat, & prole
 alioquin destituebatur, Staphylū nostrū Reipub. Chris-
 tianæ quandoq̄ usui & ornamento futurū, magnam
 spem concipiens, industriā illam penè diuinā, ne aliqua
 mora ad solidiorē rerū scientiarumq̄ cognitionē con-
 sequendā, necteretur, aut in cepto studiorū cursu, præ-
 pediretur, partim priuatis facultatib. egregiè iuuit: par-
 tum cōmuni cōsilio reliquorū consanguineorum, qui
 Gedani morabantur, apud Illustriss. Prussiæ Ducē Al-
 bertum seniore, subsidiū aliqd' benignè impetrauit:
 partim deniq̄ & propriū, qd' adhuc supererat, patrimo-
 nium promptè subministravit, ut ipsam quoq̄ Viteber-
 gam, fama eo tempore, ob quorundā nouatorū in uul-
 gus sparsas opiniones falsas, celeberrimā, inuisere pos-
 set. Sola sua industria, assiduitate, & priuato præcipuè
 studio, qd' ibi effecerit, quā exactè eas disciplinas, quas
 alibi nondū didicerat, apprehenderit, q̄ breui temporis
 spacio in his æquales suos antecelluerit, eruditione præ-
 ceptorib. q̄ penè fuerit par, si eos nō superauerit: quan-
 ta cū laude generosis quibusdā comitibus præfuerit, eo-
 rum studia per unicā industriā prosperè feliciterq̄ dire-
 xerit: quā etiā eleganter, ornate, exquisitè, copiosè &
 dilucidè fragmēta Diodori Siculi, uniuersi orbis histo-
 riæ Græca, in Latinam linguam conuerterit, *ἡγεμονία καὶ
 κείτωρ ἐκαστοῦ βίου ἐννεαβόλων* cōmutarit: quā deniq̄ in omni
 disciplinarum genere, longo illo tempore quo Vite-
 bergæ degit, se strenuum solertemq̄ dederit, ex alio-
 rum disertissimis orationibus, qui ante me hac de re
differuerunt,

differuerunt, cognoscere licuit. Linquo hic comine
 morare, denuò in Prussia ad suos consanguineos
 reuersus, & Regiomonti professoris munus lubiens,
 quanta fuerit usus industria & dexteritate, in propul-
 sanda dementia Guilelmi Gnaphæi, hominis quidem
 docti, acuti & uersuti, sed partim Anabaptistarum, par-
 tim Sacramentariorum nefando abominandocq; er-
 rore fascinati. Qui etiam postea, quàm his suis ab orco
 reuocatis, atq; dudum ab ecclesia, per concilia cõdem-
 natis exterminatisq; dogmatibus impijs, nihil amplius
 apud Illustriss. Prussiae Ducem Albertum seniore
 Marchionẽ Brandeburgensem Regiomonti, & Ge-
 dani quoq; tanta in multitudine mercatorum, rerum
 nouarum alioquin appetentissima, parum se proficere
 uideret, Embdam opportunum Oceani Germanici
 accommodumq; portum, in Frisiam Orientalem, asy-
 lum, sinistrè de religione nostra sacrosancta, sentien-
 tium, unde forte erat oriundus, concessit: & relicto
 studio propagandi hæreticas opiniones, cum infelici-
 ter in Prussia successisset, ex Theologastro fit Iurecõ-
 sultus, atq; aduocatum causarum ciuiliu pœnitudine
 ductus, rem minoris periculi, maioris uerò emolumen-
 ti agere cepit. Desino recensere, quàm deinde Prus-
 siam relinquens, inuictissimo Imperatori Ferdinan-
 do, tum Illustriss. Principi nostro Alberto, utriusq;
 Bauariæ Ducis, Domino & meccenati meo longè cle-
 mentissimo, operã suam qualemcunq; in arduo reli-
 gionis negotio strenuè nauans, industrius fuerit, quã
 solers, quàm diligens, alijs hoc copiosè prosequentib.

ORATIO

& ad zelum Catholicæ nostræ ac orthodoxæ religionis, quem per decem annos & amplius, omnium nostrorum approbatione, indefesso studio habuit, orationem uerto.

Zelosi quidem Iudæi & æmulatores legis, sub cuius durissima seruitute uolente Deo, ne ad idolorum cultum animū mentēq; transferrent, erant nati, educati, informati, edocti: magnam laudem meruerunt apud D. Paulum in Epi. ad Rom. quamuis hanc æmulationem Dei non habuerunt secundum scientiam, neq; legitimo tramite secundum rectum uerbi Dei intellectum incederent: imò ipse Paulus de falso zelo in Actis per Lucam commendatur, quod legi tantopere esset addictus, quā sub Gamaliele Præceptore didicerat & persequeretur Christianos: donec speciali beneficio Dei ex persecutore fieret susceptor, ex malo bonus, ex Iudæo Christianus, ex abominatore & exterminatore ueritatis Euangelicæ propugnator, ædificator, defensor, Martyr, ex abnegatore deniq; Christianæ pietatis tantus cōfessor, propagator, & amplificator, quēadmodū in 1. Epist. ad Timotheū de seipso fatetur, inquit, Gratias ago ei qui me cōfortauit in Christo Iesu Domino nostro, quia fidelem me existimauit, ponens in ministerio, qui prius blasphemus fui & persecutor, & contumeliosus: sed misericordiam Dei consecutus sum, quia ignorans feci in incredulitate. Superabundauit autē gratia Dñi nostri cū fide & dilectione, quæ est in Christo Iesu. Deinde. Sed ideo misericordiam cōsecutus sum, ut in me primo ostenderet Christus

Ius

Iesus omnem patientiam, ad informationē eorū,
 qui credituri sunt illi in uitam æternam. Si multo ante
 Moyses mitissimus amicūsq; Dei, cum quo Dominus
 ore ad os loquebatur, in aula regis Pharaonis splēdidē
 educatus, adoptatus ob uenustatem, pulchritudinem
 corporis, morūmq; honestatem ab ipsa filia Pharaonis
 in filium legitimum: imbutus præclaris mathematicam
 Aegyptiorum disciplinis, instructus alijs multis, quæ
 puerum regium decent, mundani ciuilesq; homines
 magnificere solent: ea omnia, quando à Deo ad liber
 rationem sui populi uocabatur, & dux filijs Israël diuino
 numine in deserto denunciabatur, facile contem
 pserit. Si Ambrosius sanctissimus uir recusans Episco
 patum, quod esset consul constitutus per Aemiliam Paulin. in
uit. Ambros.
 & Liguriam, sanguinem inter preliandum, pro tribu
 tali, ut sit, nocentes capitis condemnans, sæpe effu
 disse: & ne ad tale munus per clerum ac populum
 uocaretur, publicas mulieres in domum suam intro
 duceret, uel specie grauissimi peccati populum à pro
 posito abducturus: fuga demum, cum aliud præ
 sentius remedium superesse non uidebat, ne eue
 heretur ad dignitatem Episcopalem nondum bap
 tizatus, sed tantum catechumenus existens, sibi
 consulere uoluit: minus tamen nihilo apud zelans
 tem Catholicam religionem populum effecit, quin
 ad sedem Episcopalem præter omnem suam expe
 ctationem, omne meritum, præterq; suam uo
 luntatem nutu raperetur diuino. Augustinus eius Possidonius
 discipulus & sectator, ut testatur Possidonius, in uit. Aug.
 Carthagini,

ORATIO

Carthagini, Romæ & Mediolani docens Grammaticam & Rhetoricam, Manichæi placita cum legi naturæ tum scriptæ contraria, ad tricesimum annum usq; ætatis, licet Catholicos & Christianos Patricium & Mosnicam haberet parentes, zelo magno defendit: & applicans animum ueritati Euangelicæ, docēte Ambrosio, antequā baptismatis gratia illustraretur, adhuc cæteris erat suspensior, ne uel quicq; pro, aut contra hæresin Manichæorum diceretur affirmareturue. Si de in uitam antiquorum Theologorum Gregorij Nazianzeni & discipuli sui Hieronymi, Basilij Magni & sexcentorum aliorum contemplamur, qui in prima adolescentia, aliqui etiā maturioris ætatis, antequam sunt baptizati & nomen Christo dederunt, secularia sunt secuti desideria, seculares, momentaneas, caducas, labilesq; philosophorum, oratorum, poetarum, disciplinas & præceptiones magno studio apprehenderunt, in ipsis florem ætatis consumpserunt, exercuerunt, aliosq; eas ipsas docuerunt. Acutissimus quoq; & æquissimus Iurisconsultorum Papinianus cum grauius tum prudenter respondet, prætorē nonnunquam uariante non repellere, & consilium mutantem non aspernari. Eloquentiæ item parens & facile Princeps M. Tullius nunq; esse laudatam, in præstantibus gubernaculo Reip. admotis uiris, perpetuam in una sententia permansionem affirmat. Et quid ethnicorum grauissimas hac in parte sententias proferimus, cum uariata in concilijs Oecumenicis, plenarijs, generalibus, prouincialibus & particularibus, patrū sanctissimorū, &

& maiorum nostrorum sæpe cognoscimus iudicia: ut habita ratione temporis, loci, influentiæ aëris, gentis, morum, consuetudinis aut bonæ aut deprauatæ, diuersos, discrepantesq; nobis condiderūt proposueruntq; Canones, fidei immobilis, immutabilis, & æternæ regula semper salua atq; incolumi. Zelo igitur & emulationi Deum testor, quam habuit Staphylus conterraneus noster amantissimus, fidelissimus preceptor, amicus antiquissimus, iure etiam optimo danda est uenia, Catholicis parentibus, in loco ad hunc usq; diē, Reuerendiss. doctissimoq; episcopo, Ioanne generoso & illustri comite de Hoya, natione Sueco, præsidente, Catholico, prognatus: educatus inter Lithuanos & Polonos tū temporis, & adhuc magna ex parte sincerè Catholicos: conuersatus in ea gentis Rutenicæ parte, quæ est in cōmunionem Sedis Apostolicæ Romanæ, ritusq; Romanos per omnia sequitur: iure in quâ optimo huic danda est uenia, si Vitebergâ, fama & celebritate gymnasiij illectus, ueniens, nouatorum dogmata, nouis quoq; ad tempus sibi applaudentibus arridentibusq; auidè arripuit, amplex⁹ secutusq; est in quibusdam: decennio & amplius Philippo Melanthoni nouorum & falsorum dogmatum strenuo propugnatori adherens, eiusq; familiarem, amicum & commensalē agens quotidianum: dein uerò in Prussia biennio aut circiter Resiomonti, eius generis zizania imprudēter est professus. In qua tñ Academia eum uiri zelum coram inspeximus, ut Anabaptistarū, Sacramentariorū, Schwermerriorum sectas, etiā publico imperij decreto cōdemnatas

H exterminio

ORATIO

exterminataſq; tum abominandum Oſiandri dogma de exinanitione meriti paſſionis Chriſti, & noſtra eſſentiali Dei iuſtificatione conſtituenda, quàm maximè deteſtaretur atq; execraret. Et quemadmodū olim minis potentiorum, ſpe emergendi, prece precio, aut ipſis naturæ uiribus deficientibus, dolis deniq; & machinationibus hereticorū, doctiſſimi quiq; circumuenti ſunt, ut illorum erroribus ſubſcriberent, profiterentur, magna animi contentione eos defenderent : qui gratia ſpiritus ſancti adiuti, deinde ubi ad ſanam mentem reuertebantur, ueniam indulgentiãq; meruerunt : ſic optimo iure Staphylus noſter omni uenia dignus eſt. Oſius episcopus Cordubensis uir ſanctiſſimus, magnus Chriſtianæ religionis zelator, & inter patres Nicenæ ſynodi haud poſtremus, omni ferè ætate ^{τὸ δὲ μόνον} conſtantiſſimo exiſtente aſſertore : cūm deſicerent uires æuumq; fatiſceret, maior centenariò, ut refert Sulpitius Seuerus, delirare incipit, ac utramq; partem recte ſentire, ſiue ſecundum Nicenam ſynodum ^{δὲ μόνον} ſiue ſecundū Syrmienſem, Ariminenſem & Seleuciam ^{δὲ μόνον} Ifauriæ adiecto I, litera Græca, defendant, magno Catholicæ eccleſiæ detrimento, multorūmq; graui ſcandalo aſſeuerat. Italiæ, Galliæ & Britanniæ episcopi minis perterriti, metu ac timore percuſſi ſubſcribunt Ariminenſi ſynodo : Fægadius & Seruatio Tungrorum episcopus precibus Tauri præfecti, cūm cœteris eſſent conſtantioreſ, adducuntur, ut pacem faciãt cum Arrianis. Veruntamen hos omnes unus Hilarius in Gallias ex Oriente reuerſus, frequentibus
intra

Sulpit. Seu.
 li. 2. hiſt. ſac.
 in præf. cōc.
 Sardic. Soc.
 lib. 2. ec. hi.
 c. 34

Intra ipsas Gallias celebratis concilijs, atq; omnibus se-
 re, epistolis de errore profitentibus, ad emendationem
 ac poenitentiam reuocat, ut apud Ariminum gesta con-
 demnarent, & in statum pristinum ecclesiarum fidem
 reformarent. Sic omnes ueniam petunt in synodo
 Chalcedonensi, qui gloriosae memoriae Flavianum
 Constantinopolitanum, & Eusebium Dorylei episco-
 pum, cum peruerso Dioscoro suisq; assediis Ephesi,
 contra ius & fas damnauerant atq; deposuerant: alta
 uoce clamantes, Omnes peccauimus, omnibus indul-
 geatur. omnes peccauimus, omnium miseremini. Ab-
 soluuntur item Theodoretus episcopus Cyri, quem &
 antea sanctissimus Leo Pontifex Romanus in com-
 munionem receperat: Ibas episcopus Edeffenus, ana-
 thematizantes Nestorium & Eutychem, qui Cyrillo
 Alexandrino resisterant acerrime, & Ioannem Antio-
 chenum ante factam unionem, tempore Ephesini con-
 cilij, strenue defenderant: licet de horum scriptis poste-
 riores aliud senserint, quod hic plenius discutere non est
 animus. Concilium Toletanum eos, qui Arrianæ hæ-
 resi renuntiabant, ad id usq; tempus in Hispanijs, Go-
 thicam per gentem uigente, & ad Catholicam ecclesiam
 conuertebantur, per benignè recepit, pristinisq; digni-
 tatibus restituit. Anastasium quoq; presbyterum & Le-
 ontium diaconum ecclesiae Constantinopolitanae, Cyri,
 Sergij, Honorij, Pyrrhi, Pauli, Petri, necnon & Macarij
 Romani, Alexandrini, Antiocheni & Constantinopoli-
 tani patriarchis, ac Stephani discipuli Macarij, de una tm-
 naturali uoluntate Christi errore pestifero, & in 6. synodo

Cōc. Chalced.
ac. 1. & 2.

Cōc. Chalced.
act. 8. 9. 10.
Liberat9 de
causa Nes-
tor. c. 17.

Cōc. Tolet.
3. in prin.

In uita Leo-
nis 2. 2. tom.
conc. quæ
præfixa est
6. syn.

ORATIO

Constantinopoli in Trullo condemnato, imbutos:
 dum Romę in exilio degunt, per propria scripta & uiua
 uoce anathema dicentes Macario Antiocheno patris
 archę suisq; affeclis, atq; sextam synodum, de duabus
 uoluntatibus Christi mente & animo amplectentes:
 eos Leo 2. Rom. Pont. magno gaudio in communio-
 nem accipit, ueniámq; promptę indulget. Et pessima
 τῶν ἑκονοκλασῶν heresi multos per annos grassante, mul-
 tisq; episcopis eam in pseudo Nicena synodo propus-
 gnantibus atq; defendentibus: ex his Basilius religio-
 sissimus Ancyre episcopus, Theodorus episcopus Mys-
 rón, Theodosius episcopus Amorię, Hypatius Niceę,
 Leo Rhodi, Gregorius Pissidię, et alter Gregorius Piss-
 sinuntón, Leo alter Iconię, Nicolaus Hierapoleos, item
 Leo alter Carpathi, apud septimã synodum uerã, coram
 Tharasio patriarcha, legatis Adriani Pontif. Rom. in-
 genti episcoporũ ac religiosorum monachorũ nume-
 ro, suam culpã agnoscunt: & sanctos ipsos, quos antea
 blasphemauerant & eorum imagines cõfreguerant, hac
 lachrymabili uoce obtestantẽ deprecanturq; exclaman-
 tes. Peccauimus in cœlum & corã uobis, suscipite nos
 ut Deus recepit prodigũ, meretricem & latronẽ. Quas-
 ritote nos, quemadmodum ouem perditam quæsiuit
 Christus, humerisq; suis sustulit. Cõtingat nobis gratia
 in oculis Dei ac sanctorum eius angelorũ, ut per poeni-
 tentiam salutẽ consequamur, dũ uos dñi sancti pro nos-
 bis interceditis, dicente Chrysostomo. Sanctorũ gratia
 morte non amputat, interitu nõ obtunditur, sed et post
 mortẽ uiuentibus sunt potentiores. Cõparemus demũ
 Staphyli

7. yn. ac. 1.
2. 6

Lu. 15. 7. 27.

Mat. 18.

Luc. 15.

Staphyli nostri, si ita est, ardorem minus discretum ac
 zelum incompositum, quod fuit Vitebergæ, quod
 arripuit nouatorum dogmata, quod ea ex parte fuerit
 Regiomonti professus: uel cum Gregorio Dei aman-
 tissimo Neocesareæ Episcopo. Hic quamuis falsæ ses- 7. syn. ac 6.
 primæ Nicenæ synodo præsidens, scripto agens ad-
 uersus Ioannem Cancellarium, propugnatorem Cas-
 tholicæ ueritatis, disputando etiam Catholicorum sen-
 tentiam publico in confesso Patrum acerrimè impug-
 nans: supplex tamē fit ueræ septimæ synodo, ueniamq̃
 postulat grauisimorum suorum, antea in Catholicam
 religionem perpetratorum delictorum, & inquit. Cupio
 cum omnibus his illuminari & doceri. Siquidem erra-
 ta mea & delicta infinita esse agnosco, et pro pœniten-
 tia apud sanctam synodum beatumq̃ Dominum solici-
 cito. Ob quam sanè de falso zelo ex animo resipiscen-
 tiam, non tantum à Tharasio Patriarcha totaq̃ syno-
 do ueniam meretur, sed & pristinam dignitatem con-
 tra seueriorem regulam retinuit, suã sedem Neocæsar-
 reensem Patrū indulgentia bona pace recepit, & Cas-
 tholicæ Ecclesiæ dogma de uenerandis imaginib. atq̃
 inuocatione sanctorū, bono Christianoq̃ zelo gna-
 uiter tutatus est. Nonne & bonæ memoriæ Staphylus
 relicta Prussia, nouis dogmatibus, quæ Vitebergæ
 per imprudentiam aut ignorantiam, ut Paulus, Augu-
 stinus ac reliqui ignoranter in incredulitate perseque-
 bantur Ecclesiam Dei, casu magis forte, quam studio
 imbiberat, ex animo ualedicens, & ad Catholicam Ec-
 clesiam Romanam fontem pietatis matremq̃ indul-
 gentissimam,

ORATIO

gentilissimam, uentiam pro commissa culpa, supplex petiturus, nō sine speciali Dei auxilio, sponte & promptē rediens: magno quoq; zelo pro Ecclesia Dei laborauit: Quis apud nouatores statim maius sibi odiū conciliauit quā Staphylus: Staphylus an in omnium ore non uersabatur: Nonne de Staphylo in tabernis, popinis, & nescio ubi nō locorū inter nouatores rythmi, pasquini, libelli famosi passim decantabantur: Nunquid de Staphylo resonabant parietes templorum, palatia principum, cubicula magistratuum, aræ nobilitū, officinæ artificum, casæ rusticorum: Staphylum quis non detestabatur, execrabat, inferni perpetuis cruciatibus deuouebat: Quis non in simulabat falsi Staphylū: Staphylū quis nō arguebat impietatis: Quis eū de deserta Evangelica ueritate, ut misera & cæca plebecula a cæcis ductoribus falsō est persuasa, nō accusabat: Non intentabat crimen læsæ maiestatis: quod præceptorum, hominem quanquam priuatum, sibi metipsi non satis constantem, & aliquando plus iusto leuiorem, in castris schismaticorum, partim symmystarū uiribus disruptis, partim gladio spiritus, quod est uerbum Dei, per Catholicam ueritatem in concilio Tridentino effractis, nudum & inermem deseruisset, quasi magnum quendā & præpotentem Imperatorē, cui sacramento fuisset obligatus, fidemq; astrinxisset perpetuū. Non aliter atq; quondā fecit Nouatus, ceteriq; id genus noui nouorū dogmatū apostoli, uti narrant Ecclesiastice historiae, qui Catholicos deficientes iuramento alligabant, ne unquā ad relictā ueritatē redirent. A Staphylo deniq;

Euseb. li. 6.
ec. hist. c. 47.

denique quid aliud sonant libri nouatorū, quā quod fuerit alter Iudas, prodiderit, ut bona pace dicā, hominē, in suis scriptis, Metra Theſſalonica puella, filia Eriſichthonis, ut in prouerbio eſt, mutabiliorem: Staphylo cuncti maledicunt, ita ut illud Pſalmiſtæ in perſona Chriſti loquentis, rectè de ſe dicere poſſet. Propter te Pſal. 68. ſuſtinui opprobrium: operuit confuſio faciem meam. Extraneus factus ſum fratribus meis, & peregrinus filiis matris meæ, quoniā zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium ceciderunt ſuper me. Quam ſcripturā & Ioannes in ſuo Euangelio, & Paulus Ioan. 2. Rom. 15. Pſal. 115. in Epistoſta ad Roman. repetierunt. Illud quoque alterius Pſalmi. Tabescere me fecit zelus meus, quia oblitum sunt uerba tua inimici mei. Quam primum Staphylus aduersus nouatores calamum ſtringit: ecce adſunt 2. Cor. 6. perſecutiones, tribulationes, anguſtiæ, plagæ, minæ, labores, dolores, bona fama & infamia, gloria et ignobilitas, uita & mors: ſed zelo iuſtitie & ueritatis accenſus cōſolationē accipit ex alto, & cū magno illo Dei zelatore Elia in hæc uerba merito prorumpit. Zelo zelatus 3. Reg. 19. ſum pro Dño Deo exercituū, quia dereliquerūt pactū Dñi filij Iſraël: altaria tua deſtuxerūt, & Prophetas tuos occiderūt gladio, & derelictus ſum ego ſolus, & querūt animā meā ut auferant eā. Cū Dauide ponit auxiliū ſuū Pſal. 117. in Dño, quando inquit. Dominus mihi adiutor, nō timebo quid faciat mihi homo. Dñs mihi adiutor eſt, & ego deſpiciam inimicos meos. Bonum eſt conſidere in Domino, quā ſperare in homine. Bonū eſt ſperare in Domino, quā ſperare in principibus. Cum Hieremia Hier. 17. plenam

ORATIO

plenam roboris, consolationis, & uirtutis supernæ au-
 dit uocem. Ego dedi quippe te hodie in ciuitatem mus-
 nitam, & in columnam ferream, & in murum æreum
 super terram, regibus Iuda, principibus eius, & sacer-
 dotibus, & omni populo terræ. His Dei promissionis
 bus eximij fretus, magna fiducia cum nouatoribus co-
 minus manus conferit, eorū arma fragilia, imbecillia,
 leuia, quæ ex sacris scripturis ueteris & noui testamen-
 ti perperam depromunt, firmitate, soliditate, & uirtute
 Catholicæ ueritatis facile cōficit: ipsos athletas & pro-
 pugnatōres nouarum opinionum, sine magno nego-
 cio sternit, necat, obtruncat, qui antea, quàm cum ipso,
 alioue Catholico strenuo milite pugnam ineunt, uel à
 suis symmystis & sectis dissectis prostrati iacent: uix
 anhelantes, spiritumq; lassum & defatigatū trahentes,
 secundo male sani, si cum Catholicis redintegant pres-
 liū, uel in limine statim pugna detrectant, aut deficiūt.
 Quod igitur aperto Marte præstare nō possunt, ad in-
 sidias conuersi, rem dolo, fraude, machinationibus
 agunt, ne quandoq; funditus extirpentur, eradicen-
 turq;. Sic olim Arriani diffidentes Iuæ causæ zelato-
 rum domus Dei magnum Athanasium confectis cris-
 minibus aggrediuntur: accusant falso, in cōcilio Tyri
 à suis affectis & fautoribus congregato, magiæ, arguūt
 homicidij: adulterij & uiolentiæ, quā afferebant mus-
 lieri, hospitio sanctissimū castissimūq; Athanasium
 suscipiente, præter ius & fas intulisse, insimulant. Ver-
 rum ipse, quandoquidem nō est consilium contra Do-
 minum, mulierem falsi criminis conuincit: Arsenium
Diaconum

diaconum suum, cuius brachium Arriani, quasi ad ex-
 ercendam magiam id incidisset Athanasius, circunge-
 stabant, deferebant in præsentiam Patrum: hunc ipse
 introducit uiuum, brachium utrunq; dextrum & sinis-
 trum etiamnũ habere Patribus commonstrante. Plus
 rima alia conficta crimina cum in concilio, tum Con-
 stantinopoli in præsentia Constantini Imperatoris di-
 luit, & ita diluit ut magna confusione fuissent prostrati
 & profligati aduersarij heretici: nisi noua, quæ non mi-
 nus erant falsa, quàm præcedentia subiecissent, effecis-
 sentq; nouis istis calumnijs, ut apud Treuiros in exili-
 um ad tempus proscriberetur. Ille uerò hanc summam
 iniuriam æquo animo ferens, hoc exiliũ constanti ani-
 mo pertulit, zelóq; illo ingenti non tantum aduersari-
 os uicit, sed etiam in suam sedem restitutus, de ijs glo-
 riose triumphauit. An non & zelator noster Staphylus
 similes, aut etiam maiores perpessus est calumnias, si-
 milia odia sustinuit: crimina & flagitia nõ minora falso
 ei intentata sunt, quæ singula persequi in præsentia ora-
 tione, temporis ratio minimè patitur: ueruntamen ze-
 lo illo magno, quem habuit ad ultimum uitæ usq; spi-
 ritum erga Catholicam religionem, hæc ficta crimina
 partim repressit scripto, partim horum autores falsitas
 & de calumnia conuicit, partim, quod & ipse Atha-
 nasius sæpenumero faciens dissimulauit, ne maiores
 daret turbas, maximè quando prudentissimo suo con-
 silio, si exactius rem fuisset prosecutus, quàm longissi-
 mè prospexit, diligentio rem discussionem plus detri-
 menti, quàm emolumentum Rempubicã Christianam,

ORATIO

& perturbatum præcipuè ecclesiæ statum secuturum.
 Reliquas animi dotes, quibus summis & maximis
 fuit præditus: reliqua ornamenta præclara, quæ in eo
 præ cæteris eluxerunt: uirtutes quas habuit eximias &
 insignes, temporis habitatione, studiose hic præter-
 mittimus, cum quod eas Magnificus huius almæ scho-
 læ Rector, longè latèq; diserta oratione profecutus est:
 tum quod Reuerendus uir Martinus Eisengrein no-
 ster collega, ac ornatissimus Oratoriæ facultatis pro-
 fessor M. Ioannes Albertus, eadem non minus celebri
 oratione integrè & dilucidè comprehenderunt: mor-
 tem deniq; ipsam ac morbi genus aliàs Germanico
 scripto, succinctè, uerè, & breuiter nos explicantes.
 Hunc itaq; tantis animi dotibus, tanto ingenio, indu-
 stria, zelo pietatis eximium: tantis uirtutibus, tamq; ex-
 cellentibus disciplinis præditum, insignitum, ornatum,
 in Catholicæ Romane ecclesiæ unitate & communio-
 ne spiritū exhalantem, piè, placidè Christianèq; in Do-
 mino obdormientem: qui fidei magnitudine Abra-
 ham, Isaac mansuetudine, lenitate Iacob, modestia, cas-
 titate, iudicio Ioseph, sapientia, autoritate, benignitas
 te, prudentia Moses, eloquentia facilitatèq; dicendi
 Aaron, administratione ac gubernatione rerum Chris-
 tianarum Iosue & Samuel, David clementia, dilectio-
 ne, animi fortitudine, gratia apud monarchas mundi,
 efficacia orationis, pietatis studio & abstinentia Dan-
 el, zelo Catholicæ ueritatis Elias, Paulus, Athanasius,
 Ambrosius, scientia disciplinarum externarum Gre-
 gorius Nazianzenus, Basilius Magnus, linguarum
uariarum

riarum cognitione Hieronymus, ut expoliendi ora-
 tionem Chrysostomus, acumine denique ingenij, quo
 Theologus maxime opus habet, Augustinus. Hunc
 inquam Staphylumpia & sanctae memoriae, cuius hodie
 die TRICESIMUM peragimus, eiusque animae ut
 requiescat in sancta Dei pace, publicis his nostris precibus,
 per sacrificium propitiationis corporis & sanguinis
 Dominici, laudis, & orationum nostrarum bene
 precamur, magno studio amplectimini: suscipite, tene-
 mini, defendite à nouatorum calumnijs & maledictis,
 quae iam uirulentis suis in scriptis odiose sparserunt, &
 forte in posterum inuidiose magis magisque sparsuri sunt.
 Viduam relictam presentem postremo, honestissimam
 matronam & ipsum pietatis decus, peregrinam in pe-
 regrina regione & ignota: filiolos tres orphanos, ras-
 tionis iudicio per aetatem etiamnum destitutos, pere-
 grinos quoque, ope uestra & auxilio, quo multum opus
 habent, iuuate, succurrite, subuenite: exhibete praestate
 ea humanitatis officia, quae cuperetis si inter peregrinos
 nos atque ignotos uobis commorandum esset, & simile
 quid humanitus contingeret, ut uobis exhiberentur
 praestarentur. Sic enim mandato legis naturae, & Christi
 saluatoris nostri officiose obtemperabitis: merces
 dem item incomparabilem, coronamque gloriae immar-
 cessibilem in aeterno illo & caelesti regno repositam
 habebitis, quam reddet uobis, una cum D. Paulo
 gentium doctore, Dominus in illa die ius-
 tus iudex, qui est benedictus in secula
 seculorum Amen.

1. Petr. 1. 5.

2. Tim. 4.

DIXI.

I 2

ORATIO

Oratio funebris Georgij Theandri

ORATIO FVNE-

BRIS IN EXEQVIIS MAGNI-

fici, & præstantissimi uiri, D. Friderici Staphyli, quondam Cæsareæ Maiestatis, & Bavaricæ aulae senatoris maximi, ac supremi scholæ Ingolstadiensis gubernatoris, à Georgio Theandro SS. Theologiæ doctore, & Professore ordinario, scholæ Procancelario, ac pro tempore Rectore, nomine totius Academiae habita.

QVOD EGREGIIS STATUARIJS usu uenire solet, Reuerendi, & amplissimi patres, uiri, adolescentescq; generis claritate, doctrina, & omni uirtutum genere ornatissimi, quod (inquam) egregijs statuarijs usu uenire solet, ut in lapide nobiliore, ceu pario, aut porphyretico aptius, clariusq; artificij sui monumentum edant. Nobilitas enim materiae operi ipsi dignitatem quandam addere solet: idem mihi hodierno die omninò contrà accidisse intelligo. Obijt mortem magnificus, nobilis, & incomparabilis eruditionis uir, Fridericus Staphylus, in quo tot simul concurrūt uirtutum ornamenta, ut si ea, non dico, attollere, aut uerbis amplificare, sed summatim oratione perstringere uelim, omnis ea uis, atq; facultas dicendi, quæ uel in ipso Cicerone, eloquentiæ Principe

cipe fuit, parùm sufficere mihi posse uideatur. Itaq; quæ res alijs oratoribus solet adferre cōmoditatem quandã, nimirũ ut facultatē, copiamq; dicendi materiã subministraret, ea profectò impedimento est mihi: dubitanti scilicet, unde initium sumere, aut quem cursum tenere in tanta rerũ multitudinẽ, uarietatēq; debeam. Nec uerò idcirco absterritus sum, quin studijs, uotisque maiorum hanc mihi dicendi prouinciam imponentium, obtemperarem, qui omninò hoc officij nostri esse duxerunt, ut Rector Rectoris, Theologus Theologi, tametsi minimus maximi fata deplorarem, doloremq; & mærorem ex amissione tanti uiri animis nostris conceptum palàm etiã testaremur: pietatis uerò, ut incredibiles, ac planè diuinas eiusdem uiri uirtutes publicè quòq; funebri laudatione prosequeremur. Gratitudinis quin etiã nostræ esse iudicarunt, ut quem scires mus copiosissimè, amplissimèq; de uniuersa Republica nostra, atq; adeò de fide, & religione Christiana pro meritum, eiusdem merita honorificè cōmemorando, uicem utcunq; redderemus. Quòd si uerò hic aut laudes tanti uiri pro sua dignitate, amplitudinèq; uerbis meis non adæquauero, aut desiderijs, uotisque uestris, patres, qui supremum hoc pietatis officium Staphylo uestro à me præstari uoluistis, uel etiã spei, expectationiq; uestre nõ plenè satisfecero: meminertis (queso) nos iam in ætate prouectiore esse cōstitutos, quàm ut denudò in hãc palestram funebriũ orationum texendarum descendere, atq; in hoc præclaro, eximioq; uiro rursum nos, hic quid fortè possemus, periculum facere

Oratio funebris Georgij Theandri

debeamus. Verumenimvero cum aliquid omnino mihi dicendum sit, quod uestræ, meæque pietati, & gratitudini aliquo modo satisfaciam, uos nequaquam diutius in hac expectatione detinebo. Priusquam tamen ad rem ipsam ueniam, uos omnes, & singulos rogatos habeo, ut me de præstantissimo uiro uerba facientem æquis, attentisque animis accipiatis. Nec ego hic in cõmunem partem inuidiæ rapiar, qua scimus illũ, dum adhuc spirabat, plus nimio fuisse grauatum. Ego porro sic totam feriem præsentis orationis attemperabo, ut ueræ laudi omnia, falsæ uerò, aut simulatæ nihil penitus tributũ uideatur. Cedat igitur inuidia ueritati, si nondũ, quod alias tamen solet, celsit morti. Quanto uos dolore, patres amplissimi, ob clarissimi uiri Staphyli præclarè de hac schola uestra meriti obitum sitis adfecti, equidem ex me ipso facillè conijcere possum, qui sanè pro ea pietate, qua uiros omnes & bonos, & doctos nõ mediocri prosequor, tam grauius, molestèque fero præclari huius uiri mortem, ut uix etiã lachrymas continere queam. Neque enim secus aut de uobis æstimare, aut me facere de tam eximio, tamque de uestra Republica benè merito homine fas est. Nam si nemo est, quæ sua damna nõ maximopere adficient, consentaneũ quodque fuerit unumquemlibet uestrum præstantissimi huius uiri desiderium tacitè ingemiscere. Sed quid dico tacitè, cum uestræ lachrymæ, uultus tristes, atque deiecti non uum quendam, communemque dolorem haud obscure testentur. Ille enim non unum cuiquam, aut alteri mortuus, ereptusque est, sed unicuique singillatim, quo amissos, nulla

lo, nullus profectò est, (quod credo) qui præcipuo
 aliquo membro se mutilatum dicere non queat.
 Nam si ciuitas, aut Respublica unum corpus est (id
 quod magno consensu tum qui de republica scripsere,
 adfirmant, tum ipsa docet experientia) certè singulos
 inter se ciues, alterum alterius membrum esse, ne-
 cesse est. Quod cum ità sit, toties amittit quis aut pes
 dem, aut manum, aut oculum, quoties uirum præclarè
 de se meritum amittit, eodèq; grauius accipit damnũ,
 quò nobilius, quòq; utilius fuerat membrum amissum.
 Vos proinde, qui tanti uiri iacturam fecistis, an non
 egregio, simulq; frugi membro estis orbatì? Hoc nulus
 profectò est, qui nesciat, quiq; rei ipsa periculum nõ
 fecerit grauisimum. Nam si de patriæ nobilitate, ge-
 nerisq; claritudine ornatus non nihil, ac laudis homi-
 nibus accedere uidetur, quis nostro Staphylo nobis
 lior? quis clarior? quis eo cõspiciuus magis? Patriam
 illius Osnaburgũ antiquæ Saxonix, quæ nunc West-
 phalia est, urbem nobilissimam, multòq; celeberris-
 mam quis nescit? Staphylorum uerò familiam (cuius
 ille non exigua pars fuit) longè, latèq; celebrem esse,
 omnes, qui inde ad nos proficiscuntur, norunt, prædis-
 dicantq;. Sed nos, cum ista à sapientibus non ità ma-
 gni fiant, utpote caduca, fortunæq; telis nimis exposi-
 ta, delibata tantum relinquemus, atq; ad animi bos-
 na, quæ firma, & æterna sunt, totam hanc laudem
 deriuabimus. Illud uerò primum neminem uestrum
 nescire arbitror, quod quidem inter melioris notæ
 Philosophos constat. Quicquid utile honestumq; est,
 ad

Oratio funebris Georgij Theandri

ad animi bona referri. Porro, ut peripatetici quodq; tradunt, ex illo bonorū omnium fonte perhenni, nempe Deo, tres tanquā riui bonorum ad nos manant. Animi, quæcunq; consilio, & cogitatione cōplectimur, ut prudentia, iustitia, fortitudo, temperantia. Corporis, quæ natura corpori tribuit, quod genus robur, dignitas, ualetudo. Fortunæ, quæ externa dicuntur, cuiusmodi sunt genus, diuitiæ, imperia. Hæ uerò species boni sic inter se differunt, ut quæ fortunæ dicuntur, bona quidem sint, sed corporis meliora, animi uerò optima, atq; præstantissima, utpote quæ animi naturā sequantur immortalis, incorruptibilis, æterni, & ob id sola uirtutis nomen retineant. Hæc igitur cum ita se habeant, cōsequitur unum quemq; eò nobiliorem, utilioremq; esse, quò magis boni alicuius particeps fuerit. Sed enim cū bonorū alia alijs præstent, sicuti diximus, fit quodq; ut qui uirtutis nomen indeptus est, is tū nobilissimus, tū utilissimus sit, & habeatur, id quòd & Satyrico Poëta testante didicimus.

Tota licet ueteres exornent undiq; cære

Atria, nobilitas sola est, atq; unica uirtus.

Virtus ergo est, quæ claros, utiles, & uerè magnos facit. Atqui uirtus quid aliud esse potest, quàm fuga uitorū: et fuga uitorū, quā dñe parere rationi, prauosq; animi motus tràquilla moderatiōe lenire. At hoc quotus quisq; est, qui citra literas, citraq; disciplinas adsequatur? Cum natura quidem ad bona capeffenda habiles, ut patulū uas, simus, siquidē infundas, si non in fundas,

aut

aut perpetuò uacui, aut serò boni. Quod cum Staphyli nostri parentes diligentius animaduerneret, uiderentque in eius uultu, atque oculis quandam uirtutis indolem emicare, statim pectusculum illud tum literis, tum disciplinis optimis institui curarunt. Is porro cum primum ex Ephebis excessisset, duce fortuna, comite uirtute ad cassendum ingenij cultum præclaras aliquot Germaniæ, Italiæque Academijs adiit, & perlustrare cepit, ubi nullis laboribus, nullisque uigilijs parcens, breui tantum effecit, ut liberalibus artibus, & sanctis Philosophiæ præceptis egregie imbutus plurimos etiam coetaneos suos in numeris parasangis præcurreret, atque ita præcurreret, ut nullum sit disciplinæ genus, in quo non sit ipse egregie, & summa cum laude uersatus: trium linguarum peritus, Dialecticus acutus, magnus orator, insignis philosophus, excellens mathematicus, medicinam non est aspernatus, quicquid Galenus docet, & cæteri medicorum principes uiri, hoc Staphylus noster cognitum, perspectumque habuit. Iuris uero, et sanctissimarum legum studium ita coluit, ita ueneratus est, ut si per grauissimas occupationes licuisset, non mediocre quoque laudem in ea facultate fuisset assecutus. Et breuiter, quicquid uniuersus scientiarum orbis, quem Greci uocant εγκυκλοπαιδείαν, continet, ita mente complexus est sua, ita humanitatis studia excoluit, ita in omnibus disciplinis uersatus est, ita artes liberales perdidicit omnes, ut in singulis excellere uideretur. O magnam, & diuinum plane uiri ingenium, o rarum eruditionis exemplum, quod nec nostris, nec omnibus retroactis seculis uidere contigit. His tam lætis auspicijs cum se-

Oratio funebris Georgij Theandri

liciora quotidie incrementa succederent, & Staphylus
noster sat sibi in omni disciplinarum genere proficisse uia
deretur, iam certum aliquod genus uitae, & professionis sibi
deligendum statuens, reliquum tempus omne ad studia uere
illius sapientiae, quam *θεολογία* uocamus, contulit, quam post
inde uestigijs omnibus persequendam ratus, totumque sese
sanctissimo huic studio tradens, breui tempore in eo profecit,
tantoque fecit progressus, ut merito in Theologorum or
dinem sit cooptatus, et maximi Theologi nomen, dignitas
tempus iure quodam suo sibi potuerit uendicare. Quicquid
ad reconditam sacrarum rerum cognitionem attinet, diligenti
tissime, & indefesso studio inuestigauit. Ita sanctos Ece
clesiae patres legit, & euoluit, ita nocturna, diurnaque ma
nu eos uersauit, ut nihil illi aut scripserint, aut literis pos
steritati commendarint, quod non Staphylus noster cura,
diligentia, uigilantia, industria, et maximis laboribus per
lustrarit, inuestigarit, fidelique memoriae suae commendarit:
ac deo etiam, ut cum magis, magisque diuinis literis animum suum
applicasset, tantumque in his cognoscendis operis, tempore stu
dij, & diligentiae posuisset, quantum praesentis temporis sta
tus admodum calamitosus regere uideretur, animum tan
dem suum, conatusque omnes, & labores eo maxime dirigere,
& conferre uisus est, ne inutilis Ecclesiae minister inueni
retur. Itaque cum uideret Ecclesiam, sponsam illam Christi unice
de dilectam miserabilem in modum afflictam, & extremis peris
culis laborantem, id unicuique cordi habebat ipse, & curabat
imprimis, ut eam ab impijs haereticorum insidijs, insultibus, ac
machinationibus defenderet, eriperet, liberaret, atque se
ueluti murum quendam athenum pro domo Dei, quae est Ece
clesia, opponeret. In quo quidem certamine tam strenuum

Christi militē, tam fortē egit athletā, ut ipsis etiā hostib. maximo esset terrori. Nā horrēda quēdā hereticorū mōstra p̄fligauit, nō pauca impiorū agmina proprio Marte cōfecit, manu sua p̄strauit, atq; itā p̄strauit, ut haud dubiē letā Ecclesiae pacē, & serenitatē inuexisset, nisi in ipsa stationē, atq; ad eō in medio pugnādi cursu imites parez fila abruptissent. Vt porrō artes ille oēs, insidiasq; hostiū p̄bellē callebat, itā quib. armis aggrediēdi, expugnādiq; essent, haud etiā ignorabat. Nemo hoc, p̄fectō hereticis fuit infensor, nemo artes illorū, & fraudes nouit meli⁹, nemo explorauit diligētius occultas eorū insidias, nemo intestinas illorū diffensiones intellexit clarius, rexit apertius. Testant̄ hoc praeclare illius, planēq; diuināe lucubrationes, quas aduersus etatis nostrae hereticos, & babilonicę turris edificatores cōscripsit, ac typis excusas ad posteritatē transmisiit, omni dubio, p̄cul cōplures ad huc, nec minoris utilitatis trāsmisurus, si fata permisissent, nec immatura mors illū nobis, imō Ecclesie potius Catholicę ante tēpus eripuisset. Grauisimos sustinuit hereticorū insultus, ac persecutiones maxim⁹ ille Ecclesie p̄pugnator, beatis: Athanasius, at nō minores Staphyl⁹ noster, quas tñ oēs infractō animo pertulit, tñq; abfuit, ut ijs aut permoueret, aut ob eas uel latū unguē à recti, et ueritatis tramite recederet, ut gratias etiā amplissimas deo Opt. Max: ageret, qđ sibi qđq; post tot herorū & sanctissimorum uirorū certamina, post tot insignes uictorias, ac splēdidos triumphos, p̄ Ecclesia Catholica, ueraq; & sincera fide, ac religione decertare cōtigisset, Qui p̄fectō itā feliciter pugnauit, ut de eius praelijs uniuersa narret Ecclesia, et sit narratura, quādiu mūdus iste

Oratio funebris Georgij Theandri

cōstitit, permanferitq; etiã si hoſtibus uel ilia rum-
pantur. Iam uerò in diuinis illis literis tñ ſe uoluptatis
Staphylus, tñ oblectationis inueniſſe predicabat, ut eas
uel omni melle dulciores iudicaret, rectè nimirũ illud
in aĩo habens, & arbitratus, qđ ſanctiſſimus, & diuinus
uates ad dñm dicere ſolitus erat. Quãm dulcia faucibus
meis eloquia tua dñe, ſuper mel & fauũ ori meo. Et il-
lud. Ideo dilexi mãdata tua ſuper aurũ & Topazion. Et
rurſus alio in loco. Laetabor ego ſuper eloqa tua, ſicut
qui inuenit ſpolia multa. Admoneret locus hic nõ ab-
ſurdè (qđ arbitror) ut non nihil inueherẽ, uel deplora-
rẽ potius tẽporis noſtri improbitatẽ, & corruptiſſimos
hominũ mores, quos ed iãm impietatis progreſſos uide-
mus, ut ſacro ſanctũ illud Theologiẽ ſtudium, qđ Staphy-
lus noſter unã cũ ſanctiſſimo rege, & propheta tanto
pere oblectabat, quodq; ceteris diſciplinis omnib. lon-
giſſimo interuallo anteponi debebat, à plærifq; etiãm
Chriianis rideatur, à nonnullis negligat, à paucis admo-
dũ tractetur. Niſi fortè itã in fatiſ ſuis habeat, ut cum ſit
diſciplinarum oĩm preſtantiſſima, & de genere mortu-
lium preclariſſimẽ merita, eiufmodi pro meritiſ ſuis reſ-
cipiat uices. Sed, pro dolor, quiſ nõ cõmoueretur? quiſ
non adfligeret ex tanta rei ipſius indignitate? Quid in-
digniũ queſo, quãm eã diſciplinã negligi, abñci, contẽ-
ni, qua nihil maius, nihil ſanctius, nihil diuinius deniq;
nobis à deo immortalĩ concedi potuit? Quid iniquius
unquã à natura potuit eſſe comparatũ, quãm reginã
ſcientiarũ, et ueluti antefignã, cuiq; numen aliqđ in-
eſſe credendũ eſt, nõ ñs, quibus par eſt, animis amplecti,
coli,

coli, uenerari: Quòd si nauigantes excusso magistro, ac nauis gubernatore, quid sibi periculi imminet, agnoscut, quid nobis tandem salutis esse putabitis, ea disciplina eiecta, et è scholarũ puppi ueluti deturbata, quæ benè, beatèq; uiuendi dux est, & magistra: rectæ rationis antistes: ueritatis cõtemplatrix: & quæ sola post hac certissimã præstat amatorib. suis felicitatẽ. Si porro Ecclesia Christi ab hæresiarchis infestatur, si respublica Christiana cõquassatur, perturbatur, unde, quæso, præsentius huic malo remediũ quæras, quàm è scriptura sacra: Cùm enim hominis fallax sit iudiciũ, cùmq; (ut Propheta inquit) omnis homo mēdax existat, ac iuxta prouerbiũ, Bonus quandòq; dormitet Homerus, perspicuè nimirũ consequi uidemus, nullius hominis iudiciũ, scripturamue, quantumuis docti, quantumlibet etiã sancti ad hæreses cõuincendas esse efficacẽ, sed solas litteras sacras, quæ ut certissimæ sunt, & solæ nos cogunt ad fidem rebus præstandã, ita profectò à nemine, quantumuis etiã homine malo, & hæretico reijci possunt. Hæ enim è cœlo ad nos delatæ uenerunt, hæ illum habent authorem, qui cùm uia, ueritas, & uita sit, nec falli, nec fallere potest. His itaq; armis utamur, his simus instructi contra hæreticos pugnaturi, his dimicemus oportet, si feliciter cum hostibus congregi uelimus. Cũ uerò seculo hoc nostro infelicissimo innumeræ exortæ sint hæreses, & sancta Christi Ecclesia plurimas sustineat hæreticorũ fraudes, insidias, ac persecutiones, quis iam non intelligat, nisi truncus planè sit, & stipes, hoc unicũ nobis esse reliquum, ut matri nostræ miserè

Oratio funebris Georgij Theandri

laboranti, & afflictæ suppetias laturo ad solâ Theologiam, ueluti ad sacram anchorâ cõfugiamus, inde malo huic remedia petamus, inde spicula, quæ in hostes torqueamus, & arma nostra sumamus. Sed o Deum immortalem, quid facimus in hac extrema rerum necessitate. Ita altũ dormimus, quasi nihil sit periculi, nullæ lateant insidiæ, ita reginam nostram negligimus, & ueluti è specula in imum præcipitatum iacere permittimus, & cõtemnimus, quasi præsidijs illius amplius non indigeamus. O mores, o tẽpora, Demonũ præstigias, & mundi huius tenebras Euãgelico, atq; adeo diuino preponimus splendori, prophanitatẽ sapientiæ cœlesti, sapientiæ dico huic, quæ ihs, qui se illustrat, uitã pollicetur æternam. Qui me elucidant, (ait ipsa apud Solomonem) uitam æternam possidebunt. Hæc fundamẽta illa in montibus sanctis. Hæc fons aquæ salientis in uitam æternam. Hæc lucerna illa super candelabrũ posita. Lucerna pedibus meis (ait uates) uerbum tuũ Domine, & lumen semitis meis. Hæc thesaurus ille Euangelicus in agro absconditus, hæc disciplina salutis, ad quam qui confugerint, habebunt requiem, & haurient salutẽ à Domino. Ea est liber uitæ, testamentum altissimi, agnitio ueritatis. Quid nunc, oro, præstantius? quid sanctius, utilius, dulcius, felicius tanto cœlestis sapientiæ thesauro? quid homini necessarium magis? sano amabilius? ægroto salubrius? Dominus, ac Præceptor noster IESVS Christus apud Mathæũ loquitur, id quod quisq; moralium sibi dictũ putet. Venite ad me omnes, qui laboratis, & onerati estis, &

ego reficiam uos. Ingens nimirum sarcina est ambis-
tio, graue iugum seruire libidini, alius liuore torques-
tur, hunc cruciat ira, uindictæq; cupiditas, hic amat mis-
serè, ille odit miserius, hunc præmit dura paupertas, il-
le morbo, senioque degrauiatur, illum urget tyrannus.
Quid aut̃ malorum non habet hæc uita? At omnibus
dicit optimus ille Christus. Venite ad me, quocunq;
malo laboratis, quæcunq; uos sarcina grauat, ego re-
ficiam uos. Cur autem pigeat uenire ad eum, qui nos-
tri causa uenit ad nos? Huc igitur ueniant, huc propes-
rent, qui malorū quærunt remedia, qui salutis munera,
qui honestatis ornamenta, ac demum nunquam fi-
niendæ felicitatis gaudia. Hinc formam Christianæ ui-
tæ, hinc animorū solatia, hinc omniū rerum tum diuis-
narū, tum humanarum iudiciū petere oportet. Sed &
eandem exprimat uita nostra, in hac stylus noster uers-
setur, hanc discamus, hanc doceamus uerbis, moribus,
exemplo, deniq; in hac una toti simus, quando & ipsa
uicissim sola nobis instar omniū erit. Sed hæc obiter,
& ab instituto nostro parū digressi de sacrosanctæ
Theologiæ studio dicere uoluimus: ad Staphylum nos-
strum redeo, qui dum aliquanto tempore recondita
coelestis illius Philosophiæ mysteria non indiligen-
ter peruestigasset, omnemq; sibi Panopliam, quæ ad
Ecclesiæ hostes profligandos necessaria uidebatur,
magnis sudoribus, studijsq; assiduis comparasset, in
aciem tandem prodijt, manus cum hostibus conseruit,
fortiter cum ijs certauit, dimicauit, pugnauit, tan-
tumq; inde laudis, & gloriæ reportauit, ut uicti illi, ac
turpiter

Oratio funebris Georgij Theandri

turpiter profligati Staphylo nostro uictori herbã potius
rigere uel inuicti sint coacti. Laus igitur Patri coelesti,
qui ut hæcenus semper Ecclesiæ suæ præstò fuit, semper
perq; bonos operarios ad uineam suã excolendã misit,
itã nec nunc quidem mittere desinit. Quantumuis hæc
reses inualescant, quanta quãta truculentia lupi illi ras
paces obambulent, oberrent, in caulas dominicas sæ
uiant, & grassentur: quantumuis etiã immanes illæ
beluæ uineam domini Zebaoth deuastare conentur,
interim non est tacendũ Speculatoribus zion, sed uox
ueluti tuba exaltanda cõtra barbaros illos, & immanes
Philisteos aciẽ Dei uiuentis exprobrantes, omnibusq;
animi uiribus pugnandũ est pro turri illa Dauidica, in
qua mille pendent Clypei, & omnis armatura fortium.

Nam & lectulũ Solomonis sexaginta fortes ambiũt
ex fortissimis Israëlis, omnes tenentes gladios, & ad
bella doctissimi, uniuscuiusq; ensis super femur suum
propter timores nocturnos. Equorũ numero, ut pris
licos illos, & fortissimos Ecclesiæ propugnatores Cy
prianum, Tertullianũ, Originem, Augustinum, Hiero
ronymum, Ambrosium, Chrysostrum, Epiphaniũ,
Basilium magnum, Nazianzenũ, & alios in numeros
in præsentia omittã, hac nostra ætate maximi illi athles
tæ, & in Christi militia exercitatissimi fuere Roffenses,
Mori, & pleriq; alij sanctissimi Angliæ Martyres. Ap
pud nos uerò Eccij, Cochlei, Emseri, Hoffmeisteri, &
alij strenui Ecclesiæ propugnatores, quorum spiritus
iã Deo uiuunt. Ad extremum etiã in aciem prodijt
magnanimus ille heros, & Euangelicæ libertatis inuis
ctissimus

ctissimus uindex, Stanislaus Hosius Polonus, ac de-
 mum licet omnium ferè postremus, nulli tñ secundus
 Staphylus hic noster, cuius profectò tot extant præclara
 de hostibus trophæa, tot triumphî, ut maior sit laus eius
 in Ecclesia sanctorum, quàm ut ullis à me uerbis enar-
 rari queat. Testantur hoc præter cætera, diuina illius
 monumenta, quæ pro Ecclesiæ libertate aduersus hæ-
 reticos asserenda, partim iam in lucem sunt edita, par-
 tim quædam adhuc edenda, conscripta dicuntur, ut uel
 post libitinam æternitati quodq; consecrentur. Quæ
 omnia abundè faciunt fidem, quanta cum laude & di-
 gnitate spartam ille suam adornarit, talentumq; sibi
 concreditum non aut terræ infoderit, aut fascijs inuol-
 uerit, sed ut prudens, fidelis, & frugi seruus in commu-
 nem Ecclesiæ utilitatem contulerit, erogarit, dispensa-
 rit. Sed hætenus de ijs satis à nobis dictum esto: reli-
 quum nunc esse uideo, ut finem dicendi facturi, alias
 quoq; Staphyli nostri uirtutes præclaras, & pulcherris-
 mas breuiter attingamus. Hoc profectò nemo extitit
 maior iustitiæ cultor, nemo uel fortior, uel modestior,
 nemo in uoluptatibus continentior, nemo in mori-
 bus grauior. Catonem dixisses, tanta in uiro seueritas,
 tanta dignitas, tanta grauitas elucebat. Nemo adoles-
 centiam melius in officio retinuit, nemo acerbius iu-
 uentutis lasciuia cohercuit, uitia infectatus est. Et quod
 ad politiam attinet, nemo etiàm sapientius respublicas
 administrandi rationes nouit, nemo ciuium salutî, uti-
 litatiq; rectius consuluit, ciuitates conseruauit, ciues in
 ordinem redegit, eorum petulantiam repressit. Qua ex

Oratio funebris Georgij Theandri

re tametsi non nihil odij sibi, & inuidiæ contrahere uideretur, adeo, ut à nonnullis austeritatis cuiusdam insimularetur, & Zoilorum conuiijs traduceretur. Quis quid tamen ob iustitiæ, ueritatisq; amorem patiebatur, fortiore animo sustinuit, quàm ut uel transuersum culum ab æquitatis, & recti tramite declinaret. O uirum magnanimum, & omni seculorum memoria dignum, qui ijs artibus, quæ uerè clarum, uerèq; nobilem, maximèq; utilem, ac bonum uirum faciunt, uiam sibi ad immortalitatem præmuniuit. His uobiscum uixit, his ad iustam usq; ætatem euasit, cum his comitibus spiritum suum Deo, qui dedit, reddidit, cum his uitæ munus absoluit. Hunc uirum, uos patres, amisistis, cuius consilijs maximi Imperatores et monarchæ, potentissimi reges, & Principes in rebus grauissimis utebantur. Prudentia uiri huius, grauitas, & in rebus agendis industria, ac dexteritas summa fecit, ut præclaræ huius scholæ uestræ quasi dictator aliquis, nō unius, & alterius mensis, anniuè, sed perpetuº ab Illustrissimo, & serenissimo Principe nostro constitueretur. Huius consilijs, & prudentia respublica uestra gubernabatur: hunc uirum nunc uos miserè defletis, hunc gemitibus, hunc planctibus prosequimini: huic postremum, sed pium tamen honorem impenditis, quem si prudentem, si iustum, si fide, ac pietate præditum, deniq; si uirum bonum, ac utilem, & ob id meliorem iam uitam adeptum diuina bonitate creditis, præstiterat, longè (inquam) præstiterat istum mœrorem deponere, neq; supra modum illius desiderium ingemiscere. Id quod ab ijs maximè fieri solet,

solet, qui nullam omninò spem reliquam sibiipsis res-
 posuere uitæ futuræ. Nam si IESVM ex mortuis
 resurrexisset credimus, sic & Deus eos, qui dormierunt,
 per IESVM ad uitam pariter adducet. Quibus ni-
 mirum uerbis Doctor ille gentium Paulus Apostolus
 nos mutuo consolari præcepit, neq; de mortuis usq;
 adeo sollicitos esse debere: Satius esse ratus, ut pro ui-
 rili nostra interim operam demus, quò castè, ius-
 tè, pieq; peracta huius uitæ fabula Chris-
 tus tandem dignos nos reperis-
 at, quos participes suæ fa-
 ciat immortalitatis.
 Dicebam,

EPICEDION
IN OBITVM NO-

BILIS, MAGNIFICI, VIRTU-
te doctrinaq; clarissimi uiri, Domini Friderici Staphy-
li, S. R. C. Maiestatis & Illustris: Ducis Bauariæ conse-
liarij, SS. Theologiæ Doctoris, atq; fidei Catholicæ
propugnatoris inuicti, Scholæq; Ingolstadtis
ensis νομοφύλακος optimè promeriti, scri-
ptum ab Adamo Landauo Isle-
uiensi Med. Doctore etc.

Ande Thaleia sonos elegis funebri-
(bus aptos,
Abijce dulcisonæ plectra canora
(lyræ.

Vos quoq; Pierides miserabile fundite carmen,
Psallite submisso murmure triste melos.
Murice non Tyrio toga uos imbuta decebit,
Nec nitidas ornet Laurea uerna comas.
Crinibus impexis sed ad hæc spectacula Musas,
Succinctasq; nigra ueste uenire decet.
Si qua dies etenim lugubri flebilis actu,
Atq; cani mæsto carmine digna fuit:

Hec

Hæc ploranda uenit Lux lamentabilis orbi.
 Hæc humili uultu & uoce gemenda uenit:
 Qua Staphylum ternæ nobis rapuere Sorores,
 Vitæ quæ fragilis pensa seuera trabunt.
 Nunc iuuat & fas est gemebundos cedere planctus,
 Nunc iuuat incultas flendo rigare genas.
 Nil pulsare uetat contractis pectora pugnīs,
 Aut per colla uagam spargere nuda comam.
 Plange cohors iuuenum nostri studiosa Lycæi,
 Vos quoq; lugubri plangite uoce Patres.
 Proдите concepti largissima signa doloris,
 Nec pudeat luctus, cum pia causa subest.
 Nam decor ille uiri perijt, qui uiuere longa,
 Nestoris annosi tempora dignus erat.
 Occidit heu uestri lumen uenerabile cætus,
 Emicuit nitidum cuius in orbe iubar.
 Cernitis insignem uos amisisse Patronum,
 Quem proprio constat uos aluisse sinu.
 Protulit is Clarij pomæria splendida regni,
 Et fuit hac docti tutor in urbe gregis.
 En pueri, caniq; senes & sacra Mineruæ
 Turba pium lachrymis testificantur opus.
 Vesteq; pullata luctum profitentur amici,
 Quæso quid hoc casu tristius esse potest?
 En Staphyli spectas efferrī funere corpus,
 Exili tumulo cernis & ossa tegi.

Olachrymanda dies, atroq; notanda lapillo,
 O querulis semper lux repetenda sonis.
 Onimis audaces stimulos, o tristia mortis
 Iura, quibus nulli parcere seua solet.
 Materiam iusti lux omnibus ista doloris
 Præbet, qui prisco numina more colunt.
 Ipsaq; conspicitur uultus **ECCLESIA** *tristes*
 Induere, atq; suas mæsta dolore uices.
 Hæc gemitu immodicum queritur testante dolorem,
 Ac tremulo tales fundit ab ore sonos:
 Me miseram, posthac quis sustentare studebit
 Christigenæ nimium languida fulcra domus?
 Quis fabricæ sataget nostræ probibere ruinam?
 Quæ tam funestis est lacerata modis?
 Fraudibus heu perij uarijsq; tumultibus acta:
 Ex obitu Staphyli uulnera tanta fero:
 Sospite quo, affulsit placida spes inclyta pacis,
 Atq; mihi fuerat iam quasi parta quies.
 Iam mea uindicibus crescebant robora scriptis,
 Cæpit & amissus penè redire uigor.
 Tunc primum ausa fui squallentes tollere uultus,
 Depressumq; hilari fronte leuare caput.
 At ubi tam fido mors me priuauit Achate,
 Occido, ni subitam præstet amicus opem.
 Hostibus, ab quotus est, qui cum grauitate repugnet?
 Nam sibi, quod prodest, quærere quisq; studet.

Ampla

*A*mpla quidem messis, seges & matura per agros
 Spargitur, & culmos pondere grana premunt:
*A*t, qui falce metat Cererem uel in horrea condat,
 Hei mihi, iam cygno est rarior ille nigro.
*H*inc fremebundus aper grauidas profugat aristas,
 Denteq; fecundos depopulatur agros.
*S*unt, qui cum ualeant rebus succurrere lapsis,
 Bella tamen fugiunt inuidiosa metu.
*V*el quod ab offitio probris retrabuntur acerbis,
 Vel quia, quod nunq; sim peritura, sciunt.
*O*tia pars sequitur: turpi pars maxima luxu
 Diffluit, & damno negligor ipsa meo.
*S*ed non sic Staphylus, qui contra audentior iuit,
 Ad sana impediens serpere membra luem.
*H*oc, mihi uisa sui spectare, superstite, portum,
 Nec timui horribilis sæua fluenta sali.
*N*unc mea uel minimo quatietur cymbula fluctu,
 In tenui metuet gurgite sæpe malum.
*N*ulla quies, donec procul hinc expellar ad Indos,
 Hac regione mihi uix locus ullus erit.
*H*æresis ad summos prouecta superbit honores,
 Inflatq; pium despicit ore gregem.
*N*on sic Tisiphone, non sic furibunda Megæra
 Sæuit, nec frendens, quem ciet ira, Leo.
*I*llius oppugnor quoties hostilibus armis?
 Ab quoties nostra in uiscera tela iacit?
Pectore,

Pectore, non satis est, forti excepisse tot ictus,
 Hacenus & nunquam terga dedisse fuga:
 Non satis est corpus tímido obiecisse Tyranno,
 Doctrinæ ut sparsit semina dira suæ:
 Sed noua quotidie promergunt horrida monstra,
 Hæreseôn passim pullulat ampla seges.
 Oppida uix tot sunt, fidei quot in orbe figuræ,
 Et noua penè omnis dogmata pagus habet.
 Iamq; repentinis accensa est Gallia flammis,
 Caluini unius somnia uana sequens.
 Quo duce uasatur cultissima uinea **CHRISTI,**
 Atq; hominum dantur millia multa neci.
 Illius heu celeri doctrina propagine crescit,
 Exerit atq; loco proximiore caput.
 Hic mihi perniciem clademq; minatur atrocem,
 Hic quacunq; potest fraude nocere, nocet.
 Leucoreas adeò magni non pendo Chimæras,
 Quantumuis tumeant ambitione graui.
 Nam spes una mihi superest, sed parua, salutis,
 Ambiguo prorsus nec caret illa metu:
 Quòd uideo hæreticos odijs flagrare cruentis,
 Conferere atq; truces in sua damna manus.
 Pax oritur iustis, pax nostra floret in æde,
 Schismatici postquam mutua bella gerant.
 Ac uelut à uento puluis diffatur in auras,
 Dissiciturq; uago turbine uile lutum:

Sic, quam diuersa in partes sententia scindit,
 Hæresis exiguo tempore tota perit.
 Iungeret hanc autem stabili concordia nexu,
 Dissidij & tegeret cæca latebra dolos:
 In me sæuirent coniunctis uiribus omnes,
 Structuram afflictam diruerentq; meam:
 Ingenio Staphylus nisi detexisset acuto
 Monstrassetq; dolis iurgia tecta nouis.
 Sed tamen heu grauius sum conquassata procellis,
 Nostraq; iam medijs cymba fatiscit aquis.
 Additur æruinis nouis ex hoc funere mæror,
 Lanificæ Staphylum quod rapuere Deæ.
 Auguror hinc, mihi præsentem impendere ruinam,
 Vertitur ante oculos tristis imago meos.
 Credite, mors hæc est cladis præsaga futura,
 Atq; suo non res omine mæsta caret.
 Sed tu, **CHRISTE** potens, medicabere iulnere no-
 Pendet ab arbitrio res mea tota tuo.   (stra,
 Rumpe moras, subitoq; ueni, succurre periclis,
 Nam nisi subuenias mersa carina perit.
 Edere uisa fuit tales **ECCLÉSIA** questus,
 Humentesq; manu tergere sæpe genas.
 Nec dolet immerito: quis enim, nisi ferreus hostis,
 Tam neget eximij fata dolenda uiri?
 Undiq; se campus uirtutum fertilis offert,
 Vena quæ exposcunt uberiore cani.

Splendor luminibus nostris offunditur ingens,
 Et bene gestorum grandis aceruus adest.
 Maxima nos gracili sulcabinus æquora lintre,
 Exuperans uires Musa recusat onus.
 Nam memori repetat quisquam seu pectore, quantum
 Illius in tergo fulserit ore decus:
 Seu facunda quibus uerbis oratio fluxit,
 Si quando hæc serie continuanda fuit:
 Siue quis ingenij celeberrima dona sagacis
 Sollicita secum uoluere mente uelit:
 Inueniet, digna statuatur quod laude uebendum,
 Quodq; sibi ereptum plangere iure queat.
 A uitij alienus erat, patiensq; laborum,
 Et modicæ semper sobrietatis amans.
 Haud ullam Sophiæ Cyclos complectitur artem,
 Ingenita quam non condidicisset ope.
 Mentis & integræ pollebat acumine raro,
 Consilijq; fuit maximus ille suis.
 Hæc ubi iam uasto fama inclaresceret orbe,
 Et patuit uirtus ingeniumq; potens:
 Cæsaris admonitu uotisq; ascitus in Aulam,
 Publica solerti commoda iuuuit ope.
 Deniq; DVX animo generoso & corpore magnus,
 Qui tenet illustri Bõia sceptrum manu:
 Egregias Staphyli miratus pectore dotes,
 Tradidit huic nostræ iura tuenda scholæ:

Quam Spas tam studio & cura uigilante perornans,
 Iunxit ubiq; parem cum grauitate fidem.
 Quid referam, hæreticas quanto conamine pestes
 Sustulerit, fidei dogmata sana docens?
 Alter ut Alcides truculentus contudit hydras,
 Infractusq; neci monstra stupenda dedit.
 Non tamen humano confisus Marte proteruis
 Hostibus excussit leta trophæa manu:
 Suppeditante sacro sed ad hoc sibi flamine uires,
 Et ueterum adiutus traditione patrum.
 Hac ope Lernæam Staphylus iugulauit Echidnam,
 Explicuit neruos hac ratione suos.
 Hac, diuina sacri docuit mysteria uerbi,
 Hac laudem fuso uictor ab hoste tulit.
 Schismata uaniloqui sic seditiosa Prophetæ
 Conuulsit, passim tempore nata breui:
 Illius ut doctrina sibi contraria pugnet,
 Acriter & foueat somnia quisq; sua.
 Hinc, quoniam proprio sensu Calvinus abundat,
 Gallia civili sanguine tincta rubet.
 Hinc malesana leuem sectatur turba Magistrum,
 Conueniens nomen cui nigra terra dedit.
 Hinc profugus reuomit malè coctum Dalmata uirus,
 Nectar & Ambrosiam quod tibi, Galle, sapit.
 Cætera quid memorem simili nutrita colostro
 Monstra, quibus mundus fallitur atq; perit?

Credite, Tartareis si quando rediret ab umbris
 Non equidem factus nosset Hyæna suos.
 Omnibus in faciem Staphylus, ceu athleta paratus
 Restitit ancipiti fortiter absq; metu.
 An dubitas Schmideline? nec hanc obliuio pugnam
 Mente parum firma te meminisse sinit?
 Næ tibi cum Staphylo fuit haud ignobile bellum,
 Est aliquid magnos carpere posse uiros.
 Nam uinci laus est, si nunq; uincere possis,
 Victus & hinc magnum nomen ab hoste refers.
 Sed qua dogmata tuum, quod ad huc à follibus ignes
 Exspirat, Staphylus triuerit arte, liquet.
 Nunc desiste rudes incudi reddere massas,
 Malleolosq; pigra tollere sæpe manu.
 Atq; opera in tereti suspende fabrilia clauo,
 Dum Mars in pugnam te uocet usq; nouus.
 Scripta sed impuris quæ strix Spangbergica labris
 Exputit, ut nullam promeruere fidem:
 Sic, ueluti nugæ tenues, non digna refelli
 Ingenuis unq; uisa fuere uiris.
 Nam sunt uipereo passim conspersa ueneno,
 Et stygiis spirant non nisi dira faces.
 Non Spangberge DEVS, sed perditus arbiter Orci,
 Prodere te scriptis tot maledicta iubet:
 Hic quoq; Bubo tuas Neopyrgice concitat iras,
 Quæis petulante probos quoslibet ore notas.

Sed siclo alterius corrodere crimine famam,
 Ars uestra est, quam qui nescit, inermis erit.
 Creditis hac letos acquiri posse triumphos,
 Sed nihil ad palmam lingua proterua facit.
 Nititur hoc fulcro turris Babylonica, quam uos
 Viribus intentis aedificasse, patet.
 At Staphylo nocuit nihil hæc insania uestra,
 Scommata magnanimo pectore falsa tulit.
 Quippe caullantim quod ineuitabilis esset
 Morsus, id ingenio nouerat ipse suo.
 Nec uestro oppetijt confectus uulnere mortem,
 Nam quis uestra sibi tela timenda putet?
 Quæ uos exagitant, quis quæso horrescat Erynnas?
 Quis bene uos nescit non didicisse loqui?
 Hoc doluit Staphylus, seduci fraudibus orbem,
 Esse sacræ doluit uincula rupta domus.
 Hic zelus fragiles penetrauit ad usq; medullas,
 Corporis integritas hinc labefacta fuit.
 Si cui forte tamen cognoscere tanta cupido est,
 Quæ Staphyli fuerit mors, & origo necis:
 Accipe, non iugas tibi sum dicturus aniles,
 Gesta sed ingenuo carmine uera loquar.
 Non Epilepsis atrox, Febris, furiosa Phrenitis,
 Non sitibundus Hydrops, causa fuere necis:
 Non Carus, aut Parepsis uelox, nec anibela Cynanche,
 Nec quæ pestifero est aëre nata lues:

Non subito inuasit præceps *A*poplexia mentem,
Pridie & haud sanus, Mors ubi uenit, erat:
Viscera nec *C*hio turgebant plena *F*alerno,
Vt uatem constat, *S*ecta, obiisse tuum:
Cui, dapibus farto multis abdomine, magna
Scilicet ad caelos scandere cura fuit.
Sed placidè occubuit *S*taphylus sensimq; refrixit,
Lassa uelut solito membra sopore leuans.
Confluxère graues causæ fomentaq; læthi,
*A*cre nimis studium, perpetuusq; labor.
Hinc stomachus largo cerebri madefactus ab imbre,
Non alimenta cupit, nec benè sumpta coquit.
Mox diuturna macrum consumpsit inedia corpus,
*A*trophia & longa creuit adaucta die.
Deniq;, quod prolem *A*lbertum *L*ibitina peremit,
Hæc non exigui causa doloris erat.
Magna etenim primis se spes ostenderat annis,
Hunc fore ceu baculum subsidiuumq; patris.
Venturam interea præsensit pectore mortem,
Integer atq; animo constitit usq; suo.
Dixit saepe, tuo uiduabere coniuge, coniunx,
Sæpe alijs dixit, iam moriturus ero.
Nam mihi præfagit ueri mens conscia mortem,
Fallere nec spes hæc posse uidetur, ait.
Præmissumq; sequar, non tardo funere, natum,
Qui mihi sydereæ ad regna parauit iter.

Illius exemplo didici mea uincere fata,
 Viuere me docuit filius atq; mori.
 Ergo tibi coniunx sobolemq; fidemq; relinquo,
 Erudienda illa est, hæc retinenda tibi.
 Tu Friderice puer, quia nunc adolescit & annis
 Maior es, ut maior sis probitate, stude.
 Præmineas reliquis uita & pietate duobus,
 Virtutem ut discant te præeunte sequi.
 Prima tamen sit cura DEI, quem temnite nunquam,
 Altera post uiduæ cura parentis erit.
 Hæresis à prisca nunquam uos diuidat, hortor,
 Religionem, sed hanc mente tenete pia.
 Nam sua conspicitis sic proderè dogmata multos,
 Ceu sint ætherei uoce probata patris.
 Sirenum sed teebna sub hac dulcedine cantus
 Pressa latet, cui non est adhibenda fides.
 Hæretici lachrymas Crocodyli effundere norunt,
 Atq; his decipiunt pectora nuda dolis.
 Fallitur occulto piscis squamosus ab hamo,
 Affixos cupido cum rapit ore cibos.
 Sæpe tacet uiridi coluber contortus in herba,
 Toxicam, si tangas, perniciosam uomens.
 Me monitore igitur doctrinas discite auitas,
 Ex his, o coniunx, uestra petenda salus.
 Inconcussa manent Fidei fundamina prisca,
 Huic cœleste, mihi credite, numen inest.

A Seruè

*A*fferui hanc constans, facti monumenta supersunt,
Hanc docturus ero, dum modo fata sinunt.
*V*os tamen haud fidei iubeo confidere soli,
*V*t modo uirtuti gens inimica docet.
*C*redere nil prodest, factis nisi uita probatis
Luceat, haec fidei consociata beant.
*N*ec proba uita inuat, nisi credas, omnia sordent
*A*cta, licet bona sint, quae facis absq; fide.
*H*aec retinenda fides: hic ducit ad aethera callis,
Qui posthac uobis ingrediendus erit,
*H*aec etiam est mihi semita nunc calcanda, nec obsor:
Discessus quouis tempore gratus erit.
*T*exuit haud celeri Glotho mihi turbine filum,
Nec cita mors nimium, nec quoq; sera uenit.
*N*am completa decem uitae iam lustra peregi,
*A*etas est, fateor, non nimis illa grauis.
*S*ed tamen acta senem faciunt operosa laborum,
Canescit curis & pilus ante diem.
*E*neruant teneras cummulata negotia uires,
Rugaeq; praeproperè saepe senilis adest.
*Q*uapropter corpus tibi, Mors, mutabile reddam,
Ossaq; fatali contumulanda luto.
*V*iuimus ut moriamur, & ut uiuamus in aeuum,
Idcirco offitium mors facis atra tuum.
*Q*uod superest animam tibi, *CHRISTE* ter optime,
*V*t mea sis semper uita salusq; precor. (trado,
Non

Non meritis fido proprijs, sed inutilis adsum
 Seruus opem poscens, qua sine nullus ero.
 Hæc ubi fatus erat, sensim uiolentia morbi
 Crescit, & exhausto robore, languor adest.
 Cumq; locuturo moriens uox hæsit in ore,
 Præstitit & munus non bene lingua suum:
 Signa dedit fidei constantis splendida nutu,
 Inflexum dictis annuit atq; caput.
 Non libare cruci neglexit & oscula sanctæ,
 Cõtemplans animo uulnera, CHRISTE, tua.
 Mox ubi natiui restincta fuere calor
 Semina, nec gelido in corpore succus erat:
 Frigida mors graciles, sed lento, serpsit in artus,
 Clausit & extremo tempore Parca dies.
 Nunc uacuum tenui corpus concluditur urna,
 Spiritus at turba cælite gaudet ouans.
 Hæc Staphyli mors est, si nescis, & hæc tibi mors ut
 Tam placida eueniat, Mome, precare DE-
 I nunc, secta minax, falsa & mendacia finge, (VM.
 Dis quæ infernali dictat ab orbe tibi.
 Utq; soles, hilaris perfrictam exporrige frontem,
 Atq; ex alterius gaudia carpe malis.
 Osibus haud parcat rabies insana sepultis,
 Nec probris uiuos sit lacerasse satis:
 Interea horrendam non obliuiscere mortem,
 Qua perijt turgens hæresiarcha mero.

In mentem ueniat, sua quod reuocasse Melanthon
Dogmata supremum dicitur ante diem:
Impia confirmans deliramenta Phalacri,
Quæ prius, ut purè falsa, professus erat.
Desine crudeles obitus prædicere nostris,
Sed quoq; te manes scito manere tuos.
Pone supercilium, noliq; attollere cristas,
Nescis enim tibi quid uespera tarda uehat:
Suscepti nondum patet ultima meta laboris,
Fine nec extremo clausa palæstra silet.
Nos Staphyli mortem meritò lugemus amarè,
Qui ueterem colimus cum pietate fidem.
Non Scythici Thraces, non fex in gloria uulgi,
Offitium impediēt, secta nec ulla, pium.
Mascula sacratis nos thura adolebimus aris,
Funereas fletu concutiente faces.
Nos quoq; lustrali rorabimus imbri sepulchrum,
Quamlibet hæreticis ilia rupta crepent.
Nec superum pro anima defuncti orare pudebit
Numen, concordī & dicere uoce preces:
Ut si fortè aliquid neglectæ labis adhæsit,
Prorsus id abstergas sanguine, Christe, tuo.
Sed tamen haud nimium decet indulgere dolori,
Mæstitiæq; modus constituendus erit.
Quippe omnes morimur, quoniam peccauimus omnes,
Tantum ex peccato mors fera iuris habet.

Nascimur

50

Nascimur in lucem, non ut sit uita perennis,
Sed docet hæc quemuis uita ad uca mori:
Nil uiuat esse probum, mors non probitate mouetur,
Læthifera cunctos inuida falce necat.
Nescit honor, nescit species pulcherrima læthi
Conueniente trucis flectere iura modo.
Perpetuum nil mundus habet, durabile nil est,
Nec res constanti permanet ulla loco.
Vt lux orta cadit, rursusq; exorta refulget,
Nocteq; prorumpit disspereunte dies:
Vtq; suo uarie mutata apparet in orbe
Cynthia, nec facies illius una manet:
Sed modo curuata resplendet imagine falcis,
Vndiq; mox pleno lumine clara nitet:
Omnia sic, quæ sunt, omnes mutantur in horas,
Quæq; manere uides, sunt ruitura breui.
Scilicet intereunt præduris omnia fati,
Hoc fragili nihil est, quod stet in orbe diu.
Troia decenniali bello oppugnata fuisse
Dicitur, & forti deniq; uersa manu:
Nunc seges est, atq; arua secant ibi culta coloni,
Armentum in uiridi gramine pastor alit.
Dicite quid nam sit specioso pulchrius orbe,
In quo tam uasta sydera mole micant.
At tamen ille cadet, rapidoq; cremabitur igne,
Et faciem assument condita cuncta nouam.

Cur igitur mortalis homo, cur massa putrescens
In tenui efflata mente superbis humo?
Non tua sunt, quæ mundus habet, sed uiuis ut exul,
Hic cui nullus erit mansio fixa locus.
A duena uiuis, & es fatalis nescius horæ,
Sæuaq; perpetuò mors metuenda tibi est.
Ergò cum mortis sit ineuitabile fatum,
Omnia & immiti lege creata premat:
Ponite iam luctum, nimios conpescite fletus,
Hoc Staphyli quotquot funus amore dolent.
Nam patris æterni fuit hæc immota uoluntas,
Ut moriens uitam sumeret ipse nouam.
Nec, nisi clausa solo frumenti grana putrescant,
Multiplici fructum germine ferre solent:
Sic, quia terra sumus, terræ quoq; reddimur atræ,
Cogimur hac omnes lege iubente mori:
Scilicet ad decus ut demortua membra resurgant,
Atq; animæ uiuant consociata suæ.
Tunc ubi mæsta malis tristem mortalibus ædet.
Atq; bonis letum buccina læta sonum.
Nos idcirco decet summo confidere **CHRISTO**,
Corporis extinctum qui reparabit opus.
In quo qui moritur, moritur benè, & intrat **Olympum**,
Truditur ad stygios impia turba lacus.

FINIS.

VITTA

VITÆ
CLARISSIMI VI-
RI D. FRIDERICI STA-

phyli, con scripta carmine Elegiaco
per M. Ioannem Lyresium,
Cleuensem.

T quicumq; cupis Staphyli cognoscere
(uitam,

Qui fuerit studij cursus & ordo uiri:
Quam uarijs fuerit iactatus casibus, illū

Quæ loca, qui clari detinuere uiri :

Hæc lege, quæ facili dabimus breuitate, benigno,

Quisquis es, oramus, pectore, Lector, ades.

Vera canam, quantum licuit cognoscere certis

Testibus, & quæ me posse probare putem.

Nulla decent Christi mendacia uana poëtas:

Absit ab ingenuo pectore uana loqui:

Nos ea, quæ plures norunt, possuntq; probant,

Dicimus imparibus, qua licet arte, modis.

Haud facile historiam est pertextere carmine, uersu

Res ea se dici liberiore negat.

Sed neq; quærimus hic ornatum Lector, abito,

Quisquis es, ornatus qui studiosus eris.

VITA D. STAPHYLI

Illud materiae ratio ieiuna negauit,
 Et nimium nobis quod breue tempus erat.
 Ite leues elegi, pullatis uestibus ite:
 Non alio certè uos decet ire modo.

Ratio carnis
 minis Ele
 giaci.

Clara Sophoclaeo fuerant celebranda cothurno
 Facta, uelut clarus, quem celebramus, erat:
 Illa superueniens sed mors quia tristis inumbrat,
 Conuenit haec uersu squallidiorè cani.

Terra iacet uastum boreae glacialis ad axem:
 Terra potens forti milite, terra frequens:
 Glande ferax tellus, & equis generosa ferendis:
 Cleuiacis felix terra propinqua locis:

Vuesphalia
 Westphale.

Vuesphaliam dicunt, ueteres habitasse Sicambros
 Ante aliquot plures secula nostra putant:
 Postea sed Rheni traiecto littore, Belgas
 Factos, & nomen deposuisse uetus.

Cleuenses
 Geldri.

Nunc mage Cleuenses & Geldros esse putamus
 Vuesphaliae quondam qui tenuere loca.

Illam fuit ueteris tum Religionis amica
 Terra, necaturis nec data praeda lupis:

Nunc, Anabaptistas cum pertulit effera, quantas
 Pertulit, ab, clades, quantaq; damna tulit?

Ioannes Co
 mes ab
 Hoya, Sues
 uus, praes
 dens Vues
 phaliae.

Sit licet Illustris Comes & Generosus ab Hoya
 Praeses ibi, ueteris religionis amans:

Praeses, & insignis Praesul, uelut ortus auita
 Nobilitate, pari sic pietate grauis.

Hac

Hæc Staphyli patria est, quamuis satis horridus ille

Est locus, & Boreæ frigore sæuus agat.

Hæc illi patria est: plures tulit illa disertos,

Et studijs claros ingenijsq; uiros.

Buschius hinc ortus, uates non infimus, et si

Ille parum seculo barbariore fuit.

Protulit & claro Gropperos nomine, scriptis

Ioannes illos maximus inter erat:

Maximus ingenio, dicendi maximus arte:

Heros egregio corpore, mente, fide.

Scilicet hæc Staphyli patria est, ut diximus: illum

Osnaburga pio clara parente tulit.

Nomen erat Staphyli patri Luduicus, at Anne

Chara parens sancto nomine dicta fuit.

Iam puer ad paucos ubi uix adoleuerat annos,

Mortuus est tristi sydere uterq; parens.

Pupillum assumit tum charus auunculus ad se.

(Fortunæ fuit hic pars quotacunq; suæ.)

Hollandos adeunt. humanis moribus hæc gens

Præstat, & est multis mercibus illa frequens:

Nunc etiam ingenijs præstantibus excolit artes,

Et fouet insignes, quos amat, arte uiros.

Vrbs ibi clara satis, quam dicunt Amsterodamum:

(Finitima hæc patriæ est, Rotterodame, tuæ)

Illam fuit sedes illo data tempore: pergunt

Hamburgam, celeri uectus uterq; rate.

Staphylus
Vuesphau
lus.

Hermānus
Buschius,
Poëta.
Gropperi,
Ioannes
Gropperus,
Susatensis,
Iurecon.
Cardinalis.
Natus An
no 1513.
27. Augusti
Osnaburga
Osenbruck,
Pater.
Mater.

Hollandi.

Amsteroda
mum.
Rotteroda
mum
Erasmus
Roteroda
Hambura

Hic ga.

VITA D. STAPHYLI

Albis.

Hic prope, ubi gelidus citus influit *Albis* in undas
Aequoreas, penè est naufraga factus aquis.

Borussia uel
Prussia.

Inde Borussiacos fines, borealia spectans
Frigora, prob, quanto turbine uectus? adit.
Illa sat obseruans tum Relligionis auitæ
Terra, nec infesto pressa sub hoste fuit:
Nunc, ubi relligio melior mutata recessit,
Durus eam tumido Marte Polonus habet.

Teutonici
Domini.
Teutsch
German.

Antè ea Teutonicos Dominos quos dicimus, armis
Horrida, nec tenui robore terra, tulit:
Deliciae quondam Germanæ nobilitatis,
Nunc at es externis commoda præda uiris.

Gedanum
uel Dantiscum,
Danzig.

Vrbs ibi, quam Gedanum ueteres dixere, nepotes
Dantiscum soliti dicere, naue petunt.
Hic peregrinus agens, amitinos sanguine iunctos
Alloquio gaudet posse uidere suo.

Lithuani.
Frigus
Orientale.
Russt.

Postea Sarmaticum propior quoq; tendit ad axem,
Vicinos spectans, Prussia magna, tuos.
Lithuanos ideo & spectantes frigora Russos,
Solis ubi friget serior ortus, adit.

Scilicet & Russi (gens est ea fortis) auitæ
(Vt modo sunt etiam) relligionis erant.
Fretus ibi ingenio Staphylus, similiq; labore,
Lithuano potuit fortiter ore loqui.

Quin & Russiacam, quæ Græcis plurima miscet,
Scribere tum didicit dexteritate pari. Postea

Postea quinetiam cum Russis ille locutus,
 Deq̄ fide Russo sepius ore fuit.
 Illum Cauna ferax & splendida Vilna tenebant:
 Oppida Lithuanis sunt ea clara locis.

Cauna.
 Vilna.

At ne fortè diu nimis hic hæreret, eiq̄
 Præcipiti efflueret cara inuenta gradu:
 Latius est animus duras inuisere gentes
 Sarmaticas, studijs & loca clara bonis.

Ergo Polonorum sedes & rura beata
 (Sauromatas illos esse putamus) adit.

Poloni.

Excipit ardentem speciosa Cracouia: sedes
 Illa Polonorum regibus esse solet:

Cracouia.

Regibus & magnis, studijs & commoda sedes:
 Vistula ubi gelidis alluit acer aquis:

Vistula
 Sic Wisel.

Vistula, Carpato refluens qui monte, marinis
 Iuxta Dantiscum iungitur actus aquis.

Ille ibi perdiscens coniungit Græca Latinis,
 Ingenio rebus conueniente suo.

Cognita quinetiam hic est dura Polonica lingua,
 Durastvlo certè duraq̄ lingua sono.

Inde petit Gallos: Gallorum maxima doctis
 Fama uiris, Solis qua patet orbis, erit.

Galli.

Quinetiam Italiae mens est inuisere sedes,
 Et septem colles, Roma superba, tuos.

Italia.

Præsul Ioannes Hotfilter Vuesphalus isthic,
 Vt fuit hoc dignū Principe, fôuit eū.

Roma.

Ioânes Hot
 filter Vues
 phalus, Epi

O Vistat

VITA D. STAPHYLI

scopus Lus
becensis.
Padua
Petrus Lōs
bardus Ma
gister Sen
sentiarum.

Visitat hinc Paduam, (Venetis ea paret) & isthic

Ad sacri studij se dedit acer opus.

Audit ibi cupide Lombardica scripta, Magister

Ille sacri studij dicitur esse sphis.

Inde reuersus, agit Gedani, coniunctus amicis,

Quos ratio charos sanguinis esse dedit.

Signa dat hic studij præclara, uirisq; rogatus

Sæpe fuit doctis, sæpe probatus ibi.

Hæc ubi, qui Caunæ degebat auunculus, audit,

De Staphylo magnam spem capit ille suo:

Spem capit, atq; suo partim iuuat ære, parentum

Partim suppeditat quæ bona forsân erant.

Quinetiam reliquos amitinos consulit, atq;

De studijs Staphyli contulit inter eos.

Aq; Borussiaco Duce largiter impetrat illi

Subsidium, & studij dirigit acer opus.

Cœperat intereâ contentio magna Lutheri

Serpere, nec paucis motibus illa data est.

Illâ Duces plures populosq; agitare, uirosq;

Diuerso positos orbe trahebat ouans.

Obsistunt alij, fremit effera Teutona scriptis

Terra, nec in lites inuidiosa ruit.

Hæc etiam Staphylum lis permouet, ille uolutans

Pectore rem dubio ponderat atq; premit.

Maxima

Maxima Leucorei fuit illo fama Lycæi
Tempore, dissidij fax ubi prima fuit.
Illuc se Staphylus conferre parabat, ut isthic
Dissidij causas noscere ritè queat.
Aduolat, & cupida cognoscit mente Lutherum,
Occupat & studio se leuiore simul.
Magna uiri fuit hic industria cognita, dotes
Ingenij, probitas, religionis amor.
Ponit in humanis studijs operamq; decusq;
Et (ueluti dignum est) præmia digna tulit.
Testis exit studij schola Vuittenbergica, fido
Pectore Rhainoldus testis Erasmus erit:
Ille Magisterij titulo decorare Decanus
Iudicio Staphylum conueniente iubet:
Iussit, & est ueluti promotus Vuesphalus, eius
Ipsè satis fidus testis Erasmus erit.
Inde sacris studijs sese magis occupat, atq;
Græca simul discit commoditate pari.
Discit, & ipse docet, (neq; enim disjungimus unq;
Hæc duo, doctrina constat utrunq; sua.)
Hoc Siculi poterunt isthic fragmenta docere,
Versa sibi Latio Graia scripta stylo.
Hic habuit Comites illustri sanguine, magna
Laude quibus semper præfuit atq; fide.
Charus ob has igitur res incipit esse Philippo,
Charus ei rebus pluribus ille fuit.

Vuittenbergæ.

An. 1532
Staphylus
proficiscis
tur Vuittenbergæ.

Eraf. Rhainoldus, Decanus Artium Vuittenbergæ.
Staphylus fit Magister Artium.
An. 1541.
Mêse Apri.

Fragmenta
Diodori Siculi Græci.

Philipp. Melanchthon.

VITA D. STAPHYLI

Commensalis ei, simul atq; domesticus, annis
 Pluribus auditor, discipulusq; frequens:
 Postea quinetiam sociusq; & fidus amicus,
 Charus, ut alterno pectore frater, erat.
 Sic etiam reliqui simili ratione sodales

Iustus Ionas.
 Ioanes Pomeranus.

Complexi, Ionas & Pomeranus, eum.
 Imbibit hic etiam quaedam noua dogmata, cautum

Ardor is ætatis non satis esse sinit.

Quinetiam rebus secretis ipse Lutherus

Iunxit eum fido pectore sæpe sibi:

Iunxit, & ut dignum sacris quoq; rebus agendis,

Pluribus exclusis, hic sibi testis erat.

Fortè fide dubia res pluribus ista uidetur:

Notior exemplo res erit ista dato.

Historia, Of
 sitz, Ofsitz
 in Misnia.

Est locus, Ofsitium dicunt, ibi parua Satbanæ

Imperio miserè pressa puella fuit.

Eijcere hunc isthic nulli potuere Lutheri

Sacrifici, iuuuit nil ibi firma fides.

Quicquid agant, miseræ spes nulla relicta puellæ,

Nulla fuit tantis spes rata facta uiris.

Consultitur. magnum mens est adhibere Lutherum,

Libera quo fiat parua puella uiro.

Ille ferebatur nam scriptis pluribus atq;

Vocibus Helias tertius esse Dei.

Lutherus ter
 tius Helias.

Sæpius hac illum compellere uoce Melanchthon,

Sæpius in scriptis sic Pomeranus eum.

Quin

Quin Euangelij mystam sese ipse Lutherus
 Dicere, qui minimè falsa docere queat:
 Cuius uerba Dei sint uerba, sciat quia certò,
 Quæ doceat, iussu cuncta docere Dei.
 Illa ferebantur scriptis quia pluribus, ut iam
 Diximus, hunc unum consuluisse placet.
 Misniacis ducunt è saltibus ergo puellam,
 Albiacæq; petunt moenia clara scholæ.
 Accedunt animis & supplice uoce Lutherum,
 Vtq; ferat timida uoce precantur opem.
 Obstiterit causæ quid at illi nescio, primò
 Difficilem certè se dedit ille satis.
 Pluribus illi instant. pudor est nil uelle Lutherum:
 Nemo, ea quin posset, qui dubitaret, erat.
 Annuit, inq; adytum duci iubet ille puellam:
 Ille locus rebus talibus aptus erat.
 Sumit ad hanc secum rem testes ipse Lutherus
 Præclaros aliquot cognitione uiros:
 Qui quod agat uideant, rem demirentur ut istam:
 Ex illis Staphylus noster & unus erat.
 Incipit, adiurat, sed non, ut more uetusto,
 Qui sunt antiquæ religionis, agunt.
 Iurat & adiurat, nil promouet, haud ibi dæmon.
 Cedere qui uellet, perfidus ullus erat.
 Turbatur subito tremebunda mente Lutherus:
 Dæmonis hic præsens uis inimica fuit.

Lutherus
Euāgelistas

Anno 1548

Lutherus
adiurat Sa-
thanam.

VITA D. STAPHYLI

Currit, & ex adyto sese festinus anhelò
 Pectore, ui possit qua dare cunq̄, cupit.
 Sed quid agat? (quanta est sæui uis dæmonis?) illi
 Non potuere aliqua parte patere fores.
 Intus & exterius dæmon concluderat, illas
 Vt nec claue queas nec reserare manu.
 Anxius inde magis subito petit ille fenestras,
 Possset ut inde cito desiliisse gradu.
 Ast illi tenues cancelli obsistere, nullo
 Possset ut hinc sese præcipitare modo.
 Turbatus trahitur, partesq̄ recurrit ad omnes,
 Nescius hoc quam se explicet arte loco:
 Donec ab æditimo grandis porrecta securis
 Cancellis, pauida non sine mente, fuit.
 Arripit hanc Staphylus, ueluti robustior, illi
 Hoc oneris socijs imposuisse placet:
 Arripit, & forti, quantum ualet, ostia dextra
 Concutit, incussu disiliere fores:
 Disiliere fores, subito citus ille Prophetes
 Exilit, & cursu turbida membra trahit.
 Liberat hunc Staphylus tali ratione, malignum
 Dæmona cum nulla pellerè possset ope.
 Non potuit, nec adhuc poterunt præstare Lutberi
 Discipuli, grandi sint licet usq̄ fide:
 Nuper ut. Augusta, simili ratione, puella
 Dæmona qui uellet pellerè, nullus erat:

Staphylus
 liberat Lu-
 therum peri-
 culo.

Anno 1563.

Nullus

Nullus qui uoluit, potuit neq; forsitan ullus:

Talia iudicio mens negat ipsa suo.

*At potuit Doctor Simon Schibenbartius, arte
Clarus, & antiquæ religionis homo.*

D. Simon
Schibenbar
tius, Theoa
logus.

Sed ualeant ista, ad Staphylum redeamus: is huius

Maxima namq; mihi causa laboris erit.

Forsitan hoc Osnaburgensis Præsul in anno

Franciscus, Mindæ qui quoq; Præsul erat,

Expetijt Staphylum, (fuit hic oriundus in illa

Parte, uelut paulo diximus ante, loci.)

Ergo ut agat secum, scriptis rogat ille Philippum,

Aulæ quò subeat munera sacra suæ:

Munera tractandi diuini semina uerbi:

Munera magna nimis, munera dura nimis:

Ille recusauit rem tanti ponderis. eius

Tum causam scriptis ipse Philippus agit.

Reddidit hæc scriptis: nimis hæc sibi magna uideri

Officia, atq; humeris non paria esse suis:

Nam quamuis cupiat multis prodesse, inuare

In sancta dubios religionis uiros:

Aulæ nolle tamen perferre negotia tanta,

Quæ sint difficili cognita sæpe fide.

An. 1545.
circa Pascha
Franciscus
Episcopus
Monaster
riensis, Osnaburgensis, &
Mindensis.

An. 1545.
24 Aprilis.

Ipsè Borussiacus Dux hoc quoq; magnus in anno

Albertus Staphylum per sua scripta uocat.

Albertus
Dux Pruss
iæ,

Expetie

VITA D. STAPHYLI

Expetit, ut Lector fiat sibi Regiomonti
Publicus in studijs, quæ colat ipse, sacris.

An. 1545.
prima Aus-
gusti.

Illi respondit cupida ratione Philippus,
Muneris hoc Staphylum sumere uelle sibi:

Ipse parem quamuis se uix existimet isti
(Primus ibi cum sit solus & ipse) rei.

Pluribus hoc scripto Staphylum commendat, & illum
A probitate, fide, religione probat:

Dotibus ingenij, doctrinæ laude coronat:

Hoc quosdam Comites posse docere refert.

Adidit & nullum, sibi qui magis utilis esset,
Esse ibi præsentem, quem sciat ipse, uirum.

An. 1546.
Vuittebers-
gen uolunt
Staphylum
creare Do-
ctorem.

Tunc quoq; Leucorei cum non postrema Lycæi
Fama foret, doctis cognitus arte uiris,

Cingere præclaro Doctoris honore uolebant

Albiacæ Staphylum lumina clara scholæ.

Ille recusauit sed sæpius illud, id ipsum

Testis ei Doctor nunc quoq; Maior erit.

Scilicet haud uoluit iurare in uerba Lutheri,

Mos ut in his isthic Adhibus esse solet.

Bellū Smal-
caldicum.

Iam grauis, & quam non aboleuerit ulla uetustas,

Factio Germanos uoluere in arma Duces:

Grande dabant bellum Smalcaldica foedera, bellum,

Quo nullum grauius Teutona terra tulit.

Edita prægrandes minitantur scripta tumultus,

Scripta Patres cōtra finitimosq; Duces; *A qui-*

U quibus exarsit tam seui machina belli,
A tq; odij infandi uisq; furorq; grauis.

CAROLVS, hui, Cæsar banno constringitur, illo
 Fulmine percussit tunc quoq; Maior cum:
 Maior, & ingenio consors Pomeranus eodem:
 His ducibus bannum Cæsaris arma ferunt.

Cæsar per-
 cutitur bann
 no cœlesti a
 Theologis
 Lucheranis.

Cœlesti tulit hoc Edictum Spiritus aura,
 Si modò si non est ista referre pudor.

A rma manu fortes in seditiosa Boëmi
A rma ruunt contra seq; suosq; Duces.
 Ipsa ferebat atrox quoq; tota Silesia bellum:
 Seditiois atrox causa Philippus erat.

Philip. ad
 Boë. & Sile-
 sios.

Rumor is & posthæc quoq; cognita fama pericli,
 Saxonia Staphylum cedere sponte monent.

Namq; Borussiacus cum Dux Albertus, ut ad se
 Conferret, scriptis sæpe uocasset eum:

Promissi memor, atq; maligni temporis, illo
 Ire, quòd hoc multi consuluère, placet.

Consuluère illud consanguinitate propinqui:
 Consuluit charus sæpe Philippus idem.

Ergo Leucorea discedens urbe, Borussos
 (Hic duo cum forsan lustra fuisset) adit.

*V*enit in hospitium charissimus ipse Philippus:
 Pluribus hic uerbis tum ualedixit ei.

An. 1546.
 26. Maij.
 Staphylus
 discedit Vi-
 tæberga abi-
 ens in Pruss-
 siam.

Plures hoc alij probitate fideq; sodales,
 Et facere insignes conspicuiq; uiri.

VITA D. STAPHYLI

Commendauit cum tunc pluribus ipse Melanchthon,
Vt certè dignum censuit esse, Ducì.

Regiomōs.
 Bönigē
 bergi.
 Staphylus
 lector Theo
 logiæ Res
 giomonti.

*Sic Vuittembergā discedens, Regiomontem
 Venit, ibi Lector publicus ille fuit:*

*Lector ibi primus præfectus publicus, a quo
 In studijs unq̄ est lectio facta sacris.*

*Hic ea promulgat, sibi quæ doctore Luthero
 Cognita, quæq̄ illo sunt patefacta patre:*

*Pleraq̄, non certè tamen omnia, namq̄ furoris
 Illud, at hoc fieri cum ratione putat.*

*Nauat & hic operam, quò surgat honore decenti
 Gymnasium, quod tunc cœperat esse recens.*

Academia
 Regiomon-
 tana recens.

*Audiit illius hanc operamq̄ animumq̄ Philippus:
 Audiit, atq̄ uiri pectus & acta probat.*

An. 1546.
 Melanch-
 thon scribit
 Staphylo
 Græcè.

*Scribit ei quare tum græco idiomate, namq̄
 Clarus & insignis Græcus uterq̄ fuit.*

*Laudat in hoc scripto Staphyli studiumq̄, piūq̄
 Pectus, & ut pergat, cœpit ut ire, monet.*

*Hic illi uario est obiecta tragœdia motu:
 Cadmæos merito dixeris esse uiros.*

Hackius.
 Gulliel. Gna
 phæus. Po-
 lyphemus.

*Hackius atq̄ Gnaphæus cum & quidam Polyphemus
 In uarias pugnas diraq̄ bella trahunt.*

*Magnis ibi Staphyli zelus (uelut esse decebat,)
 In læsa uisus relligione fuit.*

*Multa Gnaphæus ei diuersaq̄ monstra ferebat
 Errorum, & stygij semina larga patris,*

Ille Anabaptistón lateq; patentia Zuingli
 Dogmata non falso posse placere putat.
 Illum sed Staphylus tali ratione repressit,
 Certus ut hic nusq; tum locus esset ei.
 Ille, ubi nec Gedani uidit neq; Regiomonti
 Sese aliquem certum posse tenere locum:
 Phrysia qua solis glacialis spectat ad ortum,
 Pergit, ubi magni nominis Embda iacet:
 Embda, caput merito regionis, at impia nutrix
 Hæreseón, uarijs facta rapina lupis.
 Hæc illi patria, huc se contulit, ille ibi causas
 Diuerso fretus lure patronus agit.
 Postea bilis atræ plenissima scripta parauit,
 In Staphylum inuectus seditiosus homo.
 Iam propter uarias litesq; grauesq; labores,
 Infidi sibi quas hic peperere uiri,
 Ire Vratislauriam uisum fuit utile: sedes
 Illa sat hoc casu commoda uisa fuit.
 Ducit ibi uxorem: fuit illa pudica, bonisq;
 Moribus, & magni filia uirgo uiri:
 Vxorem, quæ iam charo uiduata marito,
 Vix habet in sancta religione parem:
 Quamuis antè fuit, cum nuberet illa, Luthero
 Dedita, sic ut tunc tota Budorgis erat.
 Tum quoq; Rostochium per sepe uocatus, in illa
 Tū potuit Lector publicus esse schola.

Gnaphæus
 Anabaptis
 sta & Zuin
 glianus.

Gnaphæus
 abit in Phry
 siam.
 Embda, in
 Phrysia,
 Embden.

An. 1549

Staphylus
 abit Vratis
 lauriam.
 An. 1549.
 8. die Octo.
 Staphylus
 ducit vxorē

Budorgis
 vel Vratis
 lauria,
 Presslaw.
 Rostochia
 na Acades
 mia.

VITA D. STAPHYLI

Henricus Dux Mechelburg9. Namq; Mechelburgus Dux scripserat ante Philippo
De ratione scholæ de studijsq; sacris.
An. 1550. Ille Vratislauiæ Staphylum uocat, Aurifabrumq;
Cal. Ianua. Affinem comitem, si uelit, esse iubet.
Ioânes Aurifaber Staphyli affinis. Ille recusabat sed muneris illud, at huius
Quæ fuerit forsân, nescio, causa rei.
Staphylus fit Consiliarius Ducis Prusis. Inde Borusiaci fit Consiliarius, (ante
Lector erat,) fato sic uariante, Ducis.
 Ille, ubi rursum operam condiceret, esse coactum
Nolle aliqua dixit relligione noua,
Sic ubi se rursus conferret Regiomontem,
Charus ibi doctis pluribus ille fuit.
 Charus erat, magna quod eum probitate fideq;
Sæpius experti iudicioq; uirum.

Andreas Osander. Forsitan huc Norenberga peruenerat illo
Osander profugus tempore, dira fremens.
Hic uaria errorum secum portenta ferebat:
Nestorij dicas horrida monstra patris.
Osander secundus Enoch. Sæpius Enochum se dixit is esse secundum,
Qui tenebroso orbi dogmata uera ferat.
Essentialis Dei iustificatio. Iustificare Deum nos, qua ratione sit ipse
Iustus, & haud alio censuit ille modo.
Hæc noua cum multis essent ibi dogmata, plures
A duersos habuit tunc sibi sæpe uiros.

Publica post habita est contentio magna frequensq;
 Doctor in hac praesens Glenckius ipse fuit.
 Tunc quoq; cum populi pastor (lupus improbus) esset,
 Roboris Osander plus ibi nactus erat.
 Venit eò Staphylus, cum lis ea coepta fuisset,
 Et daret ingenti publica damna malo.
 Ille Duci, fidus quasi Consiliarius, illa
 Dere quaesitus, quid putet ipse, fuit.
 Nestorianum ille & Manichæum dogma docere
 Osandrum haud trepido reddidit ore Duci.
 Rumor is Osandri subito cum uenit ad aures,
 In uarias pugnas pertrahit ille uirum:
 Pertrahit, & dicti rationem quaerit, id illum
 Haud aliquo censet posse probare modo.
 Coepta fuit fidei tum pugna domestica, nam tum
 Res ea priuatis aedibus acta fuit.
 Certatum uaria fuit hic ratione, traherat,
 Quo poterat, sanctos quilibet ore Patres.
 Opposuit Staphylus quid sancta Ecclesia credat,
 Tempora crediderint nostra quid ante Patres.
 Protulit & textum, quem uerterat ipse Lutherus,
 (Biblia Germano nam dedit ille sono.)
 Ille, quod in multis nimium male uerterit illa,
 Nec constare docet talia posse locis.
 Addidit, Hebræo non sic idiomate dici,
 Illius ut nimium uersio laxa sonet.

Disputatio
 publica Res
 giomont.
 D. Rodol
 phus Glens
 ckus.
 Osander pa
 stor Regio
 montanus.
 Staphylus
 interrogat
 tur de Osan
 dri dogma
 te.

An. 1551.
 Staphylus
 disputat cū
 Osandro
 priuacim.

Osander res
 ſcit Biblia
 Lutheri.

VITA D. STAPHYLI

*Ille Paraphrasis aut sit commentarius, haud sic
Versio, non nomen conuenit illud, ait.*

*Quinetiam Staphylus peregrinis fortiter armis,
Quae Natura sibi suppeditabat, agit.*

*Osander res Ille sed haud recipit quod Aristotelesq; Sophist
ijcit Philo-
sophiam. Consortes alij cum ratione docent.*

*Nil fuerint (tibi si sunt haec ualitura) Lutheri
Dogmata, nil, inquit, sunt ualitura mihi.*

*Osander res Illa quidem melius, si forte ualere Lutherus
ijcit Doctos Debeat, ut plane reijciantur, ait:
res Schola-
sticos. Vna catena Scholae Doctores stringit, & una*

Hi methodo nexi scripta dedere Patres:

*Vel ualeant omnes, ualeat uel nullus, id ipsum
Praestiterit, tibi si forte premendus ero.*

*Haec, & plura etiam, cum lis grauis esset, & acri
Certarent studio, dicta fuere uiris.*

*Sed quid ego dicam? quantis humana tenebris
Pectora, quam crassa nocte sepulta iacent?*

Defecere utri plures, Staphyloq; relicto,

Osandri sibi plus dogma placere ferunt.

Anno 1551.
M. Ioan.
Funccius fit
Osandrinus,
& incidit in
maniam,
22. die Martij
eo, anno
D. Melchior
or Isinderus
24. Martij
eo, anno.

*Funccius imprimis, quem tunc furor arripit, illi
Mens noua cum primum religione data est.*

Isinderus item defecit Melchior: ille

Doctor erat, doctor sed malus ille fuit.

Corripit hunc etiam subito uis magna furoris,

Sensus is haud biduum cum placuisset ei.

Quinetiam

Quinetiam coniunx cum Principis ipsius esset
 Hæresis eius, eo tacta furore fuit.

22. Junij eo.
 anno.

Illæ sed & simili percussus Funccius cestro,
 Factus eo citius liber uterq; malo est.

Melchior at furia detentus mensibus illa
 Pluribus, haud sana tam citò mente fuit.

Cœperat hæc plures lis exagitare: Philippus
 Tunc quoq; consultus pluribus ipse fuit.

Illius hortatu Staphylus constanter agebat:
 Postea sed constans uir minus alter erat:

Scripta uelut poterunt illo data tempore, si sit
 Forsan opus, doctis plura probare uiris.

Bis septena Duci super hoc Ecclesia casu
 (Res ut erat certè magna) rogata fuit.

Inconstanter eæ nimis atq; pudenter hiabant,
 Credere non certæ scribere quidûe queant.

Quælibet aduersum sibimet quæ sita docebat:
 Ludus at Osandro sic fuit ille bonus.

Hæc priuata prius, sed publica scripta fuerunt
 Postea, res turbas tum dedit illa graues.

Dura fuit facies hæc Religionis, aiebat
 Dogma Borustiacus Dux animumq; nouum.

Nulla uidebatur iam spes superesse salutis:
 Anxius hoc Staphylus tempore totus erat.

Ille perborrescens iam toto pectore Sectas,
 Ne quoq; sit præsens corpore, totus agit.

A Du-

Dux Prusa
 siæ consult
 14. Ecclesia
 Lutherana
 de dogmate
 Osandri,

Staphylus
 parat abitu
 ex Prusia,

VITA D. STAPHILII

A Duce, quò tuto liceat sibi possit abire:

Dux at in hac illi tum prece durus erat.

Instat, & exposcit, quantum furor ille sinebat

Temporis: assensum uix habet ille Ducis.

Multa tamen rerum data magna pericula, multa

Corporis, insidis omnia plena uiris.

Tandem abiit multis relictis millibus isthic:

Fortunæ fuerant pars ea magna suæ.

Quotquot erant charos consanguinitate propinquos

Liquit, id exegit religionis amor:

Liquit, & assumpta discessit coniuge: sedes,

Tunc quoq; quam repetunt, alta Budorgis erat.

Illius hunc abitum tunc ipse probare Philippus

A tq; alij plures non dubitare uiri.

Non fuga, non turpis discessio uisa, sed ingens

Zelus is in sancta religione fuit.

Cum foret hic, uarium fuit ille uocatus ad orbem,

Ut Superintendens esset honore nouo.

Brunsvigæ potuit sic uiuere, sicq; Lubecæ:

Hamburgæ potuit conditione pari.

Quinetiam Augusta, quæ toto cognita mundo

Urbs patet, hoc potuit tunc habitare modo.

Ille recusauit sed tali uiuere forma.

Haud uoluit mystes esse, Luthere, tuus.

Munera quantumuis essent præclara, Lutheri

Ille tamen tinctus noluit esse sacris.

An. 1551.
Staphylus
reuertitur
Vratisla-
uiam.

Melanch-
thon appro-
bat abitum
Staphyli.

An. 1552.
sub initiū
anni.

Staphylus
acceritur ut
Superintē-
dens.

Staphylus
recusat esse
Superintē-
dens Luthes-
ranus.

Hæc

Hæc ut agebantur, ualedixerat ille Luthero

Mente quidem, notum non tamen illud erat.

Incidit in morbum sed eodem forsitan anno:

Morbus erat mista peste maligna febris.

Nulla fuit Medicis, Christo spes sola relicta est:

Hoc ratio fidei tempore danda fuit.

Hic Staphylus detestari se cuncta Lutheri

Dogmata, quæ nuper protulit ille, refert.

Approbat hunc, ueteri qui relligione fideq;

Cœtus in hunc constans perstitit usq; diem.

Esset & hic illi cum danda sacra synaxis,

Hanc una specie sumere sponte cupit:

Sumpsit, & omnino quid pectore credat, id isthic

Non dubia uisum mente fideq; fuit.

Fortè quis & causam, cur liquerit ille Lutherum,

Scire uolet: causam, Lector amice, legas:

Oro, legas, Staphyli neq; carpere facta, priusq;

Nosse queas, animo præcipitante uoles.

Prima quidem Deus est certissima causa: bonorum

Causa (uelut scimus) proxima semper is est.

Alter a causa, fuit dissensio magna, Lutheri

Quæ fuit ex uarijs nata renata libris.

Tertia, quæ Staphyli propria est, dum carmine nobis

Dicitur, ut faucas, Lector amice, precor.

An. 1552. in
Nouembri.
Staphylus
decumbit le
tali morbo
Vraçialauig

Staphylus
detestatur
Lutherum.

Staphylus
cõmunicat
sub vna
specie.

Causa cons
uersionis
Staphyll.

Prima, Deo

Secunda,
Dissensio
nes Luthes
ranorum.

Ille

Q

VITA D. STAPHYLII

Vuitens
bergæ,
Tercia, Stu-
diū scribēdi
Corpus dos
trinæ Lus-
theranæ.

Ille ubi Leucoræ, stagnantis ad Albidos undas,

Incoleret cupide docta Lycæa scholæ,

In studijs operam magnam ponebat honestis,

Imprimis nitido posset ut ore loqui.

Irritus haud plane fuit hic labor: ille disertè

Verba dabat, nitido doctaq; scripta stylo.

Illum tum chari monuere aliquando sodales,

De sacris aliquod scribere rebus opus:

Ingenij quanto se robore posse putaret,

Nata recens isthic dogmata uera probet:

Dogmata, que toto tunc orbe fauente Lutherus

Protulit, & scriptis pluribus aucta dedit.

Nec negat omnino, nec tunc se posse putauit

Hoc facere, at memorem se fore sponte refert.

Est memor, & uario meditatur acumine formam,

Debeat in scripto quam retinere suo.

Quanam se referant uestigat origine, que tunc

Nuper adiuuenta docta fuere fide.

Querit et inquirit, que fundamenta Lutheri,

Doctrinæ que sint fortia fulcra sue.

Quinetiam ueteres (quod eum fecisse decebat)

Sæpe Patres uoluit, sæpe reuoluit eos.

Hos docuisse pari, doceat uelut ipse Lutherus

Pectore, persuasus sæpius ille fuit.

Staphylus
parat Cor-
pus doctrine
Lutheranæ.

Dum legit, hoc, de quo nunc diximus ante, Lutheri

Doctrinæ corpus scribere sæpe parat:

Tale parat corpus, Lombardus quale parauit,
 Distinctum mira quattuor arte libris:
 Lombardus, ueteri quem dicere more Magistrum
 Plures eximio laudis honore solent:
 Ille, Patres quidnam doceant, Synodiq; uetusta,
 Et quidnam ratio iudicet ipsa, docet.
 Tale quod ingenio simili proferre uolumen,
 Ingenti studio tale parabat opus.
 Omnia sed Patres relegens contraria uidit,
 Omnia te contra ferre, Luthere, manus.
 Substitit, & uario rem pectore demiratur,
 Nescius ad quemnam se ferat inde locum.
 Anxius inquirit, quid sancta Ecclesia credat,
 Tempora crediderit nostra quid ante, uetus.
 Quò magis inquirit, magis hoc aduersa Luthero
 Repperit, innumeris & uariare modis.
 Destitit a scripto, nec ponere posse putauit
 Fundamenta, suo quo cupit esse modo.
 Inde sibi aduersos scriptores contulit huius
 Temporis, in multis qui ualuere locis:
 Contulit, & spinis se uix tamen explicat istis,
 Quas studijs magnas sensit inesse sacris.
 Quid faciat? nondum defendere dogma Lutheri
 Destitit, id quò quis sat dubitanter agat:
 Donec ab æthereo misero demissa parente
 Gratia, diuini luminis aura, fuit:

Petrus Lba
 bardus Ma
 gister Sena
 tenciarum.

VITA D. STAPHYLI

*A*ethereum lumen, quo uera tuemur, & omnes

Diuina aspiciamus relligione Deum.

Hanc (quod agunt plures) non auersatus, ad illam

Tum redijt, malè quam liquerat antè, fidem.

Staphylus
petit ueniã à
Rom. Eccl.

Posteã delicti ueniam quoq; sponte precatus,

Viuere sub ueteri relligione cupit.

Edocet & charos consanguinitate propinquos

Vera fides quæ sit, relligioq; Dei:

An. 1552.
Mense
Octobri.

Vxorem imprimis, anno quæ forsitan isto

Mascula mater tum noua prole fuit.

Illæ (uelut mos est) iam purificanda, uetustæ,

Hoc quod erat, templum relligionis adit:

Vxor Staphyli
adit templũ
Catholicorũ.

Templa Lutherane cum relligionis adiret

Antè, uelut populi pars ibi maior erat.

Funccius
scribit cõtra
Staphylũ.

Funccius hoc etiam furia priuatus in anno,

In Staphylum calamo lurida tela iacit.

Ille sed haud quicq; respondit: pacis amator

Ille, sibi semper si licuisset, erat.

Balthasarus
Episcopus
Vratislauiensis.
Anno 1552 et 1553.

Hæc ubi de Staphylo Balthassarus audiijt, illo

Tempore qui Præsul forte Budorgis erat:

Expetijt, Nyssam tum uellet ut ire: bis illud

Præsul ei scripsit, bis cupit esse suum.

Venit

Vēnit eò Staphylus, sed uix ibi mansit in annum;

Longius a terris his habitare cupit.

Pannonas hinc fortes, quos appellare solemus

Austriacos, tutus quò magis esset, adit:

Hic, ubi tunc Cæsar **FERDNANDVS** age-
(bat, ad Istrum

Spectat ubi Turcos clara Vienna truces.

FERDNANDI factus quoq; Consiliarius illic,

Præbuit banc illi, qua decet esse, fidem.

Certa Borussiacas iam fama impleuerat aures

De Staphylo, assumpta de ueteriq; fide.

Magnus erat rumor, qua lata Silesia sese

Extendit, Staphylo quæ benè nota fuit.

Saxonas imprimis res perculit ista, Lutheri

Discipuli diro pectore dira fremunt.

Facta fuit uani tum passim fabula uulgi:

Horrea de Staphylo templa scholæq; sonant.

Ipsè Philippus ei factus fuit hostis acerbus,

Antè sibi quo uix maior amicus erat.

Scriptis in Staphylum fuit hic inuectus apertis

Pluribus, ore docens sæpe momordit eum.

Hoc quoq; conuulsa de religione statutus

Tempore Conuentus Colloquiumq; fuit.

Illius ad rapidum celebris Vormacia Rhenum

Est locus, est certè commodus ille locus.

Staphylus
abit in Aus-
triam.

Vienna
Austriæ.
Staphylus
fit Consilia-
rius D.
**FERDI-
NANDI**
Cæsaris.

Anno 1556.
in præfat.
Epi ad
Rom.

Colloquiū
Vuormas-
cienſe.
An. 1557.

VITA D. STAPHYLI

Huc etiã Casar Staphylũ FERDINANDVS

Iussit, ut in causa religionis agat.

(abire

Illius hic multis nimium conspectus acerbus

Visus, & in multis angor & horror erat.

Gratus at est alijs: doctum sensere Lutheri

Discipuli, coram tunc ibi quotquot erant.

Staphylus
scribit Vor
mactæ tris
membrem
Theologiã.

Protulit hic, quænam sint fundamenta Lutheri:

Principijsq; probet res quibus ille suas:

Vt constaret ibi, quid crederet ipse Lutherus,

Vel quæ discipuli post docuere sui:

Nam non ullus erat fructus sperandus, id unum

Non aliqua sciri si ratione queat.

Protulit haud illud tamen illo tempore scriptum,

Nominis ut famam ferret in orbe sui:

Postea diuersum sed cum placuisset amicis,

Sustinet auctoris nomen & arma sui.

Res ea tum socios coepit turbare Lutheri,

Vnde data est litis postea causa grauis.

An. 1557.
Melanch
thon. Illyri
cus. Iacob.
Smidlinus.

Primus cum scripto petijt grauiore Philippus:

Illyricus scriptor turbidus alter erat:

Tertius hostili Smidlinus pectore, famam,

Qua potuit carpsit commoditate, uiri.

Andreas
Musculus.

Quartus at Andreas morsu satis acriter illum

Musculus, (ignotus ne sit & ille,) petit:

Musculus, in cruce qui diuinam obijisse ferebat

Naturam Christi, non bene sanus homo:

Musculus

Musculus, hæc qui tunc sub nomine sponte Lutheri

Edidit, ut quiuis credere possit idem:

Musculus, errorem qui postea fassus, ut id se

Non docuisse probet, non habet unde probet.

Interea Staphylus terras peregrinus oberrans,

Scribere nil hoc se tempore posse uidet.

At fecit, ueluti dicemus, id omne dextro,

Ocia cum studijs sunt data prima suis.

Principis hoc factus quoq; Consiliarius anno

ALBERTI, Bauaro qui regit orbe, fuit.

An. 1558.

An 1558.

5. Septem.
Staphylus
fit Confis-
liarius D.
ALBERTI
Principis
Bauariæ.

An. 1559.
Comitia
Augustana.
Staphylus
iure cupit
cū aduersarijs
agere.

Postea Conuentus uarijs de rebus habetur

Augustæ, ueluti commodiore loco.

FERNANDO comes huc Staphylus ueniebat,

De causis præsens pluribus esse cupit.

(is isthic

Iure suos hostes hic accersire uolebat,

De uitæ atq; status integritate sui.

Hi grauitè uitam, licuit quocunq; colore,

Et famam soliti rodere sæpe suam.

Hos ea processu Iuris monstrare uolebat

Quæ scelera in scriptis proposuere suis.

Nullus at istorum Conuentum uenit ad istum,

Irritus ut totus sic foret ille labor.

Hic quoq; tum libri defensio facta trimembris,

Vt licuit tali commoditate, fuit.

Mirati, legerent cum talia sæpe Poloni,

Mirati docti sæpe fuere uiri.

Defensio
trimembris
Theologiæ
scripta Aus-
gustæ.

Ipsa

VITA D. STAPHYLI

*Ipsa Silesia rem, quam nunq̄ hic audiit orbis,
Demirata, sua pro nouitate, fuit:*

*Demirata fuit, quòd tam monstrosa Lutherum
Pleraq; discipulos & docuisse probet.*

*Rarus ibi quare cum tunc foret ille libellus,
(Cum peterent multi,) Nyssa recudit eum.*

Anno 1559.
19. Maij.
Staphylus
creatur Do-
ctor Theo-
logus.
An 1560.
Mense Au-
gustij.

Hic quoq; Doctoris celebri decoratur honore:

*FERDINANDVS Caesar Maximus il-
(Iud agit.)*

*Post Ingolstadium Staphylus se contulit, illo
Omnino posset tutus ut esse loco:*

*Tutus ut in ueteri se religione suosq;
Seruet, in his uiuat tutus ut usq; locis:*

*Ne sua post mortem charissima præda Lutheri
Discipulis coniunx (quod uetet) esse queat.*

Gegenbet
ridi.

*Tum quoq; de uarijs Germanica scripta parauit
Dissidijs, quæ nunc Teutonis ora fouet;
In quibus exposuit, quæ multa Lutherus, & eius
Discipuli uarijs proposuere libris.*

Iacobus
Smidlinus.

*Qua fuit ex causa Smidlinus acerbior illi:
Smidlinus, Staphylo qui fuit hostis atrox.*

An. 1561.
20. Ianuarij.

*Inde scholæ Superintendens Ingolstadiensis
(Qui nouus hoc primum tempore coepit honos)*

ALBER-
TVS Dux
Bauariæ.

*Factus, & ALBERTO Duce declaratus, in illa
Præfuit in causis pluribus inde scholæ.*

Postea

Postea difficili peregrinus tempore, scripsit
 Prodromon: hunc fudit uerius ille librum.

An. 1561.
 Prodromus
 Staphyli.
 Doctrab.
 An. 1562.

Inde uocat9, adit FERDINANDI Cæsaris aulã,
 Tempore quo Pragæ Cæsaris aula fuit.

Hic aliud contra Smidlinica fulmina telum

Eiecit, appelles *ύσεγορ* hocce *δ'εγομωρ*.

Hysterodro
 mus Staz
 phylli. Nach
 trab oder
 Nachtruf.
 Staphylus
 vocatur
 Tridentũ.

Hoc quoq; sub tempus Synodum spectare Tridenti,

(Pluribus ut placuit) sæpe uocatus erat:

Ille sed obuarias causas inuisere Patres

(Quod tamen optabat) non uidet esse ratum.

Inde reuersus, in his studijs, quæ semper amauit,

Totus agit, quanta commoditate potest:

Illicõ sed rursus FERDINANDI Cæsaris aulam

An. 1567
 Mese Maio9

(Sic uoluit Cæsar Maximus ipse) petit.

Illa loco claro, qui ponte uocatur ab æno,

Alpium ubi moles cernitur alta, fuit.

Oenipons
 Eißbruck.

Aeger ibi factus Staphylus, uix ulla salutis

Signa dabat, uitæ spes data nulla fuit.

Ultima, quam fieri cupiat debere, uoluntas

Hoc expressa fuit tempore tota sibi.

Illa quidem morbi tum uis depulsa, subinde

Reliquias sensit non tamen esse leues.

Staphylus
 condit testa
 mentum
 Oeniponti.

Mortuus hoc etiam fuit illi filius anno

Albertus, natu maximus ille fuit.

An 1568
 Mense Dec
 cembri.

R Ille

VITA D. STAPHYLI

Ille patri charus, uelut esse decebat, (in illo
 Spes ut erat certè magna locata) fuit.

Huic pater oppresso morbo grauiore, parato,
 Chare, mihi, dixit, Nate, parato uiam:

Tu mihi sit quónam moriendum pectore monstras:

Hoc post te ingrediar nunc iter ipse breui.

Præuius ito, sequar, sequar o charissime fili,

Tu præceas, dixit, me, sequar ipse breui.

Sapius & uerbis eadem repetiuit eisdem:

Mista dabat lachrymis plurima uerba suis.

Orat & , ut pro se, charis pro fratribus oret,

Tunc ubi cœlesti sede beatus aget.

Postea defuncto cum uota precesq; litaret,

Mos ut Apostolicæ religionis habet:

Sub precibus Staphylus consurgit, eumq; notauit,

Vellet ubi poni mortuus ipse, locum.

Staphylus
 ait se breui
 moriturū.

Staphylus
 eligit sibi lo
 cum sepul
 turæ.

Monacum
 uel Monas
 chium,
 München.

Aula Bauar
 rica.
 An. 1564.
 19. Ianuarij.

De uarijs rebus proficiscitur inde Monacum,

(Teutonis huic urbem uix habet ora parem:)

Inclita Boiariæ solet esse ibi Principis aula:

Aula potens , magni Principis, aula frequens.

Inde redit certè sat debilitatus, eodem

Aeger uti magna parte profectus erat.

Aeger erat stomachus, membris erat omnibus aeger:

Nec, uelut antè, suum corpus agebat opus.

Vtq; uidet morbum cum tempore crescere, sensit

Indicium certæ mortis id esse suæ:

Sensit,

Sensit, & esse breui moriendum dixit : in illo
Nescio si mortis tunc quoq; sensus erat.

Admonet hinc chara proles cum coniuge, ne quem
A ueteri figant relligione pedem:

Dulcibus aut uerbis aut se patiantur amaris
A ueteri abduci tramite, lege, fide.

Vxori proles commendat, eamq; uicissim
Prohibus, exposcit mutuus illud amor.

Explicat humanis se totum postea rebus,
Mens uaga ne rebus præpediatur ijs.

Aduocat insigni Patrem pietate uerendum,
Utq; illi plenè confiteatur, agit.

Illa domi fiunt : post mystica sacra peracta,
Quæ ueteri Missam dicere more solent:

Vna sub specie Christo communicat, æger
Sub specie panis flexus adorat eum.

Hinc olei recipit libamina mystica sacri,
Fortior ut languens spiritus esse queat.

Ille etiam, sanctos ubi sæpe in uota uocarent,
Sublatis manibus sæpe petebat idem.

Lignea Crux oculis, (ueluti de more uetusto,
More bono fieri nos docuere Patres,)

Cum foret a reliquis oblata, uel illa salute,
Vel fixis oculis sæpe petita fuit.

Dulcia quinetiam signo crucis oscula figens,
Quæ potuit fidei tunc dare signa, dedit.

R 2 Sic

25. & 26.
Februarij.

Staphylus
disponit sug
domui.

25. Februa.
Staphylus
confitetur,
curat legi
Missam.

2. Martij
Staphylus
accipit ex
tremam
unctionem.
Litania Ec
clesiastica.

5. Martij.

Staphylus,
oscularur
signū Crux
cia.

VITA D. STAPHYLI

Sic noctem atq; diem moribundo corpore, posset
 Cùm neq; querenti reddere uerba, iacens :

S. Martij
Staphylus
 moritur
 placidè.

Leniter expirans, placidè in Domino obdormiuit :

Non facies mortis tetra grauisue fuit.

Hæc Staphyli mortis ratio est, sic facta fuisse,

Si sit opus, certum testibus esse potest.

Libri tres
D. Staphyli
Larini, de
republica
Christiana,
 nondum
 editi.

Illud erit iusta fors an ratione dolendum,

Absoluisse suos non potuisse libros :

Libros, quos Christi de religione parabat,

Mira conscriptos arte modoq; libros :

In quibus exactam fidei formamq; modumq;

Edocet, ingenio iudicioq; graui.

Muscule, si uiuis, (num uiuas, nescio) quænam

Mors Staphyli fuerit, iam bene scire potes.

Illum morte mala moriturum sæpe ferebas,

Nescio quo nuper factus A pollo loco.

Andreas
Musculus
 falsus vates.

A t nimium falsum te res docet esse Prophetam,

Ipse uelut scriptis plurima falsa doces.

Iacobus
Smidlinus .

Tu quoq; qui Staphyli mortem, Smidline, petisti

Sæpius, en, fuerit mors ea qualis, habes.

Viuerè tam longum cupiebas tempus, ut eius

Nota tibi mortis pessima forma foret.

Vixisti, satis est: num fortè reprehendere mortem

Illius exacta tu ratione potes ?

Siue

Siue petas formam mortis, fuit optima certè,
 Non clamore grauis, non uiolenta fuit:
 Siue moram quæras moriendi, longior illa
 Optari, Staphyli quam fuit ista, nequit.
 Longior illa fuit, quam qua fuit ipse Lutherus
 Sublatus: noctis non habet ille moram:
 Longior illa fuit, quam qua sublatus ab orbe est
 Ille, domus qui de lampade nomen habet:
 Ille, fuit miserè qui primo mane repertus
 Mortuus in lectis a moniale sua.
 Tu malè si Staphylum moriturum fortè putasti,
 Falsus es, ingenij pro ratione tui.
 Ille sub æterno iam uiuit Iudice, causam
 Iudicio uestram is conueniente premet.

Lutheri
 mors.

Ioan. Oecos
 lampadij
 mors.

M. VITI IACOBÆI POETÆ

Laureati, Poeseos Ingolstadtij Professo-
 ris Carmen funebre.

Visquis in hac uita mortali uesceris
 (aura,
 Dum sensu frueris sospite, discce mori.
 Discce mori, quid uita aliud quam mortis
 (imago?

At pia mors coeli est ianua, discce mori.

R 3

Sic

Sic Staphylus tereret fragilis cum tempora uitæ,
 Fatali didicit lege uocante mori.
 Florentes studijs Musarum addixerat annos,
 Sunt ubi Vespbalidos docta theatra scholæ.
 Saxona felici lustrabat littora fato,
 Funere maiorum cum puer orbis erat,
 Dein Russos populos, & adibat Sarmatis oras,
 Vrbs ubi de Gracho condita nomen habet.
 Non dubitabat & Italicæ cognoscere gentes,
 Virtutum quid non impiger audet amor?
 Hunc uitæ integritas, grauitas spectataq; morum,
 Ingenij ornabant raraq; dona sui
 Interea nouitas, hominum quæ pectora mulcet,
 Leucoream extulerat laude frequente scholam:
 Illecebris famæ allectus petit Albidos undas,
 Qui Vitebergenses labitur ante domos.
 Flectitur ut facilis stolidi nouitate iuuentus,
 Sic facile insidijs flectitur hereseon.
 Lacte Lutherano paucos nutritus in annos,
 Leucoream coluit per duo lustra scholam.
 Consilijs, animoq; potens, sub Principe uixit
 Lata Borussiaci qui regit arua soli.
 Huic a Consilijs studiorum iuuat honores,
 Vrbs ubi Regalis nomina montis habet.
 Pestiferum cum non Osiandri dogma probaret,
 Hereseon cœpit pendere mente dolos.

Sensit, & ingemuit sese tam nocte profunda
 Atq; tot errorum fraude nocente premi.
 Tandem ad Romani pastoris ouile reuersus,
 Prælia pro uera religione tulit.
 Fortiter hæreseon hostiles contudit ictus,
 Detexitq; sua dexteritate dolos.
 De quibus augustos egit Schmidiline triumphos,
 Cum fabricam mira perculit arte tuam.
 Austrius hunc magno complectebatur amore
 Romani Cæsar qui regit orbis opes.
 Boius hunc etiam patria bonitate fouebat,
 Principis officium qui uigilantis agit.
 Consilijs Staphyli gaudebat uterq; probatis
 Res si consilijs discutienda fuit.
 Adde quod & nostrum studio uigilante Lijcæum
 Iuuit, & hoc rexit Principis ipse loco.
 At grauium tandem defunctus mole laborum,
 Mortali extremum clausit in orbe diem.
 Cælestes adiit melior pars ætheris auras,
 Gaudet ubi aspectu proximior Deo.
 Corporis exuuiæ terra conduntur aperta,
 Excitet has donec uoce potente Deus.

FINIS.

Excudebant Alexander & Samuel Vuciffenhornij
 Ingolstadij. Anno M. D. LXIII.

1819706

4112589 NCO

[Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

FINIS

[Faint, illegible text at the bottom of the page, possibly a library stamp or title.]